

C:\Users\Plazma\Desktop\Knihy pdb\B\Balla\Balla-Gravidita.PDB

PDB Name: Balia-Gravidita  
Creator ID: REAd  
PDB Type: TEXT  
Version: 0  
Unique ID Seed: 0  
Creation Date: 21.9.2003  
Modification Date: 21.9.2003  
Last Backup Date: 1.1.1970  
Modification Number: 0

JEMNÝ PRÍBEH  
O ROZPRÁVANÍ  
PRÍBEHU O LÁSKE

Je to nesplnená túžba, čo privádza človeka do šialenstva?  
(Myslel som na Schumana, ale aj na seba.)  
LUDWIG WITTGENSTEIN

Mená zmeníme, aby sa nikto nehneval. Priateľ, ktorý nám vyrozprával tento príbeh a ktorého meno skrátime iba na prvé písmeno zmeneného mena, už prakticky nie je medzi živými, a ani vtedy, keď nám tento príbeh rozprával, nebol už prakticky medzi živými, bol už iba so sebou, pre seba a pre príbeh. Hovoril dlho a rozvláčne, zatiaľ čo my sme sa museli premáhať a znovu a znovu sústreďovať, aby nám neunikal zmysel jeho slov, lebo výklad samotného príbehu často prerušoval opakovaným vysvetľovaním a prepíatym zdôrazňovaním faktu, že má pocit, akoby sa mu rozpadávala myseľ, akoby mal v mozgu popukajúci mramor, kričal Drobné úlomky, tie drobné ostré hrozné úlomky mi narážajú do lebky, kričal Trpím pri každom pohybe hlavy, a preto ňou už nikdy nechcem pohnúť, a vskutku stál po celý čas meravo, s hlavou mierne naklonenou k pravému plecu. Priateľ sa volal D a príbeh nám vyrozprával iba preto, lebo nás pokladal za svoju milenkú Andreu, v čom sme ho utvrďovali rôznymi lichôtkami, nežnými dotykmi a napokon, keď vysvitlo, ako veľmi mu už treba, aj niekoľkými spoločnými chvíľami, plnými slastných výkrikov.

Príbeh sa začal odohrávať v jednej z miestností zámockého múzea, kdesi uprostred nízkych kopcov na okolí Pozby. D prišiel do dediny ukončený dlhou pešou túrou a v krčme si dal pár pív, preštudoval mapu ešte pozornejšie ako inokedy, a potom vyrazil na zámok. Andrea pracovala v tamjšom múzeu ako sprievodkyňa. Chceli sa stretnúť, stráviť spolu víkend, milovať sa a listovať v knihách, ktoré so sebou D priniesol a o ktorých vtedy veľa premýšľal, pričom dúfal, že o nich bude veľa premýšľať aj Andrea, lebo si predsavzal urobiť z nej osobu schopnú komunikovať hoci aj o transcendentálnom výklade pojmu priestoru.

Aj my sme poznali Andreu. Bolo to dávno predtým, než sa odohral príbeh, ktorý nám pomaly a s takou námahou, digresiami a zložitými doplňujúcimi poznámkami rozpovedal D, stojaci pred nami s hlavou mierne naklonenou k pravému plecu. Andrea bola seriózna baba. V živote mala len dvoch milencov. Prvý bol Jerguš Čobogaj a druhý potom D. Čiže žiadne flirty, nijaké vysedúvanie po baroch a beznádejne prepĺnených pivárňach, nijaké vytrtkávanie po intrákoch so švihnutými karatistami. Raz sa zaľúbila do D a odvtedy bola už iba jeho. D predpokladal, že je to tak vďaka jeho mäsitým zmyselným perám, ale my sa domnievame, že to bolo skôr pre hĺbku a zároveň priezračnosť jeho myšlienok. D bol intelektuál. Rozpad mysle postihuje intelektuálov oveľa častejšie než napríklad majiteľov hotelov či dlhonohé modelky, a tak sa nazdávame, že svedčí o určitej úrovni.

D sa od brány zámku vybral chodníkom ku dverám, za ktorými naďabí na drevenú lavicu. Tam si sadol a čakal na svoju lásku Andreu. Zvedavo sa okolo seba obzeral, no nič neupútalo jeho pozornosť, a preto nemôžeme ani my teraz, takto, v úlohe rozprávača, upozorňovať na rozličné detaily. Povieme len, že nábytku bolo toľko, až sa nedostávalo plácu pre svetlo, hoci slnko už vystúpilo vysoko nad obzor, ale, slovom, nesmieme sa týmto miestom príliš zaoberať, lebo by sme znezreteľnili dejovú líniu, veď príbeh, ktorý nám D rozpovedal, sa nezačal odohrávať v tejto miestnosti. Chvíľu sa nedialo nič, a potom sa dvere v jednom z kútov izby otvorili a vstúpila žena s tmavými vlasmi, úzkymi perami a očami, ktoré pripomínali - celkom banálne - noc a v tej noci ešte sprievod so strašidelnými maskami a tisícami lampiónov s pestrofarebnými priesvitnými tienidlami, žena mala štíhle ramená a drobné prsia, rysovali sa pod blúzkou nejasne, málo nástoľčivo. D pocítil, že stráca pôdu pod nohami. Pozorne si prezeral neznámu ženu a zamarilo sa mu, že jej črty sú zvýraznené čiernym tušom. Ale to už pristúpila tesne k nemu, naklonila sa k jeho lonu a začala ho masturbovať cez hrubú látku nohavíc, zatiaľ čo D křčovito zvierať operadla lavice a neustále opakoval Kde je Andrea? Kde je Andrea? a žena opakovala Zabudni na Andreu, zabudni na Andreu, a pokračovala v prudkých pohyboch, až D-ovi na lavici začali vyliezať oči z jamôk.

Keď D vo svojom rozprávaní dospel až potiaľto, vytvorila sa mu v hornej časti nohavíc medzi nohami mokrá škvrna. Celkom primitívne sme v tom videli kusisko erotiky.

Žena kráčala pred D-om a on šiel za ňou ako ovečka, omámený, podriadený, nasledoval by ju kamkoľvek, lebo od chvíle, keď vstal z drevenej lavice, bol to už iný človek, taká akási ruina bez vlastnej vôle, pretože to, čo pocíťoval a pokladal za prejav svojho chcenia, bol diktát diablice, ktorá kráčala pred ním, zatiaľ čo on šiel za ňou ako omámený, očakávajúci samotný kraj sveta. Ocítili sa na chodbe s dlhým radom oblokov, ktorými vnikli na huňatý koberec iskrivé

zrnká prachu. D udržiaval konverzáciu. Hovoril o iskrivých zrnkách prachu, aj o úvahách nad tým, kde sa vzala žena, čo mu dokázala tak náhle a tak prakticky učiť. Niekedy prehodil aj čosi o Andrei a zasa o zrnkách prachu, a tiež o knihách, ktoré priniesol, ale žena ako keby ho ani nepočúvala. Je pravda, že D rozprávanie často prerušoval opakovaným vysvetľovaním a prepiatym zdôrazňovaním faktu, že sa mu tam na tej drevenej lavici začala rozpadávať myseľ, čo mohlo v žene vyvolať dojem, že jeho rečiam už netreba venovať pozornosť.

Vošli do miestnosti, v ktorej sa začal odohrávať príbeh. Žena ukázala na nenápadný obraz na protiaľhej stene a vysvetľila, že prišla z toho diela, a dodala ešte, že ho namaľoval insitný maliar Kolosouček, človek s ohromnou imagináciou, človek, ktorému farby striekajú priam z končekov prstov, gigant umenia, gigant všetkého, na čo je potrebný gigantizmus. Obraz znázorňoval lesnú reštauráciu Berek a polorozpadnutý plot okolo nej a množstvo podgurážených hostí na žltých, červených, zelených i hnedých skladacích stoličkách, a stoly z úzkych latiek pooblievaných pivom a liehovinami, a obraz znázorňoval ešte nevzhľadnú budú, v ktorej bolo skrže odchýlené okno vidno ligotavý výčapný pult a za ním prázdne biele miesto a stopy od pultu a stade až do popredia a posledná stúpaj bola mimo plátna na ráme obrazu. Pre niekoho nevšedná vec. Výčapníčka stála vedľa D-a a upozorňovala ho na ľavý okraj rámu, cez ktorý plátno pretŕčalo a vo forme leporela sa rozkladalo stále ďalej a ďalej, plazilo sa a rozširovalo sa po celej stene, až napokon stenu pohltilo a samo sa ňou stalo a pokračovalo vo svojom rozmachu, v kúte miestnosti zabočilo a stávalo sa kontinuálne ďalšou stenou, a už to tam šumelo lesom a hučalo podnapitou vravou a básňami, čo ich proklamoval šialený poeta, ktorého opustila milenka a ktorý tu teraz celému osadenstvu reštaurácie predniesol svoj srdcervúci závet a nato sa preklal nožom uchmatnutým z plechového pultika drevnice, kde boli na predaj pečené ryby a párky v rožkoch, a majiteľ reštaurácie dal jeho mŕtvolu hodiť do rieky a nikto si nič nevšimol a poetova bývalá milenka sa šťastne, zvonivo rozosmiala a privinula sa majiteľovi reštaurácie na širokú hrud', a ďalej sa odrazu D-ovi zniesla do vlasov a na plecيا spfška listia a pozrel hore a videl, že i strop je už súčasťou obrazu. D prudko zaproteštoval, argumentujúc, že sú to sprostosti a že v tom cíti plagiat Borgesa a Pankovčina a Rankova, ale hlavne toho kokota Ballu, a zároveň si uvedomil, že sa oňho pokúša postmoderna a že sa mu hlava krúti. Žena si protesty nevšímala a viedla svoj úlovok lesom do ďalších a ďalších obrazov insitného maliara, ktoré ved'no vytvárali vnútorné celistvý svet, plný hned' zádumčivosti a hned' zasa posvätnéj piety a hned' zasa náhlejšej veselosti a radosti a hned' zasa figliarstva či roztopaše. Dvojica si pod' každým krikom parádne zasúložila. Okáľe d'iablice horeli rozkošou a vášňou. Bola to d'ivá, nenásytá a náruživá žena. D takú nikdy predtým v nijakom zmysle nepoznal. V porovnaní s ňou mu Andrea prichodila vzrušujúca ako hyd'inová paštéta. Tmavovlasá divožienka prezradila D-ovi v menej exponovaných okamihoch všeličo o sebe a o spôsobe, akým umelec Kolosouček pristupuje k tvorbe. Je to vec akéhosi ošiaľu a posadnutosti, rozumieš, šepkala diablica a bozkávala D-ove mäsité pery, ten chlap je brutálny, šetcom bodá do plátna, priam akoby sa miloval s neviestkou na dlažbe chrámu a, vieš, šepkala diablica, vkladajúc prsnú bradavku medzi palec a ukazovák D-ovej ruky, mierne ohnutej v lakti a pritísnuť k pevnej hrudi, vieš, aj keď väčšinou machlí pičoviny, je geniálny, a je to rozkoš, rozkoš bohovská, byť pod jeho šetcom, chápeš, byť z toho šetca. D cítil, ako ho tá žena čoraz väčšími opantáva, ako v ňom zabíja spomienky na Andreu, na vecné rozhovory o dvojizbovom byte v paneláku, o zamestnaní, konkrétne o vynikajúcom mieste v súkromnom vydavateľstve, a cítil, ako sú tieto spomienky vytesňované libertinskými prasačkami.

Ludia, ktorých pri potulkách obrazmi stretávali, boli bez výnimky prosté prírodné živočíchy, roľníci so žilnatými zápästiami a tvármi, načrtnutými niekoľkými zručnými ťahmi šetca. Farby žiarili napospol ostro až drzo. V D-ovi rástla prudká láska k divej žene z obrazu. Toto náhle precitnutie do nového vzťahu ho ohúrilo, pretože dovtedy bol presvedčený, že všetky jeho sympatie patria na večné veky Andrei. Lež teraz sa mu videlo, že Andrea je suchá ratolesť.

D stál pred nami, tíkol si zovretou päsťou do dlane a mmlal Suchá ratolesť! Suchá ratolesť mi zacláňala výhľad na živý a zdravý svet, nevidel som nič naozaj pravé, skutočné, a mesiace utekali a život sa miňal nanajvýš iba mimochodom, v knižniciach... Tu sa D chytil za čelo a povedal Takto som to videl vtedy, pod magickým vplyvom diablice, domnieval som sa, že obyčajný život a obyčajné plány, čo sme mali s Andreou, boli len mámením času, toto m, Andrea, musíš prepáčiť, odpusť m, Andrea, obrátil sa napokon na nás a my sme mu odpustili a pohladkali sme ho po líci s chlácholivými poznámkami, na čo sa trochu upokojil a s hlavou mierne naklonenou k pravému plecu pokračoval v rozprávaní.

D bol vo svete obrazov každému podozrivý. Postavám sa videlo, ako keby ani nebol namaľovaný. Nedôverčivo sa ho dotýkali a s odporom prudko odťahovali ruky, keď sa ich prsty stretli s pokožkou, výskali a jačali a náhlili sa preč na spotvo-rených končatinách, ktoré boli k ich trupom popripájané tak neobratne, že síce mohli slúžiť ako podpery, lež v nijakom prípade sa nehodili na rýchle presuny. D si neraz všimol, ako sa napríklad rujné jelene pokúšajú zutekať z jeho blízkosti, no ich komické nôžky combáľajú sa k zemi temer úplne nepoužiteľne a jelene ochkajú od hrôzy a nie a nie uniknúť, lebo maliar Kolosouček mal predsa len isté slabiny, jasnejšie povedané, nevedel dobraziť pohyb, a všetko potom pôsobilo meravo a nedajbože sa pohnúť či rozbehnúť. Poznávame, že každý svet má svoje chyby. Dúfame, že táto poznámka nepriláka pozornosť filozofov. Svet tohto umelca bol meravý. Kolosouček bol teda svojím spôsobom metafyzik. Vyšiel si na breh rieky, pripravil náčinie a o chvíľu už na plátne meravelo všetko, čo mal na dohľad. Niekedy zapracovala jeho povestná fantázia a vtedy vmontoval do krajíniek krásne tancujúce devy a nahých mládencov, svižných faunov s ovčiarskymi psami. S týmito mláďencami sa potom D zvykol opíjať a zápalisto diskutovať.

A utekali roky.

Jedného dňa maliar Kolosouček zošalel. Jeho diela totiž nešli príliš na odbyt, nečudo, toto je ignorantský kraj, slovom, tvorca bol nútený zamestnať sa na miestnom gymnáziu a vyučovať občiansku náuku, lenže on - umelec a voľnomyšlienkar a veru aj pôžitkár - neznesol každodenný vzrušujúci pohľad na temer neodeťé mladé dievčatá, ktoré počas hodín telesnej výchovy pobehovali po škvarovej dráhe. Námet jeho obrazov sa radikálne zmenil a pod

umelcovým štetcom sa rodila pornografia. V takomto novom prostredí sa vzťahy medzi D-om a divožienkou zhoršili. Divožienka sa skurvila a D sa dal na benzedrín. Bezcieľne sa potuloval po obrazoch a všade nachádzal skazu a morálny úpadok. To, čo ho predtým vzrušovalo a nadchýnalo, prichodilo mu teraz odporné a nízke. Rozum sa mu pomútil. Stal sa nočným strážnikom v autobazáre.

Obraz Noc vartášova bol jedným z posledných diel maliara Kolosoučka. Autá tu vyzerajú ako mátohy v krvavočervených rubášoch. Medzi nimi pobežuje invalidný vlčiak, ktorý akoby neustále padal na papuľu. V malej nevykúrenej búdkе vidíme D-a sedieť za stolom. Trasie sa zimou a píše denník. Namýšľa si, že píše ako Kurt Vonnegut. Nad auto-bazárom sa vznášajú príšerné mraky, tu i tam vyplývajú rýchle blesky, na strechy okolitých rodinných domov klepoce dážď, voda sa valí do kanálov a celá scenéria je ožiarená svetlom šialenstva. Onedlho po dokončení tohto diela sa maliar Kolosouček obesil na povale gymnázia, a tým uštedril zázračnému svetu, ktorý stvoril, ťažký úder, pretože tento svet zrazu stratil perspektívy, prestal sa vyvíjať a rozrastať, svet práchnivel po kútoch pivníc, vznikali v ňom trhliny a žrali ho myši. Niektoré jeho fragmenty však obišli lepšie - ocitli sa v rukách milovníkov maliarovej tvorby, ktorí si večer čo večer sadajú so šálkou kávy v ruke pred tieto plátna, prezerajú si ich, hľadajúc ducha diela, a keď pohľad sklzne na holé mäso, vzniká slasť. Divožienka sa vrátila za pult v reštaurácii, majiteľ je za mrežami kvôli machináciám, poetova bývalá milienka roní slzy pod vrbou, ponára ramená do rozbúrenej rieky a snaží sa nahmatať poetovu hrud', rozleptanú, rozožratú, navždy stratenú.

Jedného studeného dňa uprostred decembra našli zamestnanci zámockého múzea uzineného a roztraseného D-a ležať na koberci v miestnosti, kde sa začal príbeh. D-ove dlhé vlasy boli pozliepané, špinavé, mastné. D páchol. Poctiví nálezcovia tohto stroskotanca chceli o všetkom upo-vedomiť jeho príbuzných, avšak nepodarilo sa im vypátrať ani jediného, a tak sa naostatok ocitol pri nás, keď bolo na prvý pohľad zrejmé, že nemá v hlave poriadok.

Teraz je leto, D sa pomaly a opatrne motká po záhrade, prihládza si dlaňou predpotopné modré sako, mierne, krotko sa usmieva. Je rád, že bude už naveky s Andreou. Nemáme to srdce povedať mu, že my nie sme jeho stratenou láskou, že Andrea odišla asi rok po tom, čo sa D záhadne stratil, odišla do Hadej doliny za Jergušom Čobogajom. Tam po niekoľkých rokoch umrela na extrémnu slovenskosť svojho muža.

Dnes máme slnečný deň. Udierame rytmičky palicou o smetiak. Spoza plotu nás pozorujú deti, ktoré sa sem zatúlali cez park z pieskoviska, ale o chvíľu príbehne pani učiteľka, zo dve im vlepi, potom ešte zo dve, a povie im, nech nabudúce nepokukujú po slintajúcich, chytí deti za ruky a odvedie ich preč. Aha, už ide!

## RODIČIA

Pohol sa vo mne, potom zmeravel a teraz sa už veľmi dlho nič neudialo. Je to takto lepšie? Každopádne mám pokoj, môžem si veci rozmyslieť. Jeho telo je osvetlené lúčom, čo preniká popod žalúzie a obaľuje ho do mäkkého puzdra, ktoré čiastočne pohlcuje i moje dlane, spočívajúce na úzkom, vôbec nie mužnom chrbte. Je vo mne a mám pocit, akoby jeho myšlienky boli mimo našej spoločnej samoty, ba aj mimo času, ktorý pokladám za takmer skutočný, hmatateľný - vlastne z času nieto kam uniknúť, on to však, zdá sa, dokáže, alebo túto schopnosť aspoň predstiera. Oči má zatvorené už dávno. Nie, nespi. Stojíme uprostred priestrannej a skoro prázdnej miestnosti, v dome na okraji záhrady, pri hlbokkej preliačine, ktorá sa raz skrakuje, inokedy zasa predlžuje, takže napríklad dnes nie je možné dovidieť na jej koniec, kde sa kedysi dvíhali ďalšie a ďalšie svahy s množstvom stavieb. Jeho hrud' sa mi opiera o prsia, ale nevidí sa mi, že by to tak bolo kvôli rozkoši. Je slabý, musí sa opierať. Hlava mu niekedy klesá na moje plece, minútku tam spočinie - tvár zastretá vlasmi, na temene už rednúcimi - potom sa opäť pomaly zdvihne a znovu vidím zatvorené oči a viečka s tenkými žilkami. Spoza dverí počuť šramot. Dieťa. Hrá sa a len tak pre seba čosi neurčité ľapoce, teší sa vlastným zvukom. Bosými chodidlami vhušlo do mláky, rovno do mláky, počujem to. Isto sa ufúľa od hlavy po päty a nebude ho mať kto umyť. Zatým príde noc. Príde tiene. Usadia sa na konároch. Keď našuchoria perie, budú väčšie ako dieťa, keď nenašuchoria, bude to zlé znamenie, lebo im nie je zima a vtedy sú silné a nebezpečné - o tieňoch čosi viem.

Rukou postupne kížem dolu jeho chrbtom až k zadku a ukazovák pomaličky vnikám do análneho otvoru. Je to odvážna misia: lubrikačného gélu tu niet. Tvár nejaví známky pohnutia, ale ja sa nazdávam, že teraz už-úž otvorí oči. Mýlim sa. Nevnikla som príliš hlboko, bolo to viac-menej symbolické... Je nehybný. Jeho slabé a tenké ramená mi spočívajú na pleciah a prevísajú dozadu k lopatkám ako dve handry, nasiaknuté vlhčinou. Vyplazujem jazyk a končekom sa mu dotýkam pier.

Osvetlenie sa mení. Teraz je žltočervené. Miestnosť, kde stojíme, nieje celkom prázdna, dlážku prikrýva vrstva hliny a neďaleko jednej zo stien leží kniha v sivej či takmer čiernej, zdá sa - exkluzívnej väzbe. Dieťa škriabe na dvere. Nie sú sice zamknuté, no dieťa ešte nedočiahne na kľučku, a tak si nevie otvoriť. Asi sa vyberie do záhrady a bude tam nakúkať pod kríky a hľadať čosi súce pod nohy, kamene, drevá, kusy tehál, aby si tie predmety poukladalo na kopu, postavilo sa na ne a tak sa dostalo aspoň ku kľúčovej dierke, ktorou by uvidelo naše nahé, objímajúce sa telá. Som svojím spôsobom spokojná a šťastná. Som hrdá na to dieťa, ktoré dokáže vymyslieť spôsob, ako sa k nám dostať. Keď to však nedokáže, budem hrdá aj na jeho neúspešný pokus ako na niečo pozitívne, niečo, čo posúva jeho poznanie dopredu. Keď sa o nič nepokúsi, budem hrdá na jeho vzácne umenie odhaliť beznádejnosť pokusov. Usadí sa pred dvere a začne premýšľať o živote. Na hline leží kniha. Pozerám sa na tú knihu a jemu zatiaľ jazykom ohmatávam viečka, cítim, ako sa chvejú, a teraz - teraz sa oči musia otvoriť, neotvorili sa, pozerám sa na knihu a spomínam si, ako sme v nej svojho času listovali, pravda, neodvážili sme sa obracať stránky pridlho, lebo s každou stránkou pribúdalo chladu, tmy a únavy, zmocňoval sa nás spánok, nuž sme knihu zatvorili a teraz tam leží. Prv ako jedného dňa zatvoril oči, povedal, že uzrel moje telo a pribuchol dvere a podišiel bližšie a ja som stála pred oblokom ako pred zrkadlom a mlčala som,

dívala sa pred seba a mlčala, povedal, že povedal Nemali sme ani len začať listovať, ani len začať, povedal, že skríkol Ani len začať!, ja som hlesla Potrebujem to, naozaj to potrebujem, zdá sa mi, že som to opakovala celé dni a týždne, stála som nehybne a ani raz som sa na neho nepozrela, povedal, že si pomyslel, že musí odísť a potom to urobiť, len čo konečne odíde, tak to urobí, lebo vie, ako veľmi ma otravuje a ako veľmi mi zavadzia, povedal, že to urobil, keď odišiel, spravil to dlhým nožom alebo káblom vysokého napätia, necítiať pri tom úľavu, Vo sne niet úľavy, povedal, a keď sa zobudíš, niet úľavy, lebo ti neostal už ani sen, zobudil si sa, ale úľavy niet.

Potom som videla slnko. Bolo bližšie ako stromy a kriky v záhrade. Záclony som sa nedotkla. Vnikol do mňa. Pohlol sa vo mne. Zatým zmeravel. Pohládzam ho po tvári a cítim jeho prirodzenie hlboko vo mne, vánok pohybuje záclonami a farby neustále sa meniaceho svetla mi prinášajú uspokojenie, nechýba veľa a naplnila by ma rozkoš, chýba vlastne iba to, aby otvoril oči a aby sa naše pohľady stretli... Ale jeho myšlienky sú mimo našej spoločnej samoty. Spoločná samota ho desí. Bojí sa každej konkrétnej skutočnosti, bojí sa dokonca rozochvanej ľahkosti viet a slov a už aj krehkých zvukov ticha. Keby som teraz rozložila čas na jednotlivé krátke okamihy, pozorovala tieto úseky a videla ich bezvýznamnosť a nezmyselnosť, pocit šťastia - alebo pocit uspokojenia - je ľahostajné, ako to nazvem - by sa stratil, vyšiel by nazmar pod drobnohľadom... Ostávalo by mi už iba privrieť oči a potom by sme stáli v objatí ako slepci. Zatvoril oči preto?

Čosi tupo buchlo. Dieťa znovu škriabe na dvere. Predsa pokus! Po chvíli sa dvere odchyľujú a už to vchádza dnu. Najprv sa to zastaví na prahu, akoby váhavo, akoby ustráchané, lebo určitú úlohu naozaj zohráva strach, podstatnejšiu však zvedavosť a túžba vidieť čosi nové a, samozrejme, vidieť to poriadne, pekne zblízka.

Zrazu sa pohlol.

Pocítila som bezhraničné nadšenie. Dovtedy ochabnuté ramená ma pevnejšie zovreli okolo krku, bedrá sa pritisli k mojim a jeho úd spôsobil v mojom vnútri znátok a ja som priam úzkostlivo sledovala jeho tvár, vpíjala som sa pohľadom do jeho očí, ktoré sa prudko otvorili. Kričal. Nepozeral na mňa, všetku pozornosť sústredil na to, čo sa nenáhlivými, opatrnými, drobnými krôčikmi približovalo ku knihe. Malo to na tvári detský, myslím nevinný, azda trochu prázdny, trochu nechápavý úsmev. Vzalo ju do rúk. Celú ju prelistovalo. Stále kričal, zatiaľ čo ja som ho mocne objímala a pokrývala celé jeho telo bozkami, každú vrásku, každú prehlbujúcu sa a predlžujúcu sa jazvu na pred chvil'ou ešte mladých údoch, meravými prstami som sa dotýkala visiacich väčkov zbytočnej kože, a sily nás opúšťali. Položilo to knihu a odišlo to do záhrady ku slnku a hrám. Dvere ostali otvorené. V našej hline boli zvečnené detské stopy.

## PO ROKOCH

Combál skákal, bežal širokým schodiskom, žiadalo sa mu čo najskôr stretnúť spolužiakov a spolužiačky, čo sa s nimi bol pred pätnástimi rokmi pri bráne gymnázia rozžehnal, práve toho gymnázia, po ktorého schodisku teraz skáče a beží náhodou priamo v ústrety akejsi žene, prichádzajúcej spoza ohybu chodby. Ani hnúť! Stoj! zvolal Combál, takto zostaň, ako si, s rukou mierne ohnutou v lakti a vysunutou pred ostatok tela a s prstami naširoko rozťahnutými a veľmi napätými, táák, podišiel k nej zadychčaný a dal sa jej presnými, nacvičenými pohybmi otáčať a nastavovať tvár, aby sa dívala pod určitým uhlom kamsi do neznáma oblokom nad ich hlavami. Takto stoj, prikazoval jej znovu a znovu. Potom poodstúpil až k vysokým svetlozltým dreveným dverám jednej z tried, oprel sa o ne a odtiaľ sa na ženu zadíval. Nie, nie, mrmľal si v nasledujúcom okamihu, nie, toto bude omyl, len nepokračovať, nesiliť túto vec, nevyvodzovať žiadne závery z bezvýznamného lapsusu, prepácte, pani, povedal nahlas, pomýlil som sa, veď ste vy nie tá pravá! A za koho, opýtala sa, zotrúvajúce v meravej póze, ste ma to vlastne? Ale on neodvetil. Zošuchol sa popri dverách na dlážku a schoval si tvár do dlani. Aký typický pohyb! Aký zvyčajný koniec snažení! Zdalo sa, že zaspáva, ubitý neúspechom. Žena po špičkách privandrovala bližšie, naklonila sa nad neho a zrazu ju len premohlo dojatie - ani sama nevedela prečo - do očí sa jej vtisli slzy, odvrátila sa, poplakala si a odišla.

Schodiskom sa začali trúsiť ľudia, bolo ich čoraz viac. V takú neskorú nočnú hodinu to nebýva pravidlom. A konečne zasa spolu! Znel do ticha bujarý pokrik prichodzích, v ktorom nechýbala akási osudová rozhodnosť, predzvesť čohosi nezvratného; dubasili a krbáľali sa priestorom, oddávajúc sa miestami chvíľkovým rozkošiam, nechýbala tu spontánna uvoľnenosť a, povedzme, ľahkosť. Combál sa postavil a pribehol k jednej zo šantiacich postáv. Prestaň, nehýb sa, alebo áno, toto si daj takto a tamto zasa takto a takto, skríkol a priklincoval ju ku stene a k opodiaľ stojacej skrini pohľadom ani skoba. Trochu vyššie tú posratú paprču, tesári tela! chcelo sa mu ešte zvolať, ale náhle ochladol, nadšenie vprchalo. So smutným vzdychom sa oprel o podobločnicu. Po čiernej oblohe plávali mútne hviezdy. Cvrčky si robili svoje. Nie, nie, vieš čo, nechaj to tak, ľúbezná, uľútilo sa mu priklincovanej. Nie je to ono? nechápala. Ty nie si ona, zjojkol, akoby mu bolo dušu prigniavilo.

Keď vošli do triedy, zistili, že ich tam už očakáva bielovlasý staručký profesor. Combál sa usadil celkom dozadu. Schoval sa za vešiak. Na parketách uzrel pohľadnicu. Zdvihol ju a so záujmom skúmal dvojicu krásnych labutí, ako sa k sebe túlia na jazere, pokrytom obrovskými zelenými listami. Usiloval sa pochopiť zmysel okamihu. Porovnával labute so svojou predstavou o bytí. Chcel vstúpiť pod povrch javov, chcel preniknúť za javy, takpovediac. Nepochodil. Všimol si, že spolužiáci už nie sú najmladší, v každom prípade to nie je to, čo bývalo. Jediné, čo na nich s istotou spoznával, boli oči. To sa týkalo aj profesora. Ani jeho oči sa príliš nezmenili, ostali také, aké ich videla redaktorka krajského denníka, keď svojho času napísala, že mu v jednom oku svietia kalkulácie s možnosťami, v druhom argumenty a v oboch dovedna snaha pomôcť. Profesor sa zrazu rozkašľal, chrľil krv a malé čierne chrobáky, zachytával to všetko do vreckovky a zároveň pomaly listoval v prastarej triednej knihe. Jeho úsmev bol potmehúdsky. Jeden zo spolužiakov, istý Antalík, pristúpil k predtým priklincovanej a povedal:

- Ako je možné, počúvajte, že sa C. vôbec nezmenil? Combál na sebe pocítil jeho prenikavý pohľad. Hlboko pod hrudnou kosťou ho zašpelo. Celá trieda sa obrátila smerom k vešiaku. Vešiak pohotovo uskočil. Bežme sa pozrieť, zvolala trieda. Vstala s námahou, nebola zvyknutá vstávať, približovala sa pomaly, vŕzgajúc parketami. Combál si s prekvapením uvedomil, aký je to kolos. Na čele triedy sa šuchtal profesor. Naľavo od Combála, ani nie pol metra od jeho citlivej a ekzémom poznačenej pokožky, ostala trieda stáť. C., ty si sa nezmenil, začal starček. Prešli predsa roky, ak dobre počítam, počítal starček. Čas zákonite zanecháva stopy. Nivočí, mrzačí organizmy, až by sa z toho človeku chcelo dávať, kurva. Nie? Trieda prikývla. Vtedy Combál objal kolená jednej zo spolužiačok a zaprosil:

- Nehýb sa, nehýb sa, preboha, teraz, veď teraz... teraz je to už takmer, takmer... Len hlavu keby si ešte trochu nabok a oči stípkom a nehovoriť a ruky ešte takto doširoka!

Vyskočil a číhavo obchádzal okolo nehybnej ženy, lež potom sa v ňom opäť čosi zlomilo, zrútilo, ostal ako bez duše, zatackal sa, sadol si a spomedzi pier sa mu vydralo nie... Nie ako rezignácia, ako bľafná nádej. Trieda sa priblížila natolko, že bolo cítiť jej páchnuci dych. Ako je to možné? vyštekla. Čas sú udalosti - také je to jednoduché, začal opatrne Combál. Načo filozofovať? Čas sú udalosti... bez nich ničo času... Čistý... čistý, rozumiete, čistý čas nie je... a človek bez udalostí... aj keď nie bez vlastností... alebo aj áno... ale bez udalostí... je človek bez času... Prinajmenej toľko teraz v skratke, zalapal Combál po vzduchu. C. nás klame, obrátila sa trieda na profesora. Pred nimi nič neobstojí, sú činní, praktickí, priam v nich vrie aktivita, zhrozene si uvedomil Combál o kúsok ostarel. Trieda radostne pišťala a tá predtým prikľincovaná dokonca začala tliekať.

Všetci si posadali. Combál na parketách uzrel pohľadnicu. Labute? Nieje to pritiahnuté za vlasy? Čo sa za tým skrýva? Spolužiáci jeden po druhom referovali o svojich životných peripetiách, o kariérach. Profesor uznanlivo kyvkal hlavou a vlastne sa k ničomu nevyjadroval, ibaže keď prišiel rad na Combála, ozval sa, skôr, než by Combál stačil čokoľvek povedať. Netreba, C., začal. Vieme všetko. Je to hanba. Nie je to hanba? Je! zahučala trieda. Vieme, že si sa stal spisovateľom. Vieme, že vystupuješ pod menom Martin Ajn, C.! Ale to nieje hanba. Je to azda hanba? Nie! neisto sa zamrvila trieda. Prečo sme teda pred chvíľočkou boli toho názoru, že je to veru hanba?! Nevdojak si protirečíme.

Zamotávame sa. Nuž ale kto je tomu na príčine? C.! A to je už hanba! Nie je to hanba? Trieda víťazoslávne zahučala.

Combálovo srdce bilo na poplach. Psychoterapeut sediaci doteraz vedľa neho vstal, zalomil rukami a odišiel. Ak sa niečo nestane, dopadne to zle, zdesil sa Combál. Obloky sa prudko otvorili a sklo sa zosypalo na parkety, na lavice a do vlasov spolužiakov a spolužiačok. Záclony mátožné viali. Hviezdy prenikli do miestnosti.

Predtým prikľincovaná vyliezla na podobložnicu, nasle-dovaná ostatnými ženami. Obézny to, pravda, nešlo ľahko. Všetky sa vyzliekli do spodnej bielizne a s volaním podme sa vykúpať, podme sa osviežiť! bežali k bazénu, z ktorého stúpala belasá žiara, preto sa zdalo, akoby krovie za vykachlič-kovaným územím dýchalo, vzdúvalo sa a živo gestikulovalo. Všetci sa náhlivo presunuli k vode. V bazéne zatiaľ nikoho nebolo, ak nerátame dve obrovské labute. Ležali v hĺbke. Neustále sa z nich uvoľňovali akési hnedočierny franforce, ktoré trhavými pohybmi stúpali ku hladine a stále sa zväčšovali. Veselo pokrikujúce ženy poskákali dolu, do kvapaliny, plávali neobratne, s ťažkosťami, veď kvapalina bola čoraz hustejšia. Jedno dievča, ešte váhajúce na okraji bazéna, naklonilo sa teraz dopredu. Ruky vystri takto pred seba a na-tiahni krk a hlavu takto otoč, presne takto! zajačal Combál, a kolená ohnúť a presne, presne takto! Rozplakal sa.

- Našiel som si ťa!

-Mňa?

Zatvárala sa dojato a ramenami si cudne prikryla prsia, čím porušila naaranžovanú pózu. Šlo o vážne veci.

- Teba? - nechápal Combál. - Prečo teba? Asi som sa zle vyjadril. Ty si mi len... vrátila spomienku. Len schopnosť roz-pamätávať sa je problém. Všetko už bolo, len spomenúť si je ťažké, treba si vedieť spomenúť. Vrátila si mi spomienku, našiel som... stratenú melódiu... A rytmus.

Všade síce vládlo ticho, ale jeho tvár sa rozjasnila, hoci práve v tej chvíli sa na nej objavili nové vrásky. Combál si spomenul na udalosti svojho súkromného času. Telo sa mu vlnilo v mátožnom rytme:

- Znovu počujem tú hudbu! Vrátila sa, je tu, zrejme práve taká ako kedysi... Nevzrušuje, ale ani nebolí, vracia mi stratený pokoj, ktorého bez nej nebolo. Hlas, ktorý počujem, sa zázračne... zázračne zachvieva!

Combál sa dotkol tváre ženy:

- Nepamätám si ťa. Kto si? Viem... viem len, že sa čosi udialo veľmi dávno, v kaviarni neďaleko maďarských hraníc. Tá hudba znela a ty, alebo ktosi, kto zaujal polohu, ktorú si teraz zaujala práve ty, sa chystal tancovať. Hlas znel s hudbou v pozadí a bol to akoby môj hlas, hlas, ktorý zo seba nikdy nedostanem, ale kdesi vo mne je... Hudba bola cudzia, hudba môže byť iba cudzia, odinakiaľ. Nemôže byť naša, nemôže byť tu a teraz. Je iba v minulosti alebo v budúcnosti, ďaleko... Ty si kto? Nepoznám ťa. Poznal som ťa niekedy? Teraz v každom prípade... v každom... Hudba sa mi vrátila! Harmónia sfér akoby... Už ju nestratím, ponorím sa do nej... Je cudzia, ale nesie moje udalosti, plynie v nej aj môj čas, stratím sa v nej naveky. Postupne... celkom bez podstaty, bez chcenia... v ničote tohto druhu!

Combál sa odvrátil a už nikdy na tú ženu nepozrel. Napokon, ani nemohol, lebo skočila do bazéna k ostatným, tam by ju nenašiel, lebo by ju nedokázal rozoznať od ďalších žien a od tekutiny, ktorá ešte stále hustla hmotou, unikajúcou z mŕtvych labutí.

Hviezdy sa rozprskovali, narážajúc na strop, ktorý sa zatiaľ stačil vysunúť nad bazén a teraz okolo neho zapúšťal školské steny s popraskanou maľovkou. Kde-tu spod nej vykúkali tehly. Staručký profesor s úsmevom tvrdil, že život treba žiť, kým sa dá. Ale kto dá na starých ľudí?

OBRAD

Zašportovali sme si. Človeku pri tom zídu na um iné, jednoduchšie, priamejšie myšlienky. Neskôr sa nás zmocnila únava, odľukovali sme v šatni. Počúvaj, Láci, hovorím Ladislavovi, nejdeš do pornobiznisu? Táto veta nebola moja, prijal som ju za svoju zvonka, lebo sa chcem zmeniť k horšiemu. Nehanbím sa za to. Ani opice sa nehanbia, ani diviaky, veď keď nerobíme nejaké zvrátenosti, prečo sa máme hanbiť, vysvetľujem Ladislavovi, nakláňam sa k nemu a priamo mu pozerám do očí - vidím v nich zmätok, zmätený výraz, akože on by sa určite hanbil, on by to nezvládol. Samozrejme, ani ja by som to nezvládol, ale chcem sa zmeniť, hovorím, k horšiemu.

"Ale, Láci. Ale čo. Šak ti hovorím - o nič nejde. Si perverzný? Ne? Tak čo sa hanbíš! Ak nechceš trkať pred tou kamerou, môžeš si len tak brnkať s ferinom. Si tam vymastíš klajbas za dvadsať šilingov. Čo, Láci?"

Po celý čas som myslel na prastarú súčasť kultu, ktorý odnepamäti vyznávajú všetky národy a ktorý pretrval veky. Nevyhne sa mu.

Zrekapituloval som si minulosť: Výsledok? Bože, nanič. Som banálny tvor, rozhodol som sa, som banálny chlipný tvor, čo urobí táto pravda s mojim svetom?

"Ja by som radšej viedol účtovníctvo," priznal sa nesmelu Ladislav a rozpačito si strapatil pravačkou vlasy. Alebo by som robil správcu počítačovej siete, hádam, upresňoval a pozeral na mňa s nádejou. Vie tento vôbec, brbleť si v duchu, vie tento vôbec, brbleť si teda, ako sa pracuje za veľké peniaze? Za kilečkú, litre makových či fuňňov? Bože môj, no čo sa ním zaoberám? Na druhej strane - niečo by z neho mohlo byť: je to mocný a vysoký chlap, hoci trochu chudý, keď sa na to pozrieme pohľadom pravekej ženy. Všetky ženy z praveku prežili až dodnes, muži iba niektorí, tí sú najvzácnejší. Ostatní sme zakrpateli, mnohí sme aj pomreli a znovu sme ožili už iba ako vetché tiene.

Potom, keď sa Ladislav sprchoval, som zazrel jeho ohájo, ohájo, ako vraví Kolenič. Ohájo mal teda riadne, no, kusisko mäsa, holengalo sa mu do polky stehien, nepreháňam. Láci, bodol som mu do toho prstom, Láci, toto máš načo? Pozrel na mňa nechápavo, zdesene, odtisol mi prst, nechaj, nechytaj, reku, zaprotestoval, agresívny pri tom nebol, len sa bránil. V mojich slovách tušil výsmech. Rýchlo si navliekol spodky. "Ale no, no čo je, Láci! Sa len pýtam, prečo s tým klajbasom nezarábaš. Tvoja žena si ho nezaslúži... Aj tak len večne pije, že živoríte, tak čo?"

Ladislav mlčal. Masíroval si hrud' uteráčikom, nižšie si nesiahol, aby ma azda nevyprovokoval k ďalším dotykom. Bol zaskočený mojim správaním. Aj ja sám som bol zaskočený.

Šli sme na pivo. Časnička bola poriadna gazela, minisukňa len kúsok pod čipku, stehná nádherné, hodnotil som ako zviera, ako kus nadržaného mäsa, hodnotil som ženské nohy, nohy po zem, dolu postmoderné žehličky s dvojdecimetrovými opätkami, celkom ako Gène Simmons alebo

Alice Cooper v androgínnejších časoch. Prečo práve Alice Cooper? Hodila by sa skôr zmienka o Rážoví, o Eláne, udržali by sme sa nízko pri zemi. Pivo sa čapovalo dlho: penilo. Sedeli sme mlčky, gazela figliarsky žmurkala na Ladislava, lebo je pekný, aj keď je oblečený.

"Vy ste odtiaľto?" opáčila nadviazať kontakt s fešákom. "Ešte som vás tu nevidela." Pravdaže, ani mňa ešte nevidela, ale neunúvala sa osloviť ma, ľahká. Keď gazela osloví iného, je ľahká, jasné, takto my, chlapiská, hodnotíme ženskú morálku, takto to my, v tom našom mužskom svete, vidíme a chápeme. Snažil som sa o také videnie. Ladislav sa pomechril.

"Nedávno som sa prist'ahoval."

"Odkiaľ?"

"Z Dubnice."

Išlo to z neho ako z chlpatěj, prisahám, ako z chlpatěj.

"Z Dubnice?!" potešila sa gazela, "ale to je výborné, ja som zasa z Papradna, to je blízko Dubnice, poznáš, poznáš?" prešla do tykania a radostne krútila zadkom. Hneď pribehla k nášmu stolu, pivečka v rukách, prsia vo výstrihu. Nakloní sa k Ladislavovi:

"Pusu na to! Pusu na potykanie! Ja som Bagriela. A ty?" cmukla.

"To je Láci," zamontoval som sa do zvukov. Budúci pornoherec, dodal som, zvedavý na jej reakciu. Neveriacky na neho pozrela a obdivne zdvihla obočie. Naše duše, vyhlásil som, keď sa Bagriela sklonila nad susedný stôl po prázdne poháre a zároveň nám takto ukázala nohavičky, naše duše, zreprízovoval som, naše duše sa spojili s mysl'ou a kauzálnym telom, a tak začali byť tieto indivíduá závislé, ukázal som na seba a Ladislava, závislé od škodlivého seba-ukájania.

Joga a Biblia, to by nás oslobodilo. Taká chyba! uvedomil som si zdesene: čo sú toto za reči? Ponáhlal som sa všetko napraviť:

"Joga, Láci! Keď nerobíš jogu, chodíš do sexšopu. To je kauzálné podmienené. Ako sa do hory volá, tak sa z hory ozýva. To je kauzalita. Chodíš do sexšopu? Nejaká gazela si tam za sklom mastí anču..."

Hostí bolo v bare čoraz menej. Napokon si k nám Ba-griela mohla prisadnúť. Oči mala iba pre Ladislava, netrvalo dlho a začala sa ho - akože náhodne - dotýkať, Ladislav sa však odľahoval. Ona to chápala, povedala, že to chápe, veď Ladislav, pornoherec, nie je odkázaný na náhodné dotyky. Ľútostivo si vypočula aj Ladislavove protesty, aj informáciu o tom, že on, Ladislav, je predsa ženatý. Bagriele som vysvetlil:

"To môže povedať každý. Aj ja som ženatý. Musím zjebať ženu, že platí televízne poplatky. Zapnem telku, a potom iba spím. Načo potom poplatky, za čo?"

"Máš to ťažké," povedala Bagriela a opäť sa venovala iba Ladislavovi. Privinula sa k nemu a hovorila nejaké nezmysly. Gazela. Privinul som sa k Ladislavovi z druhej strany a šepkal mu do ucha vety, aby mali gazeline táraniny konkurenciu. Ak by ti nejaká gazela chcela klamať, sústred' sa na jej astrálne telo. Tam je charakter človeka. V astrále sa nedá klamať. Gazela chce klamať, ale neoklame. "Žena..." osmelil sa Ladislav, "žena sa ma pred večerou pýtala, že kedy pôjdeme na futbal... O pol ôsmej, tak nejako. Len som si prečítal noviny, a už som mal veci prichystané. Iba kopačky som si zobral sám."

"Nedala ti kopačky?"

"Nie, musel som si zobrať."

"Chlapci, hrávate futbal?" chopila sa témy Bagriela, ja mám športovcov rada, športujú, potom sú takí vyšportovaní." Pozerala na Ladislava. O čosi neskôr bar zatvorili. Ocitol sa s Bagrielou a Ladislavom na ulici. Zišlo nám na um povymetať podniky. Po niekoľkých hodinách sme skončili na treťom poschodí rudimentárne socialistickej viacúčelovej stavby, pred dverami erotického salónu. Nemali sme takmer ani korunu. Chcel som predať Bagrielu. Borbej, chlap v idiotskom klobúku, majiteľ salónu, na moju ponuku nepristal. Ladislav sa do ničoho nezastarel, bol trochu opitý a chcel ísť domov, k manželke. Začal som s Bor-bejom vyjednávať.

"Počúvajte, mám pre vás obrovský biznis. Posteľnú bielizeň nekúpite? Plachty - kilečko za kus. Čo? Kilečko, čo? Paesát kusov posteľných. Po kilečku, to máte dovedna za päť litrov. Môžete cvakať aj v makových! Obchodujem s posteľnými plachtami. Som obchodný riaditeľ. Konatelia si váľajú šunky, kokoti! Čo? Že plachty ne? Kuknite sa. Láci je por-noherec, ide do pornobiznisu. Mohol by vám tu hodiť do plácu nejakú prácičku!

Borbejova tvár pripomínala základný kameň. Kurva, precedil pomedzi mocné zuby, odpál', precedil hlasnejšie. Že sa s nami vôbec bavil! Ja ho chápem, prehodil som chápavo Ladislavovi a gazele, aby vedeli, že sa nehnevám a že ma Borbejovo správanie neponížilo. Na tom mi záleží najviac, aby si nemysleli. Ani ja si už nechcem myslieť.

Šli sme. Tisol som sa Bagriele do pozornosti. Zaklínadlá sú osobným majetkom každého Dobuánca, každý muž toho kmeňa využíva svoje kúzla pre svoj osobný zisk, a ja mám byť iný? Primitíva ovládajú sily zeme, pramatky. Mestský primitív tiež cíti tú silu, darmo je postmoderný, darmo bojuje proti veterným mlynom. Ostala mu už iba pornografia, príbeh toho jediného zápasu. "Gogoniant! Gogoniant!" vyvolával som v opojení. "Ffeiriadwyr Melcisidec!" sipel som si do hrsti. Ocitol sa v nonstop-bare za okresnou knižnicou. Načisto sme sa odkráľovali. Myslel a hmota zatienili vnútorné svetlo individuálnej duše. Nadránom sa Ladislav pobral domov. Bagriela sa na neho vešala, ale márne.

Striasol ju zo seba a vyrazil strmým krokom.

"Keďnemám iného..." vzdychla Bagriela a pozrela na mňa. Vždy sa nájde iný, chlacholil som ju. Videli sme spolu nebo, ranný prísvit, sledovali sme studené, akoby arktické oblaky.

Už je ráno. Už je dnes. Pri vlhkom pulte staničného bufetu v nás skončilo niekoľko poldecákov. Potkýnali sme sa. Nájde sa teplá izbička? Návrat k rituálom po márnom budovaní nových mýtov je niekedy nevyhnutný. Našli sme si teplú izbičku a vykonali sme starobyľný obrad.

## FINANCIAL TIMES

Vždy som obdivoval intelektuálov. Sedím pri okne a lapám dych. Obdivujem intelektuálov a zároveň sa ich bojím. Hľadím z okna vlaku a skúmam trasu medzi Novými Zámkami a Bratislavou. Poznám tu každý krík. Kopček? Dolinku? Domčeky? Stromčeky? Všetko to som už niekedy videl. Aj tie snehy, aj tie povodne, aj tých ľudí. Medzinárodné rýchliky bývajú plné inteligentných cestujúcich. Bojím sa ich. A závidím im. Sú inteligentní už na prvý pohľad. A to vkusné oblečenie: obleky, viazanky, isto aj jemná, vybraná bielizeň. Hranaté dioptrické okuliare v zlatých rámkoch. Značkové ponožky v kožených poltopánkach. Skrúsené sedím na pohodlnom sedadle pri okne. Skrúsené a pokorne. Je večer, zopár ľudí drieme, iní diskutujú - takmer pošepky - dámy sú pôvabné a isto i voňavé. Hm, vôňa dám, oblizol som sa. Z otvoru v dšase sa mi znovu pustila krv. Priložil som si k ústam vreckovku. Pani zubárka mi práve kvôli hrozbe krvácania zakázala piť alkohol. Takže bezzubý a ešte aj smädný? Vo vagóne medzinárodného rýchlika sa obzerám: vo vagóne všade samý inteligent. Robotníkov mám radšej, pretože nimi môžem opovrhovať, lebo im nerozumiem, lebo do nich nevidím, také sú v nich tajomné svety, cudzie a neprebádané, lebo kto ich prebáda, inteligent? Alebo nejaký bádaniachtivý robotník? A to už je čo za robotníka?! Bádaniachtivý? To je zasa nejaký intelektuál! Bojím sa ho! Intelektuál žije svoj prebádaný, intelektuálne zameraný život. Onehdy som bol aj ja intelektuálom, vtedy som zdokonalil teórie biskupa Berkleyho, prevýšil som v tomto ohľade aj Rudolfa Steinera. Takých pičovín som sa potom rýchlo zbavil pijanstvom. Dnes, keď sa porovnávam s intelektuálom, nesiem to ťažko. Život pravého intelektuála je ohlodaný na kosť. Žiadne teplo. Žiadne mäkké mäso. Chlad a sval. Pravý intelektuál pred smrťou žije, kým ostatní len umierajú. Keď má pravý intelektuál v ruke pero, píše, nie však náhlivo, nerozvážne či nepremyslene. Pravý intelektualizmus je kanonizovaný. Dvere na vagóne sa nehlučne otvorili, vošiel elegán, dvere sa automaticky zatvorili. Elegán si skúmavo prezeral rady kresiel, vyberajúc si vhodné miesto. Sadne si k niektorému oknu, uvažoval som. Keby som mal uvažovať o niečom závažnom, hneď by sa ma zmocnili obavy, že sa dopustím nejakej chyby, pritom by som však dávno mal vedieť, že až vo chvíli, keď urobím chybu, som to naozaj ja. Elegánov pohyb bol pomalý, ale skôr rozvážny ako málo sebaistý. Nebol teda pomalý preto, že by náhle presne nevedel, čo robiť. Ó, aká tvár! Tvár elegána! To bolo vidno na prvý pohľad. S nemalou dávkou závisti som v jeho očiach musel skonštatovať záblesky prirodzenej inteligencie. Tak nielenže elegán! Nielenže! Skrútilo ma od bolesti, pravdaže, nepriznanej - ale skrútilo ma, fyzicky ma skrútilo. Priznávam, skrútilo ma. A očervenel som. Elegán sa priblížil. Moje utrpenie spozoroval, ale nič nedal najavo, čím dal najavo súcitu. Nuž, kto je šťastný, spokojný a inteligentný, môže si dovoliť byť aj súcitný. My ostatní sa zadúšame nespočetnými druhmi nežičlivostí, zhnusením a zanovitostí. Ruka sa mi zachvela, keď som siahol do vnútorného vrecka bundy a vylovil knižočku Vom Wesen der Wahrheit od Martina Heideggera. Nezabúdajme, že hlupákom čítanie náročnej literatúry škodí. Začítal som sa. Chvíľu mi to škodilo, ale potom sa mi písmenká začali rozplývať pred očami, navyše, zaujala ma krv, ktorá kvapla z mojej spodnej pery na bielu stránku. Ďasno! Schmatol som vreckovku a jej cíp si vopchal do papule. Podfuk s čítaním zlyhal: kto uverí, že blázon s krvavou vreckovkou medzi zubami naozaj hľadá o tom, či skryté skrytého súcna vcelku vládne v odkrytí jednotlivého súcna, v odkrytí, ktoré sa ako zabudnutosť skrytia stáva scestím? Elegantný intelektuál? Elegantný intelektuál nie, neuverí. Aj tak súcitne - opäť súcit! - odvrátil zrak, venujúc sa obsahu svojho elegantného kufríka. Krvácanie som ako-tak zvládol, vreckovka putovala do smetáča pod oknom. Za sklom sa

mihlo žltoranžové osvetlenie ktorejsej neveľkej, bezvýznamnej stanice. Rýchlik ňou presvišťal bez zmeny tempa. Napokon, trochu sme meškali. Elegán si skúmavo prezeral obsah kufrika. Zdalo sa, že ho ten obsah neuspokojuje. Poobzeral sa okolo seba a tvár sa mu náhle rozjasnila: na sedadle, od ktorého ho oddeľovala chodbička, ležali akési noviny. Hneď po nich siahol. Formát novín bol na naše pomery neobvykle veľký; hneď som sa sústredil na názov, vytlačený výraznými, štylizovanými písmenami na prednej strane: FINANCIAL TIMES. Bistú! Toto ma naozaj tvrdo zasiahlo. Schúlil som sa do kľbka a "najradšej by som sa bol býval prepadol pod zem", ako vravievame my, čo nám nikdy nezáde na um objavné prirovnanie. Takéto voľáče! Takýto intelektuál! Angličtina! Financie! Časy! Jednoducho, veľký svet, a on v spojení s týmto veľkým svetom. A čo som ja? A čo viem ja? A čo som dokázal ja? Ján Birčák vraví, ty, Vladimír, ty píšeš takú "menšinovú" literatúru. Takže menšinovú literatúru. Menšinová literatúra, to je to, čo som dokázal. Ten, čo sa zmohol iba na menšinovú literatúru, tu teraz civie na elegána s novinami, ktoré otvárajú brány do veľkého sveta, ak sa im, novinám, správne rozumie. Elegán si vyzul poltopánky. Nuž, medzinárodný rýchlik bol trochu prekúrený. Ja som sa svoje ťažké bagandže vyzuť neodvážil. Ani len na vyzúvanie sa v medzinárodných rýchlikoch nemám odvalu. Po očku sledujem elegána. Elegán sa chvíľu mocije s rozmernými FINANCIAL TIMES, postupne ale papiere predsa len poskladá do ním preferovaného tvaru. Noviny umiestni na protiľahlé sedadlo a vyloží si na ne chodidlá. Ja sa zahľadím von oknom, hoci túto krajinu už naozaj veľmi dobre poznám.

## S VLKMI VYŤ

Nakoniec z plechovky odtrhol kus plechu a zadrel si ním do žil. S pivom ho spočiatku ani nechceli vpustiť do divadla, lenže vošiel, vo vnútri stáli sedadlá ako výkričníky, sadol si kdesi do streda a len ticho sedel, viečka opreté o spodný okraj očí a prsty zmotané do komplikovanej siete okolo plechovky, pozoroval oponu a hltal pivo, ktoré začalo rozvoníavať po celej neveľkej sále, bola to skutočne len maličká sála malého provinčného divadielka, so stenami pokrytými mäkkým čalúnením - keď sa takého čalúnenia dotkneš, ustúpi dozadu, prisaje sa k podkladu, prehne sa dovnútra, hladké ako pošva, ale nie klzké, škoda reči.

Ach, divadlo! Vošiel dnu, lebo v sebe cítil amatérskeho herca, ochotníka, večne v drobnej hlúpej vedľajšej úlohe, taký neohrabaný, nemotorný, kedysi azda ešte nadšený, taký mizerný tlk, motovidlo, kolko námahy ho to stálo, kolko odriekania, kolko potu a slz, a načo to všetko? Kolko póz! Kolko vnútorných monológov, signalizovaných vraštením čela! Načo? Naozaj škoda hovoriť.

Dvojica zaľúbencov neďaleko neho sa dľanami zľahka dotýkala majestátnych krídel veľmi starého pána, ktorý nahlas chrápal, nebezpečne naklonený dozadu, hlava mu ovisala ako prezreté ovocie a ústa boli otvorené. Zaľúbenci sa chichotali. Opona nie a nie sa zodvihnúť, zatiaľ nik nemohol zrakom preletieť po javisku, zhodnotiť scénu a kulisy. Hra sa už pomaly mala začať. Sliepňal na ciferník, chlípal pivo, až vyprázdnil plechovku. Odložil si ju na dosah ruky.

V hľadisku už temer nebolo voľného miesta. Ľudia sa pousádzali, dámy si už stihli ponaprávať vlasy pozornými pohybmi prstov, už stihli polohlasom či pošepky predniesť niekoľko zdanlivo zasvätených poznámok.

Vcelku všade pokoj. Veľmi starý pán sa prebudil a začal zaľúbencom vykladať čosi o krídlach a o lietani, zatiaľ čo on skúšal ostrie plechu na susednom sedadle. To sedadlo nebolo obsadené, nuž nikoho nerušil, naozaj nechcel nikoho rušiť či obťažovať, necítil sa dobre, ale do nikoho to nechcel hustiť, nikomu sa nechcel zverovať, nechcel upútavať pozornosť, večer to bol strašný, ale on mlčal, nevyrušoval nikoho v stíšenom, dôstojnom divadle, v sále, ktorá sa zdala dlhá, pretože bola úzka: pripomínala kanadské klzisko a čalúnených hokejistov, videl ich narážať na steny-mantinely a páliť puky do opony; pousmial sa a vypadla mu plechovka. Cinkla o dľážku: všetky hlavy sa otočili smerom k nemu! Bolo to zlé... Panovalo však šero, nuž ho videli nejasne, nezreteľné kontúry, nič viac, dokonca si ani nemohli byť načistom, čo to cinklo - hádam nôž, ľudia? Hm? Možno kdesi hlboko v ľudoch v tej chvíli skrsol strach, alebo v nich práve čosi umrelo. Potom opona zmizla.

Keď diváci uzreli bohato zariadenú izbu, luxusné kreslá, výzdobu stien, malby, a všimli si hercov v noblesných kostýmoch, ktorí deklamovali verše klasickej tragédie, verše plné krásy a istej pompéznosti a myšlienok o jasne pochopiteľnom rozdiely medzi dobrom a zlom, keď sa teda tie perly z javiska zosypali ku sviniam, diváci začali najprv šomrať, potom nahlas pokrikovať, mnohí z nich vstávali, prudko gestikulovali a prevolávali rôzne hanebnosti, až sa napokon pustili do ostreľovania hercov drobnými hniúcimi zvyškami potravy, spomínam si napríklad na ohryzok dávno schránaného jablka. Herci pochopili, kolko bije - boli to napokon tiež iba ľudia - vedeli, čo robiť, vedeli, ako učičikať rozvášnených: V pote tvári kus po kuse poodnášali do zákulisia nádherný nábytok, prudkými údermi pästi roztrhali plátna skvostných obrazov a porozbýjali vázy. Potom začali na javisko nosiť stoličky. Ľudia im pomáhali. Nikoho neobviňujem.

On bol sklonený, šmátral po dľážke: hľadal plechovku. Medzitým v divadle zavládlo ticho, rušené iba klepotom dreva o drevo - to nohy stoličiek narážali na dosky - a ešte šuchotom nôh protagonistov. Javisko bolo napokon zaplnené sedadlami, zoradenými do šíkov, a herci si na sedadlá posadali, pekne jeden vedľa druhého, chrbtom k obecnstvu... A javisko zrazu vyzeralo... Bolo to ako... ako keby sa javisko stalo pokračovaním hľadiska a herci zasa ďalšími divákmi. Zašumel potlesk. Ľudia tleskali a čakali, kým sa zodvihne opona. Oponou teraz bola zadná stena bývalého javiska. Konečne nahmatla kdesi pod susednou stoličkou lepkavú plechovku, voňajúcu pivom. Uzavrieme túto kapitolu, povedal si. Zovrel plechovku v hrsti a vstal zo sedadla. Nik si ho nevšimol, všetci uveličene hľadeli na novú oponu, na nové rady divákov, čakali na nový začiatok, ktorý im azda bude vyhovovať, vzrušene debatovali, kyvkali hlavami, preto sa mu podarilo nepozorovane vykľznúť na chodbičku vedľa sedadiel a, pritisnutý chrbtom k čalúnenej stene, posúval sa tisko k východu, ale teraz sa ten východ zrazu zachvel ako milenkine slabiny, to stena s východom sa tak zachvela, odtiahla sa, zodvihla sa, bola preč, a on zazrel niekoľko mohutných vatier a do nosných dierok mu vnikol

štipľavý dym. Plamene osvetľovali hrstky neandertálcov, odetých v úbohých zdrapoch omotaných okolo bedier: Na tvárach prapredkov sa zračilo očakávanie, ktoré sa v okamihu, keď si všimli ľudí v sále, zmenilo na opovrhnutie a odpor, začali zúrivo gestikulovať, čosi vykrikovať či skôr neartikulované ručať, a potom divákov v sále zasypali kusmi nedožutého mäsa a úryvkami poloupe-čených prasiat. Nechcem nikoho obviňovať. Ľudia v sále už vedeli, čo treba robiť. Rozrúbali sedadlá, nahádzali drevo na hrbý, podaktorí vytiahli zapaľovače a z pripravených hraníc hneď vyšľahli plamene až po krásne zdobený strop. Veľmi starému pánovi horeli obrovské krídla ako bizarmé facke, márne sa pokúšal nimi mávať. Mnohí diváci sa rozkašľali, ale novú situáciu znášali statočne, zúrivé záchvaty kuckania sa snažili maskovať rozpačitými úsmevmi a okrajmi kravát, ktoré si omotávali okolo úst. On si zatiaľ oddrapil z plechovky kus plechu.

## LAGAN

Prudko sa postavil, lebo začul zvonenie; narýchlo si navliekol nohavice a ponáhlal sa otvoriť, prihládzajúc si ľavačkou strapaté vlásy.

Povedala, že šla okolo. Povedala, že videla, že svieti. Bola nadýchnutá ešte i na ďalšiu vetu, ešte i na ďalšie pokračovanie, no on už reagoval, že nesvieti, že to svieti žiarovka, že ju zabudol vypnúť, vysvetlil, zabudol som ju vypnúť ešte včera večer, alebo ešte predvčerom, bol to taký ťažký večer, sú známe a vychýrené tie tvoje ťažké večery, zareagovala žena, všetci už všetko vieme o твоjich ťažkých večeroch. Pozval ženu ďalej, ale bez slov, len kývnutím hlavy, nemusel hovoriť pod ďalej, stačilo kývnuť hlavou, pozval ju ďalej kývnutím hlavy.

Pre seba samého bol lagan už neznesiteľne dlho skutočne parádne obyčajným obyvateľom tohto parádne obyčajného sídliska. Mal pohyby nemotorného notorika, bol notorik, už dávno bol notorik, už dávno sa ocitol v tej fáze, vybral sa ku chladničke a našiel v nej fľašu vodky a hneď si z nej aj logol, zatiaľ čo žena odkopla z chodidiel obuv, až obuv v letku narazila do dverí kúpeľne a pristála na špinavosivom linoleu a prevrátila sa hore opätkami, tam obuv chvíľu balansujúc zachovávala svoju novú polohu, potom sa zvalila na bok.

Pod ďalej? To nepovedal, iba kývol hlavou na znak pozvania. V predsieni sa vyzula a vcupitala do izby, kde zočila desiatky kaziet, rozhádzaných po koberci, povalovalo sa tu aj zopár kníh a rôznych popísaných či skôr počmáraných papierov. Pracuješ? opýtala sa posmešne. Dobre vedela, že nepracuje. Ako to vyslovila, ústa, pery sa laganovi zachveli ako ulovenej rybe pred skonom. Dokončíš celé stohy diplomoviek, celé knižnice diplomoviek, povedal žene, o ktorej vedel, že v podstate už mesiace pracuje na nejakej diplomovke, a u mňa sa nič nepohne, tu za touto klávesnicou, ukázal lagan na klávesnicu počítača. A predsa - po nociach sa nad klávesnicou hýbu komáre, veľké ako dobre najedené mačiatka. Zabiješ takého komára? Lagan sa radšej skryje pod deku. Niektorí takého komára zabili a mali od toho steny celé krvavé. Keď je tma, zažne si lagan svetlo a priletia tučné mačiatka so sosáčkami. Nie, povedal, nepracujem, iba si prezerám tie pičoviny. Minulosť. Svedectvo neúspechu... Chcel sa na ženu vrhnúť. Chcel jej to tam napáliť. Čo napáliť? Kam? A tak odrazu? Bol posadnutý sexom ako Nick Cave alebo Birčák, nie láskou, sexom, lebo kto už je posadnutý láskou? Ženy? Lepší muži? Ženy ako lepšie verzie mužov? Bol posadnutý aj rozdielom medzi sexom a láskou, aj rozdielom medzi mužom a ženou. Dobré vieš, že nepracujem, priznal sa bez smútku v hlase - smútok mal hlbšie v sebe, nesúkal ho von. A ak ho aj súkal von, nebol to ten pravý smútok, ten ostáva vnútri. Premýšľal, akým idiotským slovným útokom by žene ihneď ublížil. Aby ani ona nebola o nič ukrátená. A aby vedela, aký správne krutý a bezcitný dokáže byť. Lagan!

Dnes nemáš so sebou amanta? opýtal sa a ironicky vykrivil pery. A ešte ironicky a posmešne zabľýskal očami. To si dlho nacvičoval pred zrkadlom. Žena obyvateľovi nedávno dovedla do bytu svojho nového úžasného milenca, celkom ako keď mačka prinesie k nohám svojich majiteľov ulovenú myš alebo neboráka vtáka, a očakáva za to pochvalu. Pochvalu! Pritom hovno rozumie ľudskému balušeniu, iba pradiť a guľa okáľni. Zátým myš alebo neboráka vtáka zožerie.

Urob niečo povzbudivé, urob, aby som ti mohol ešte veriť, hovorieval lagan žene v tých plačlivejších časoch naozajstnej túžby. Žena lagana rada počúvala, sediac so skríženými nohami na koberci, so šálkou kávy v ruke, opierala sa chrbtom o jeho rozostlanú posteľ, zatiaľ čo on sa neurotický prudko, čo najprudšie prechádzal po izbe a rozprával, ukázal napríklad na potrubie a prezradil jej, že do toho potrubia tlčie susedka zo štvrtého poschodia zakaždým, keď si on pustí hlučnú muziku, tá starena - zreval - sa potom na ulici alebo v supermarkete tvári, že ma vôbec nepozná, ale o chvíľu už sipí do ucha inej starene z iného poschodia, že som vykoľajený a počúvam vykoľajenú muziku, predstav si, lenže suseda, suseda je šiši, rozumieš? pozrel na ženu a očakával, že žena bude rozumieť, a pokračoval prednáškou o obyvateľovi so skleným zrakom, o obyvateľovi so zakalenými očami, o obyvateľovi s mútnym pohľadom, o obyvateľovi, ktorý sa s ním minule vliezol vo výťahu, naklonil sa k nemu, musel sa nakloniť, lebo obyvateľ bol oveľa vyšší než lagan, obyvateľ sa naklonil k nemu a prezradil mu, že miestnosť na odkladanie bicyklov je čerstvo vyupratovaná, a on mu na to sucho odvetil, že nevie nič o miestnosti na odkladanie bicyklov. Ako vôbec dokázal lagan len tak sucho a akoby vyrovnané odvetiť? Nevie nič o miestnosti na odkladanie bicyklov, nemá ani bicykel. Tu sa výťah práve zastavil a obyvateľ s mútnym pohľadom vystúpil, ale hodnú chvíľu ešte držal dvere výťahu otvorené a upieral mútny pohľad na lagana vo výťahu, hovoril lagan, a žena len mlčala a počúvala, ako začína znovu o susedke zo štvrtého, ktorá vraj denne upratuje okolo paneláku a udržiava si pred panelákom dokonca malú záhradku, skôr len akýsi záhon, na svoj vek je až príliš čiperná, nezasvätenému by sa mohlo zdať, že je to slušná žena, ale nie, potriasol hlavou, nie, tá je určite oné.

Zomrela moja láska, oznámil zrazu. Znie to tak pateticky, zomrela moja láska, oznámil žene. Ty si nemal žiadnu lásku, upozornila ho. Slová medzi nami umreli, povedal kedysi jeden úspešný básnik, povedal žene lagan, a to sa mi vynorilo

v pamäti teraz, keď zomrela moja láska, pokračoval a neprítomné sa usmieval na ženu a ona v tej chvíli nevedela, čo si myslieť.

Podišiel k obloku. Už zasa k obloku! Večne chodí k obloku, akoby tento byt bol väzenskou celou! Za oblokom je ulica, na ktorú často hľadá. Tam, ukázal žene, tam je križovatka a tam je malý útulný bar a za ním je panelák a tam zomrela moja láska. Ale ona, obrátil sa k unudenej žene, ale ona o tom ani nevie. Myslí si, že konečne práve teraz najživšie žije! Keď už je v schéme až po krk, v kolotoči... Keď ju už nikto nezdržiava od smrti v schéme, keď jej už nik nezabrání umrieť v schéme, keď ju už nikto nedvíha z každodennosti, tak to sa jej ohromne páči... Vyžaruje z nej, ako veľmi sa jej to páči... Čo si vôbec myslí? Predstav si, ako to komentovala! Že sa so mnou iba pomilovala! Chápeš! Ona sa so mnou občas pomilovala! Iba pomilovala! To sú tie slová! Takto sa to hovorí slovami, takto sa to slovami vyjadruje: a ďalej vôbec nič. Iba sa so mnou pomilovala! A šla preč! A pokračovala v živote, v jednoduchom manželskom živote, nechala sa niekedy voziť luxusným autíčkom a inokedy drahou mohutnou motorkou a vyvalovala sa v luxusnej posteli kdesi v bohatej, na fólie orientovanej dedine, a keď bolo treba, keď to teda bolo nevyhnutné, alebo iba tak, z nudy alebo dokonca v nádeji na rozkoš sa pomilovala s manželom... alebo potom zasa s niekým iným... A do sýtosti sa vytancovala s priateľkou vždy, keď do mesta zavítal René, tento plagiát, tento Hendrix! Tento hendrixovský plagiát!

A zasa si spomenul na ženinho amanta. Amant sa minule pohodlne rozložil na koberci, celé to vyšportované telo sa pohodlne natiahlo na koberec, zabralo celý koberec, zabralo temer celú izbu, laganovi sa videlo, že telo zabralo celú izbu, lagan ho musel prekračovať, keď behal do kuchyne po poháre, po fľaše, po šálky s kávou, po cukorničku, musel ho zakaždým prekračovať, a keďže telo bolo mohutné a lagan nízky, temer si pri tom prekračovaní rozdrapil rozkrok, a už táto skutočnosť bola amantovi navidomoči smiešna, tak ako neskôr všetky skutočnosti týkajúce sa lagana, telo sa zachvievalo priduseným chichotom, paradoxne fistulovým, odporným a až detsky krutým, také smiechy, také chichoty počuť na pieskoviskách, keď zdravé deti odhalia na ťažko chorom dieťati jeho ťažkú nemoc, vtedy sa tak chichocú, takto sa amant chichotal, pohodlne rozložený na koberci, toho dňa, keď žena prišla k laganovi s tým novým vzrušujúcim amantom.

Kvôli laganovej celkovej zmätenosti a neukončenosti väčšiny jeho myšlienok neraz pripomína jeho rozprávanie - ale aj rozprávania obyvateľov o ňom - chaotické výplody debilov. Na to si žena už dávno zvykla. Mala lagana svojim spôsobom rada.

Keď sa povie, že niekto má niekoho rád svojím spôsobom, znamená to, že ho má rád iba trochu. Niekomu niekedy stačí aj to málo. To vtedy, keď nemá viac.

Podišiel k obloku, už zasa je pri obloku, už zasa vidí ulicu, už je to zasa tu, znovu cíti, že tento byt je lapák. Zmietaš sa v tom svojom živote a čas beží a všetko uniká, povedal. Ale čo by vlastne chcel? Čo mu prekáža? Čo mal dosiahnuť, a nedosiahol? Chcem od života, aby ma bavil, napísal ktosi, chcem od života, aby ma bavil, povedala hrdinka istej útlej novely.

S pocitom, že život uniká, nemôže byť život zábavný, treba preto vedieť, že neuniká, a že je stále iba zábavný, a smejme sa z plného hrdla, smejme sa, povedal by lagan. Ale nepovedal to a ani sa nesmiali. Vrátil sa v myšlienkach k svojej milenke.

Keď vznikol vzťah, začal lagan, bol som pasívny, vlastne som sa iba prestal brániť tej sile, prestal som rozvážne a premyslene odmietať vznik náklonnosti, ak sa totiž niekedy v minulosti akákoľvek náklonnosť rodila, v tom zárodku bola rozdúpaná zapojením rozumu, prudkým pripamätávaním si všetkého, čo skutočne hlboké vzťahy znamenajú pre nevyrovnaného človeka, ja som bol nevyrovnaný a dávno, dávno vykoľajený, a vrátiť sa do koľají, nech sú to akokoľvek dostupné, bežné, vychodené chodníčky, po ktorých sa bez ťažkostí uberajú občania z jednej prázdnoty do druhej, som sa už nedokázal, alebo som sa nechcel vrátiť, lebo som vedel, že potom tomu chýba extáza, extáza skutočnej obľudnej osamelosti a individuálnosti, extáza, keď si uvedomíš, že si skutočne svoj vlastný a nič ťa neovláda, len vnútro - ale aj to je priveľa! - len číre ja, a aj to je priveľa, a to je skutočne niekedy možné, ale v prechodnej radosi vzťahu k inému človeku ostrie vnútorného prežívania otupieva.

Už vás počujem, zvrtol sa lagan k žene, už vás všetkých počujem, už počujem, čo hovoríte, a žena práve otvárala ústa, keď zaznelo vášnivé búšenie akéhosi - zrejme kovového - predmetu na potrubie, to tá ženská, to tá hnusná ženská, zreval lagan, celý vykoľajený, vykoľajený priskočil k hi-fi veži a skrútol ovládačom prudko doprava, až reproduktory bolestivo zaúpeli a byt sa začal chvieť a zbesilo pulzovať. No čo je, no čo je, skríkol hrdinsky do diery v podlahe, do diery, kadiaľ potrubia klesajú nadol k starene, tlčúcej ostošest' kovovým predmetom, skríkol hrdinsky? v tom je čo hrdinské, keď niekto kričí no čo je, no čo je na nešťastnú starenu? nedala sa žena, vážne našťavaná, vyskočila a drmala lagana za plece, ale ten ju odsotil čo najdrsnejšie, až preletela nevelkou izbicou na posteľ, kde by sa na ňu hádam aj mohol vrhnúť, ale on nie, radšej sa upokojil.

Mal som milenkú, to je pravda, začal znovu. A ľúbim ju doteraz, to je pravda. Ale to strašne ľutujem, že ju ľúbim. Mučí ma, mučí, neprichádza, keď príde, ponáhľa sa preč, nervózne sa obzerá, už je aj ona celá neurotická, chorá ako ja, vysvetľoval lagan žene. Ty, žena, si iná. Ty na mňa kašleš od začiatku. Ty si jednoducho priama a vieš, čo chceš: nechceš ma. Zásadne ma nechceš, tvoji amanti jednoducho vyzerajú inak a sú iní a musia byť iní ako ja... A nehovor mi, že nehovorím o láske, lebo ja viem, že o nej nehovorím, nikdy o nej nehovorím! A nikdy - ech, čo nikdy? - nikdy nebudem používať slovo bez obsahu? To sú tie zmätky... O tom som vykoľajený.

Žena na neho hľadela ľútostivo, asi aj s pochopením. No inak ju veľmi nehlo. Ležala na posteli, keď ta už raz dopadla, a obžerala sa po svojej šálke kávy. Lagan jej ju podal.

Že to nie je láska? nedal sa lagan, že to nie je láska? keď to hľadá u každej ženy, ktorá sa nesie hrdo vysoko nad zemou, na vysokých nohách, aj také sú nohy, takto sa nesú ženy, u ktorých sa dobre hľadá, ale čo je teda už na tom, že u každej ženy to hľadá, preto to nie je láska? pýtal sa lagan zanietene a ženu to začínalo nudiť, napokon, zrejme si uvedomila, že ona sa už veľmi nenosí vysoko nad zemou, už ju pritlačili k zemi jej prízemnosti, jej obyvateľsky ľudské

občianske hovädiny, tie ju teda drbli o zem, nuž sa fakt nudila a iba sa tu i tam prevalila z boka na bok, omínala ju vyležaná laga-nova posteľ, a ten lagan si len dumal a dumal, používajúc slovo láska, ktorému zjavne nerozumel. Čo ma po vašom kolobehu, po vašich schémach, hundral lagan žene do tváre, pridržiajúc si zrazu tú jej tvár oboma dlaňami a hľadájúc perami jej ústa, bozkával ju po lícach, očiach, nose a hundral, že ho nič do ich kolobehu, do ich schém a štruktúr, čo ma po vašich rodinách, čo ma po vašich predkoch a vašich potomkoch, kam to vlastne posúvate to svoje bytie, do budúcnosti? zvalil sa na ženu celým nevelkým telom, vklzol jej rukou to pod blúzku, to zasa do rozkroku a hneď späť pod blúzku a hundral a mmlal žene do ucha, či jej nestačí iba jednoduchý boj proti zlému, obyčajná bitka proti zlu, a nech sa radšej bráni, ale žene sa náhle situácia celkom pozdávala, alebo bola jednoducho príliš slabá. Nechala ho, nech robí. Ale on bol vykoľajený, sadol si na kraj postele, prešiel si rukou po vlasoch, trochu sa chvel. Prepáč, povedal.

Je preč, tá moja milenka, je navždy preč, usúdila, že nemôže patriť dvom, povedal lagan, je preč, ale ja som hrdý. Som hrdý, lebo o nej viem všetko, zatiaľ čo jej manžel o nej vie iba niečo, a ešte i to je skreslené, neskutočné, je to pre neho vyfa-bulované, vyrobené a zahráte. Ona ho potrebuje, to je pravda, ale on ju nemá, mám ju ja, lebo mám celú jej pravdu, celú jej skutočnosť, darmo sa tvárim, keď som s ňou, že jej neverím, darmo hystericky vykrikujem, že mi klame - ona mi nemôže klamať, ó, ako veľmi by chcela, ale nemôže, vysvetľoval žene, žena si medzičasom sadla a pustila sa do chlipkania kávy. Som tieňový manžel, viem si tieňové manželstvo, ja, parazit, ja, tieňový manžel, mmlal si lagan, počúvajúc zároveň, ako na chodbe hrkoce výt'ah, ako sa mechanizmy namáhajú, ako dvíhajú kovovú miestnosťku dohora, z prízemí sa to pohlo a teraz to ide nahor, lagan náhle pocítil strach, až ho stislo, prichytil sa pri tom, ako tuho premýšľal o záhadnom cestujúcom v tom výt'ahu... Možno sa dozvedel! uvedomil si lagan s hrôzou. Možno sa dozvedel! Možno... možno milenke unikla nejaká vetička... nejaké slovíčko možno... a teraz sa dozvedel... Alebo sa dozvedeli? Celá rozvetvená familia? Všetci obyvatelia? Tí, čo si to tu tak vážia. Tí, čo by to tu nevymenili. Čo by tu zdochli. Teraz sa dozvedeli! Teraz prichádzajú?

Upokoj sa, vzdychla žena, nič sa nedeje, šepľala žena, privinula sa k laganovi celým telom, chveje sa, užasla žena, ty sa úplne chveješ! zdôraznila nahlas, až ho ešte viac striasalo, preboha, zašvelil perami, prebohaživého, len ticho, tiško, už idú, už si po mňa idú! nástojčivo, tak nástojčivo sa k nej pritisol, až lapala dych, ale neprekážalo jej to, objala ho a vnorila si jeho tvár do vlasov, len pokojne, pokojne, chlácholila ho - a započúvala sa do zvukov doliehajúcich z chodby. Tu, na povrchu tela, tu na povrchu života sa mi otvárajú rany, zárezy, rumázgal jej lagan v náručí. Žena ho v tom náručí držala ako nejakého zdegenerovaného Ježiša Nazaretského, takého Ježiša, ktorý by zaručene nepochopil význam mystéria na Golgote. Tu sú vrypy, šepol. Po celom tele. Tamí idú hore schodmi! začal fantazírovať alebo vidieť a vedieť, čo iní nevidia a nevedia, idú hore schodmi, lebo náhle tu kdesi vyrástli schody. Výt'ah hrkoce povedľa, sledujem, ako ho vlečú oceľové laná, vlečú ho sem, aby som už nemal šancu zmiznúť... Schody rastú vyššie a vyššie... Tie bytosti prefrngli s chichotom okolo bytov na nižších poschodiach, letia hore schodiskom, letia a nadskakujú a skáču a vznášajú sa, vlastne to schodisko ani nepotrebujú, veď by vyšli hore - sem! - vyšli by aj bez schodiska, tak to vyzerá, ó, tá ich energia! Vsugerujú mi, že som vykoľajený, že som zbytočný, zbytočnejší než oni - oznamujú mi - že som iný... Iný - veď to je jediná radosť! Som od nich oddelený týmto tu, vidíš, týmto tu, týmto čímsi od hlavy až po päty, nie som súčasťou toho prázdna - takto - takto nepatrim k zdanlivým bytostiam. To je vykoľajenosť?

Odhalil sa pred ženou až do špiku kostí. Trochu ju tým, pravdaže, nudil. Ale špik cmúľala labužnícka napokon predsa len priam vášnivo. Jediný príbeh toho večera bol pre ženu, zdá sa, príbehom cmúľania špiku.

Lagan vstal. Naklonil sa nad ležiacu ženu a povedal, že si vždy myslel, že byť človekom je niečo iné než to, čo mu predvádzajú obyvatelia paneláku, ktorí si nemôžu ani len pripustiť nejaký vzťah k slávnej histórii, povedzme antickej, indickej, perzskej, egyptskej, chaldejskej, nejakú túžbu po "dôstojnom" pokračovaní v tejto histórii, lebo im ju neustále prekrýva zodpovedný vzťah k drobnostkam každodenného zápasu o prežitie a o spoločenské postavenie, a lagan v tom ich boji cíti odpornú pachuť nepravého, len zdanlivého bytia - a tú pachuť neodstráni nič, a nič ju ani nesmie odstrániť, veď to by všetky tie zdanlivé bytosti zmizli, lebo práve pachuť je ich osobnou, individuálnou históriou. Ale to by mohol povedať každý.

Laganova životná prax, to je aj hrôza, s akou vykúka prievizdou vo dverách, prv než vykročí na chodbu. Väčšinou nevykročí. Tesne po ženinom odchode premýšľal o nešťastí. Prihodiť sa nešťastie? Prihodiť sa vôbec niečo? A kde by sa prihodiť nešťastie? Na ulici? V úrade? Na treťom poschodí, napravo od schodov, iba takých asi desať, dvanásť krokov od schodiska, pri nástennej tabuli s ohromnými verbalizovanými hlúposťami, letáčikmi, akože "informáciami". Vedeniu úradu sa to páči, vedenie zbožňuje alebo prinajmenšom potrebuje nezmysly, zbytočnosti - socializmus... aspoň ako vzrušujúcu spomienku... No ale aké nešťastie? Čo by sa mohlo prihodiť? Prevaľuje sa na posteli ako invalid. Ako stelesnená hniloba. Nešťastie? Nešťastím by ale mohla byť aj kniha. Nejaká kniha napríklad, obzerá sa neurčito. Načiahne sa za knihu. To úsilie ho zlomilo vo dvoje. Napokon sa do knihy začítal. Ktovie, či tento spôsob bolesti je ten pravý.

## SPERMOZOG

Sukin srdnatý brechot bol na nevydržanie. Veštec znervóznel a naraz len kopol psa do brucha, až blato z vysokých gumákov frnglo medzi oči Combál'ovi, ktorý však aj naďalej mlčky kvočal pred polozrúcaným domom-vrátnicou, pohrúžený do seba, zababušený do myšlienok, neprítomné, zaryto, odovzdane tichý. Pes zaskučal, padol do bahna. Veštec, utierajúc si čelo zamasteným rukávom, povedal:

- Máš šťastie, chlapče. Tá tvoja nastávajúca, čo som ti o nej hovoril, je nablízku, tu voľakde...

Combál'om trhlo. Vytisol z tváre:

- Nastávajúca nablízku?! - obzeral sa. V očiach sa mu zračilo hodné gavalisko zvedavosti, pohľadom ťapkal po okolí, kdeže je oná. Nikde ale nikoho.

- Azda ktorási zo spolupracovníčok? - zavesil do prostredia skusmo otázku.

- No a? Tuto ti napíšem jej meno na kancelár, potom ho nezašantroč, zide sa ti. - Sadol si na kôpku tehál a pustil sa do písania. Combál ho mlčky pozoroval. Keď veštec na začiatku ich rozhovoru pred vrátnicou podniku, kde Combál brigádničil a veštec si privyrábal k dôchodku ako vartáš, povedal, že žena, s ktorou sa neskôr Combál ožení, bude mať čierne vlasy a viacero detí z predošlého manželstva, uveril mu na slovo; starký vyzeral dôveryhodne a bolo jasné, že veciam rozumie, netára do vetra. Jeho dengľavé prsty teraz kĺzali po papieri, zatiaľ čo suka vrhla, odchovala a svetom poslala tri skvostné ružové prasiatka. V chotári ich po nejakom čase ulovili nimródi. Kvôli parožiu. Veštcovi sa v kútikoch úst objavili vence vrások. Vzdychol:

- Večná patália s vami, mladými! Ako to môžeš - oženiť sa s rozvedenou! Ja mám voči tomu správne, starosvetske predsudky! Ty nechceš byť prvolezcom? Nie je ti hanba?

Combál odkrojil z tváre smidku úsmevu:

- Pôvodne... hm, pôvodne... ešte keď... predtým teda... skôr než ste mi vyveštili... by som s takou nechcel veľmi toto... hoci... ale teraz? Keď je vyveštené? Nebudem sa vzpierať.

- Úsmev máš ospravedlňujúci, - sucho skonštatoval veštec, - to mi prezrádza, že sa predsa len hanbiš, ostalo teda vo vás, mladých, ešte trochu pokory! Ale či naozaj chceš byť otčimom? A myslíš, že ťa tie cudzie decká budú rešpektovať?!

Poslednú otázku vyslovil dôrazne, nahlas, na plné ústa, tak nešikovne, že mu vyskočila sánka; padla do blata. Combál ju so smiechom pristúpil. Mal rád takéto veci. Veštcovi z hrdla striekali sliny, gebrili kancelársky papier a robota vychádzala navnívoč.

Bola jeseň. V dialke sa z obrovských hŕb koksu dvíhal riedky dym. Kdesi zatrubila lokomotíva.

- Neviem. Možno... Hádám si ma obľúbia. A keby nie - pôjdu z domu!

Veštec chcel čosi namietnuť, no zo spotvorených úst vydral sa mu iba nezrozumiteľný bľabot. Sadol si teda k tehlám a dal sa do rýchleho písania. Combál čítal: Prepáč, nejdú mi už reči ako oňahdy, so sánkou. Chcel som sa opýtať, prečo mi tak voslep veríš, ja som v prvom rade nočný strážnik, až potom veštec! Viac sa mi darí stráženie. Som na to stavaný: kusisko chlapa! Aha - trup, ramená, časť panvy, noha! Naozaj mi nemusíš veriť na slovo. Prepáč, slintám. To veštenie z dlane nieje veľmi spoľahlivá vec. Ale moje požehnanie máte, ty aj tá oná, fakt!

Combál ho objal a vo tri vrhy pobozkal. Veštec sa mlčky obrátil na prach, ticho sa trúsia do Combáľových očí. Jeseň sa medzitým nachýlila ku koncu. Nech ju Combál nepodoprie, spadne ani podťatá. Prvý mrazík hlobil na kalužiach ľadové pokrývky, no v jedálni, kam sa Combál vybral, bolo príjemne teplo. Combál si vzal bravčové na rasci, odniesol si porciu k najbližšiemu stolu a strmo sa pustil do jedla. Keď všetko skončumoval, podišiel k Martine. To práve jej meno bol nebohý veštec napísal na papier, to práve ona bola rozvedená, to práve ona mala deti.

- Nešla by si so mnou von? Prší... Nie každý večer je všade blata vyše kolien. Pod', nenechaj sa prosiť, lebo ti prisámvačku jednu takú...!!!

Šli, kráčali ku kopám koksu, až ta, kam nedopadalo svetlo z oblokov jedálne, ta, kde len mesiac šibrinkoval studenými lúčmi po ligotavých uhliarskych lopatách.

- Ktorú chceš? - opáčil Combál, znalecky potažkávajúc v rukách nástroje. Boli takmer nové, azda ešte nikdy nepoužité, s bielymi poriskami. Vybrala si menšiu, ľahučkú lopatu, a potom si obaja veselo napľuli do dlani i do tváre a nedočkavo sa pustili do roboty.

- Vieš, - odľúkol si po hodnej chvíli zadychčaný, ukonaný Combál, - už dávno som si s dievčaťom uhlia nezahádzal. Zmĺkol, pozrel na Martinu, zbieral odvahu. Napokon jej, nič nevynechávajúc, rozpovedal, čo sa dozvedel od veštea. Martina, opretá o porisko, skrížila ruky na prsiach:

- Takže... My sme si súdení?

- Áno. Nie si rada? - opýtal sa a hlas sa mu zachvel strachom. Výskajúc ho objala. Do práce sa pustili s ešte väčšou vervou. Mesiac sa šťastne usmieval a smoklil, dojatý, do veľkej červenej vreckovky, tá mu však, chujovi, odrazu vypadla a celú krajinu pokrylo obrovské červené plátno. Combál s Martinou sa pod ním začali dusiť, šlo o holý život, spod tej vreckovky sa nijakovsky nevedeli vymotať. Combáľovi sa po chvíli predsa len pošťastilo vytvoriť lopatou v hrubej látke trhlinu, takže mohli opäť ako-tak pobiede dýchať. Zanariekal:

- Dočerta... Smola! A predstav si, to sa stane zakaždým, keď som s kočkou v najlepšom!

- V najlepšom?

- Toto, Martina, toto zaobchádzanie s uhlím, toto presúvanie paliva z jednej kôpky na druhú, výpary, ktoré sa pri tom z vlhkého, zaroseného koksu uvoľňujú, nuž toto, toto je môj život, môj svet, moje vzrušenie... Môj orgasmus! Všet, však to cítiš aj ty?! Ved' inak by si tu s tou lopatou sotva! Áno, toto je môj spôsob orgasmu! Ale musím zároveň vnímať aj krásu ženy, pochopiteľne, tá sa mieša s pociťovaním uhlia a dáva mi všetko, čo potrebujem... Ja tým žijem, Martina! Posledné slová vášnivo zašepkal a líca mu zaplavili slzy, rozochvenými prstami skackal po tvári dievčaťa a hrubá plachta, ktorá ich oboch prikrývala, rozvlnila sa od jeho prudkého dychu. V pľúcach mu hvízdalo, až musel rýchlo vystrčiť hlavu trhlínou von, aby sa mu studený nočný vzduch dostal do gágora a priniesol úľavu.

- Och, Martina... Viem, chýba ti pohlavný styk. Hej, to je samozrejmé. Nemysli si, že som sa nedovtipil! Aj to už viem, že si toho veštea podplatila, aby povedal práve to, čo povedal... Nie, nehnevám sa, chápem, sú také pudy, metajú človekom! Ale, Martina, z toho nič nebude. Lebo ja, ehm, prepáč, ja mám to svoje uhoľné vzrušenie, čerta sa potom starám o teba! Som chlap, chápeš.

- Ani nevieš, ako si ma potešil! Ja nechcem styk! Načo? Chcela som sa iba vydať! Harantov mám, a jeden plat naozaj nestačí... Nehľadám styk, som priemerná bežná žena, vieš? Akosi po sexe netúžim. Bola som aj u doktora. Hovorím mu:

Stala sa mi nemilá vec. Tak sa hanbím! Včera som sa zobudila a cítim - klitoris sa mi prest'ahoval do nosa! Neviem, ako sa to mohlo stať, nosné mandle mám odrazu v pohlaví a klitoris v nose. Poradte, čo teraz?! Ako ďalej? Už mi celkom stačí prst na tú celú vec, chápete, dokonca stačí, keď si občas vyfúkam sopeľ... Znamená to, že som menejcenná? A on, doktor, gynekológ, začal sa chichotať do hrsti, až sa zrútil zo stoličky a odtiaľ, od podlahy, mi povedal, že, milá pani, prekvapujete ma! To ste skutočne natoľko nerozhľadená? Vôbec sa nestretávate s nejakými priateľkami, ženami, rovesníčkami, nezhovárate sa s nimi o takýchto prob... chichi... problémoch? Asi nie, lebo inak by ste vedeli, že väčšina populácie ženského pohlavia má v súčasnosti klitoris práve v nose! To je dnešný trend. Emancipácia! Extrémny feminizmus! Závislosť od mužského údu je prekonaná! Senzácia! Úd je pase, je nemoderný. Je len príťažou, pre modernú ženu je fascinácia údom neprijateľná! Poviem vám - čisto súkromne - i moja žena má klitoris v nose. No a? Ide s dobou! Ja sa preto nehnevám. Väčšinou som aj tak celý deň v práci, a keď nie, tak hádzem uhlie dolu v pivnici... Čožeby mi chýbala posteľ, prosím vás? Tak vidíš, Combál', ako sa veci majú! Navyše, pokiaľ ide o našu ženskú krásu - ty tomu ešte stále veríš? Veď je to klam, rozprávka, táranina! Nenechaj sa klamať, spamätaj sa, vezmi rozum do hrsti a zbav ho zavádzajúcej žiadostivosti!

Vreckovka, pokrývajúca celé okolie, medzitým nápadne zbledla. Nebola už červená, bola skôr ružová a proces blednutia stále pokračoval. Combál' sa chytil za hlavu. Šikovne si ju otvoril, vyňal z nej lepkavý, mierne páchnuci mozog - nevelikú hrčku - prudko ním potriasol a na zem plesla gundža predstáv o kráse. Opäť, ešte dôkladnejšie, chlapeškie zalomcoval orgánom. O pár sekúnd mu v dlaniach ostala nepatrná kôpka, takmer zanedbateľná - mužský mozog zbavený túžby po žene. Uľahčené sa usmial:

- To bol vynikajúci nápad! Hneď sa cítim lepšie! Som taký slobodný...

Zbadal, že ho Martina nepočúva. Martina zmizla ako celulitída v televíznej reklame. Začala sa od hlavy po päty vlniť, celý jej povrch sa zahmýril drobučkými živočíchmi, ktoré v húfoch skákali do prostredia a strácali sa v tme, bystro plieskajúc bičkami. Martina sa priamo pred Combál'ovým zrakom porozliezala. Pochopil, že bola poskladaná z miliónov jeho vlastných spermií. Striaslo ho. Aj posmutnel. Ale dlho sa netrúpil. Mal svoju lopatu, lopotu, koks, svoju svojráznu mužnosť.

Vreckovka bola už úplne biela. Jej hrubá, studená vrstva pokrývala celú krajinu a snežilo stále ďalej, vločky pomaly, akoby zasnene krúžili a z neďalekej dediny znel hlahol zvonov. Blížili sa Vianoce. Šmatlali sa snehom, zanechávali za sebou vlhkú stopu, zakrývanú vzápätí chladným vetrom, badkali sa po vreckovke a nadávali na krutú zimu.

## VEĽKÁ ZMENA

... Poškodenie je spočiatku dosť nenápadné, neskôr sú to diery v listoch, povyhryzované plody čerešní, marhúľ, sliviek, jabloní. Na neošetrených stromoch môžu piadivky jesenné spôsobiť holožery.

Ing. JÁN MOLNÁR, CSc.

"Nejako som sa zamotala do periny, a potom som spadla z postele," povedala pani Ajnová akoby len pre seba. Nikoho nechcela obťažovať informáciami, tým menej úvahami či domnienkami. Na druhej strane, prečo by mlčala, keď je naporúdzi poslucháčka. Tá kľzala buclatým prstom po riadkoch nevelkej knižočky, akéhosi návodu na používanie tarotových kariet. Zaujal ju príklad rozloženia do kríža. Jej tvár sa zvrátila od namáhavého sústreďovania.

"Hovorím," hovorila pani Ajnová ďalej, lebo dobre vedela, že Žofiu jej hovorenie nevyrušuje, je to pre ňu skôr príjemná kulisa, pozadie, ktoré ani nevnímá, "hovorím, ako som spadla na koberec... tak sa mi pred očami až... a ten sen mi skoro vyrazilo z pamäti, temer som zabudla, o čo vlastne šlo. Ale nedovolila som, aby zmizol, no zľakla som sa, vieš si predstaviť. A hádam by aj bolo lepšie, keby som zabudla, čo sa mi prisnilo." Trvalo hodnú chvíľu, kým ju Žofia začala počúvať. Pani Ajnová jej všetko zopakovala, pridala i ďalšie podrobnosti, a Žofia sa rozhodla sen analyzovať za pomoci starého snára z kredenca.

Mesto, v ktorom sa sen odohrával, vyvolávalo v pani Ajnovej pocit ničivej, pustošiacej únavy, únava starou ženou prenikala skrz-naskrz, až sa musela od slabosti posadiť uprostred chodníka na asfalt. Nik si ju nevšimol, nik sa jej neponáhľal pomôcť. Naostatok sa k nej síce ktosi sklonil, ale to len aby si ju mohol lepšie obzrieť, azda ju aj ovoňal, úchytom i poohma-tával (z tohto mraku nezaprší), a potom sa zasa pobral preč. V nočnej kaviarni zatým s chechotom rozprával o konzistencii stareinho mäsa svojim nadrbaným kumpánom. Ich bezcitné viachlasne rehoty doliehali do uší nešťastnice na chodníku. Vysoké sivasté či belasé stavby naokolo akoby sa občas nad ňu boli naklonili, ich betónové drsné telá s obrovskými presklenými plochami, nepriesvitnými, matnými očami slepých obrov hrozili, že ju privalia. Žena sa rozkričala a spadla z postele.

V snári listovala Žofia povrchné a márne.

V ktoromsi nie najčerstvejšom čísle Romboidu našla, zdalo sa, relevantnú poznámku: Topos mesta je... labyrinticky démonickým priestorom. Vrátila sa k tarotu: "Nie je mi to jasné. Ale možno je to celé zle napísané, ten návod, nerozumiem tomu..." "Prosím?" nepočula pani Ajnová. Žofia jej povedané pomaly a zreteľne zopakovala. Chyba môže byť v prijímači, usmiala sa unavene pani Ajnová, a nemala na mysli iba svoju nedoslýchavosť. "To mesto v mojom sne," začala znovu, "veľké, studené..." zimomravo si pohladkala zvrásnenú kožu na ruke, "neznáme, nebezpečné mesto... sa mi zjavilo - prisnilo sa mi, alebo zjavilo? Je medzi tým rozdiel? Učili nás o zjaveniach, že sú významnejšie, že sú zoslané... Pamätáš? Že sú zoslané... odtiaľ... to by malo mať nejaký význam. Mesto sa mi zjavilo asi preto, aby som si uvedomila tú dobrotu, čistotu obyčajnej prírody, čo tu máme okolo domu, záhradku... Stará žena nemá čo robiť v meste. Veď ani mladosť som tu nestrávila. Nikdy som tu skutočne nežila. Ako si mám zvyknúť na mesto? To mi vraví sen."

"A načo ti to vraví?" opýtala sa Žofia so skutočným záujmom. "Veď do mesta už vôbec nechodíš! A mohla by si. Je to pár metrov. A chodí sa ti... Ešte sa ti nechodí veľmi zle. Mohla by si." "Prosím?" nerozumela jej pani Ajnová. Žofia ju mlčky pozorovala. Pani Ajnovej sa na tvári zračil zmätok, strach. Žofia sa rozlúčila a pobrala sa domov, plná obáv o starú, už dávnejšie chorú ženu. Odísť musela, veď ešte nemala pripravený obed: manžel-automechanik zasa niekoľkokrát zabúši robotníckou päťou do stola a zamaže obrus olejom.

Pani Ajnová si s chystaním obeda nemusela lámať hlavu. Nuž, vdova. Na vyváranie by však tak či onak nemala síl: jednak ju vskutku premáhala rastúca únava a jednak mala záhradu, na ktorú pomaly ani nestačila - vlastne, kedy zašla do záhrady naposledy? Daromné si chudými prstami trie čelo: nevie si spomenúť. Nuž, ani nevarí, ani nezáhradníči. Tak, únava.

Sen bol v tomto smere naozaj výstižný. Stará pani je unavená. Nákupy za ňu v meste vybavuje mladšia priateľka Žofia, ktorú ona už dávno prestala navštevovať - nevládzem, hovoríeva - len Žofia ešte udržiava ich vzájomné kontakty. Od nevelkého domu na periférii, kam sa pani Ajnová presťahovala z blízkej dediny po smrti svojho manžela a po predaji vily, na ktorej udržiavanie by jej dôchodok nepostačoval, je do centra mesta čoraz dlhšia cesta, o tom je chorá žena presvedčená: aj napriek únave je predsa schopná, keď sa veľmi usiluje, kráčať dostatočne rýchlo, normálnym krokom normálnych občanov, no a v minulosti prišla do centra asi po tridsiatich minútach chôdze, zatiaľ čo teraz... Teraz by také podujatie trvalo hádam hodinu a možno i dlhšie.

Háčik je ale najmä v tom, že pani Ajnová sa už do mesta neodváža. Nevie sa zbaviť desivej spomienky na to, čo zažila, keď sa o to pokúsila naposledy. Svoj príbeh vyrozprávala Žofii. Tá jej poradila, aby čo najskôr vyhľadala lekára-odborníka. Lenže aký odborník by to mal byť? Psychiater?! zhrozila sa vtedy stará pani. Alebo by mal niekto vyšetriť jej pohybovú sústavu? Áno, tú má chorú, ale aj človek s chorou pohybovou sústavou predsa vie, aká dlhá je normálne cesta do mesta a čo na tej ceste možno vidieť a zažiť, a aké dlhé bolo to jej ostatné putovanie a čo videla a zažila!

Starena sa chveje. Myslí na tie veci: Hneď za rohom prvej ulice, tam, kde stojí malý pneuservis, v ktorom pracuje Žofin manžel, si všimla, že popri červenej bráne akéhosi dvora kráčala pridlho: samozrejme, znie to tak banálne, kráčala pridlho pri bráne, jej samej to prichodilo smiešne, kráča pridlho pri bráne, spočiatku to ani nevnímala, až po chvíli spozornela, kráča pridlho pri červenej bráne, začala tú bránu sledovať, skúmavo si ju prezerat', pričom ale nespomalovala. Obrovské plochy červene... zdanlivo nekonečne veľké plechové priestranstvá... mapy hnedej farby tam, kde červený náter opadal... hrdza... na kove pavučiny, také rozsiahle siete, akoby ich bol utkal živočích z tropických krajín. Alebo odinakiaľ. Striaslo ju hrôzou, keď si takého pavúka predstavila: a čo ak teraz tvor s tučným chlpatým telom po pavučine príbehne a skočí na ňu, na slabú ženu? Pridala do kroku. V najvzdialenejšom kúte pavučiny sa vtom pohlo čosi mohutné. Nie, to sa pani Ajnovej iba čosi zamarilo. Brána sa skončila, zrazu sa vedľa pani Ajnovej objavil nepochopiteľne prázdny úsek, kde vlastne nebolo vôbec nič, prinajmenšom ona si na nič nespomína, bola tam... úplná prázdnota, čosi ako medzera v bytí, náhla prestávka v existencii okolia či prostredia, a pred týmto úkazom len ona, pani Ajnová, kráčajúca netrepežlivo, tušiaca čosi zlé, vpred. Miesto, kde sa plot jedného rodinného domu pripája k plotu druhého domu.... Toto miesto sa pre starú ženu na hodnú chvíľu premenilo na ničotu, a ona sa v tej ničote ocitla. Tak sa jej marilo.

A konečne je tu ďalší plot, ale aj tento sa zrejme chce tiahnuť do nekonečna, len sa šinie povedľa našej chodkyne, ktorá už takmer beží, ak sa toto poľutovaniahodné, dojímavé krivkanie ešte dá nazvať behom, je zadychčaná, zmätená... A únava, únava ju zmáha. Musí sa zastaviť, odpočinúť si. Čo je toto vôbec za pocity, čo za situáciu? Zdá sa jej, že mesto je rozsiahle, veľké, že všetko zmohutnelo, predĺžilo sa, a tam, kde predtým nebolo nič, je teraz tej ničoty ešte viac... ak je prípustné takto nelogicky uvažovať o množstve ničoty... Kam sa podela príjemná, skoro vidiecka atmosféra predmestia? Nikdy tu predsa nestávali tieto ozrutné domiská, nikdy tu neboli také široké pozemky ako teraz... A tie hrozné... hrozné prázdne priestory medzi plotmi, múrmi, medzi stavbami... To sa pani Ajnová zakaždým až prepadá do veľkého vákuu a uniká odtiaľ nazad vskutku iba s vypätím všetkých síl! Čo sa deje? Umiera azda? A prečo takto? Alebo sa zmenšuje? Alebo aj to, aj ono, a navyše sa čosi porobilo aj s mestom?

Premkol ju chlad. Obzerala sa so slzami v očiach. Za sklom oblokov neužrela žiadne siluety, to, čo bolo za záclonami, sa zrejme stačilo včas schovať.

S ťažkosťami sa vrátila domov.

Odo dňa, keď sa so Žofiou pokúsili analyzovať obsah neprijemného sna, prešlo veľa času a pani Ajnová postupne začala odhaľovať určité zmeny i vo vlastnom byte: takmer už nedovidela z jedného konca kuchyne na druhý; túto skutočnosť si odôvodňovala zníženou ostrosťou zraku či klesajúcou intenzitou osvetlenia, čo bolo absurdné, lebo to nijako nevysvetľovalo, prečo jej cesta od kredenca ku stolu náhle trvá tak nekonečne dlho. A zasa: medzi jednotlivými kusmi nábytku sa objavili znepokojujúce, prízračné prázdne úseky, v ktorých pozadí bolo vidno, kdesi veľmi ďaleko, tmavú stenu kuchyne.

Stará žena nechcela nové úkazy nijako privolať, "provokovať" či prílišnou aktivitou rozmnožovať, nuž sa pre istotu veľmi nepohybovala, len sedela pred televízorom a tvárila sa, že sleduje televízny program, ale sledovať program bolo prakticky nemožné, veď televízor sa neustále vzdaloval a ona nemala síl zakaždým posúvať kreslo dopredu. Pred Žofiou sa o svojich problémoch už radšej nezmieňovala, lebo pochopila, že Žofia ostala takpovediac "na druhej strane", patrila ku svetu, ktorý sa pre pani Ajnovú stal cudzím, neznámym, ba nebezpečným. Videla, ako sa Žofia s novým spôsobom bytia sveta bravúrne vysporiadala: bola oveľa väčšia a oveľa pohyblivejšia ako v minulosti... Áno, táto obryňa sa dokázala pohybovať skutočne ako blesk, ako čiperná jašterica, mihala sa po byte chorej ženy z miesta

na miesto, otvárala a zatvárala skrine, vyberala zo šuplíkov bielizeň, pani Ajnová sa v takých chvíľach hanbila a chcela aj protestovať, lež nevládala, prizerať sa, ako Žofia vybaľuje z obrovskej tašky nákup a odnáša ho do chladničky, bože, koľko všakovakých predimenzovaných potravín sa len pomestilo do tej chladničky--opachy, a Žofia po celý čas rozprávala, mlela neuveriteľne rýchlo a pani Ajnová ju vôbec nestačila sledovať a nič jej nerozumela, počula len vzdialené hrozivé burácanie, ktoré akoby ani nepochádzalo z ľudského hrdla, nuž len prikyvovala, aby nebola Žofii podozrivá, no vedela, že podozrivá predsa len je, vedela, že je iná, akási celkom iná. Napriek tomu ale, že si bola vedomá svojej čudnej inakosti, podozrievala a v duchu aj obviňovala Žofiu zo zrady, ktorú však ani len pre seba nedokázala bližšie špecifikovať. Krčila sa vo svojom čoraz väčšom kresle a chvela sa od strachu.

Pani Ajnová si bola vedomá hlboko otriasajúceho faktu, že je na svojej strane pomyselnéj barikády celkom sama. Držiac v slabých rukách mohutnú knihu, návod na používanie tarotových kariet, čítala o Smrti, arkane bez mena: Meno dáva zrod skrytému potenciálu. Smrt'-ničiteľ nemá meno, pretože je v opozícii k tvorivému svetu... Hlavnou náplňou tejto karty je veľká zmena, ktorá nemusí byť vždy príjemná...

Pani Ajnová sklonila hlavu.

Proti smrti nemala nič. Spomenula si na svojich rodičov: žiaden z nich neumrel v meste. Ich smrť, to bolo pomalé, nenásilné, do istej miery dokonca pekné splynutie s prírodou, "návrat do prírody", ku zdroju, k miestu zrodenia... Ani pani Ajnová by nechcela zomrieť inde - och, aké samozrejme sa jej odrazu videlo, že umiera, a veď ani nešlo o to, neumierať, chcela len, aby sa to nestalo kdesi na ulici, tam, kde sa začala táto podivná zmena, s ktorou sa ona už nedokáže vysporiadať, zmena, ktorá ju definitívne vylúčila zo sveta spoluobčanov a odsúdila na ťaživú samotu v stále cudzejšom prostredí.

Keď sedela v kresle, nohami už nedočiachla na dlážku. Zliezanie z mäkkého plyšu bolo veru nebezpečným podujatím, no pani Ajnová sa do akcie pustila s vervou, pretože sa rozhodla odísť do záhrady, ktorú síce dávno nenavštívila - nebolo síl - teraz sa jej však po nej nesmierne intenzívne začnelo.

Karty sa rozsypali po koberci.

Človek si myslí: keď sa vráti do prírody a umrie v nej, stane sa jeho telo azda podkladom pre vznik nového života.

Takto sa napríklad aj impotent môže stať otcom a neplodná žena matkou. Pani Ajnovej by celkom stačilo, keby mohla umrieť uprostred zeleniny, niekde na rozhorúčenej kyprej pôde, tam, kde je kaleráb, karfiol, svieži kel, umrieť uprostred týchto dôverne známych rastlín, v trávě pod stromami, na ktorých by silné mladé letorasty mali byť zaštipnuté za piatym listom. Urbánna cudzota, cudzota zmien ju desí, rozčarovanie, sklamanie a zároveň úzkosť ju prenasledujú na každom-každúchom kroku, ktorý je uskutočnený v meste... Diabolský labyrint! Krutý! Zlý!

Starena sa rozhládla po záhrade. Akési zarastené tam bolo všetko... zanedbané... Nečudo, nik sa o záhradu nestaral, burina postupne pohltila chodníčky, vyšliapané pôvodne medzi hriadkami karotky, hrachu, i chodníčky, vinúce sa medzi ovocnými drevinami. Ozaj, spozornie zrazu pani Ajnová, ani nie veľmi prevrpená: tie stromy stoja akoby ďalej od seba... A aké sú obrovské a košaté! Tam pri vrátkach vedúcich do záhrady prišlo pani Ajnovej trochu ľúto, že zrejme umiera. Aj by sa rozplakala. Začala spomínať na mladosť, nie bez určitej dávky sentimentu. S veľkou námahou privrela za sebou bránu z neohobľovaných dosiek, ktorej rozmery boli teraz už naozaj úctyhodné... Pani Ajnová v duchu pripustila, že keby sa bola bývala rozhodla ísť do záhrady neskôr, tak tými vrátami ani nepohne.

Lahla si do trávy. Vo vysokom, divo bujnejúcom poraste ju čoskoro nebude vidno, taká je už teraz nenápadná, maličká, stratená.

Žofia vošla do domu. Vyložila z tašky na stôl nákup, vybrala zo zásuviek špinavú bielizeň, krútiac hlavou nad nepoliatymi kvetmi, bielizeň zabalila do igelitového vrečka a až potom si všimla, že starej panej niet: nazrela aj do spálne, kúpeľne, na WC, vstúpila do obývačky, vypla televízor a bezradne pozerala na opustené kreslo; dotkla sa ho oboma dlaňami: bolo chladné, zdalo sa, že v ňom už dlho nik nesedel. Vyšla von a skúmanovo hľadela na záhradu. Pani Ajnovej nebolo.

Pani Ajnová sa uvelebila pod veľikánskou jabloňou a odtiaľ, zdola, pomedzi konáre, sledovala, ako sa na nádherne belasom pozadí neba obrovskou rýchlosťou prehánajú krdle vtáctva neznámeho druhu, načúvala šumu lístia a neraz spozornela pri zvukoch, ktoré sprevádzali aktivitu rôznych chrobákov, usilovne pobežujúcich okolo jej zmoreného tela. Zvláštna chrobač - jednotlivé exempláre by hádam boli schopné vo svojich pevných hryzadlách odvliečť i mačku... Lenže pani Ajnová si už nie je príliš istá ani rozmermi dnešných mačiek, ani ničím iným z tej cudzoty, ktorá ju dostihla i tam, v záhrade.

Z jablone, pod ktorou ležala, čosi s ťažkým žuchnutím spadlo na zem. V priebehu nasledujúcej minúty sa tento zvuk ešte niekoľkokrát zopakoval.

Pohyb veľkých bledozelených húseníc sledovala pani Ajnová pozorne. Náhle slabučko vykrikla a privrela oči. Monotónny šuchot množstva končatín by ju za iných okolností uspával.

## PEUVANEC Z TOLEDA

Je tu ďalšia noc, zhrozil sa Em, už zasa, zaúpel v duchu a celý roztrasený si pretiahol hrubý teplý paplón ďaleko cez hlavu, až mu spod neho na druhom konci postele vykukli chudučké, akoby detské chodidlá, čo ho vyplašilo hádam ešte väčšmi než onen podozrivý a do tej chvíle nevysvetlený škrabot, ktorý ho už zo týždeň pripravoval o spánok:

preto nohy prudko ohol v kolenách a stiahol ich strmým pohybom pod seba, aby až do rána ležal takto - skrútený v kľbku; drkotal pri tom zubami a opäť sa zaprisahal, že len čo sa rozvidnie, nahádže najpotrebnejšie rárohy do cestovného vaku a navždy opustí tento dom pri tichej, tajupľnej rieke, dom na okraji mesta, na okraji tmy a noci... Ale, dočerta, čo to len môže byť?! Čo ho to, ako sa zdá, napokon prinúti opustiť dom, v ktorom sa narodil, v ktorom vyrástol a ktorý má napriek určitým výhradám predsa rád? Kde sa berie ten desivý zvuk?

A Em zrazu vedel, čo robí! Musí vyskočiť z postele, vystrieť hnáty a prehľadať celú izbu, prísť veci na koreň, áno, musí, a veru to hneď aj urobí. Lenže svaly nič. Tá mäsitá, šľachovitá brečka na kostiach jednoducho nič. Darmo Em vysla z mozgového centra všakové prikazy, darmo bohuje, zbytočne tisne uzučkými vláskami nervov inektívny na adresu pohybovej sústavy, tá sa ustavične iba trasie - iný pohyb akoby bol celkom vylúčený. A zvuk zatiaľ pomaly, so zakódovaným prísľubom opätovného návratu utícha, až naostatok zanikne v napätom tichu noci, a Em, nehybne, meravo ležiaci pod paplónom, čo mu slúži ako ochrana pred neznámym nebezpečenstvom, ani tentokrát nezistí, kde sa ten záhadný škrobot vzal a kam potom zmizol.

Na druhý deň Em už od samého rána horúčkovo zhládú-val svoje zápisky, svoje pokrkané papiere, ktoré predošlého dňa zasypal rozochvenými vetami novej poviedky, teraz už isto prelomovej, tej, ktorá mu azda konečne zabezpečí štipku slávy, ale možno aj cestovný lístok rovno na Parnas. Nervózne, chaoticky pobehoval po izbe, prehadzujúc veci na poličkách i na stole, prehŕňal sa v odpadkovom koši a mocoval sa s kreslom, ktoré napokon odviekol do kúta izby a vyštvral sa naň, aby si celú izbu prezrel z nadhľadu, lež všetko bolo márne - po poviedke ani stopy! To mu prichádzalo podozrivé i komické zároveň: kto len mohol vziať tie jeho čarbanice? Ved' v dome žil sám! Ved' bol po celý čas v izbe! Ved' ani len päty nevytiahol! Tak? Čo je s poviedkou, ba vlastne s poviedkami, lebo toto nebol prvý prípad straty, takže - kam sa podeli tie výtvory?! Em sa od samého zúfalstva hodil na dlážku a šklbkal chlpy z koberca. A, zapochyboval odrazu, a podeli sa vôbec niekam nejaké poviedky? Netreba celú záležitosť vidieť v akomak odlišnom svetle?! Nebude to skôr tak, že žiadne písomnosti nikdy nejstovovali, že sa mu to iba zdalo v tej jeho samote, a on, blázon, tu teraz čosi zhládúva na posmech sveta, ktorý o ňom, ostatne, nechýruje a ktorému on, Em, nestojí ani len za ten smiech, hocaký by ten smiech mal byť potutelný, drobučký, povedzme, nech by to bol len hlúpy smiešok do hrsti! Lež kde nič, tu nič. Vtom si spomenul na nočný škrobot, ved' ho mal po celý čas na mysli, kdesi v pozadí, a teraz sa mu odtiaľ vynoril, zaujal svoje čestné miesto v centre pozornosti. Zrazu bolo jasné, že ten jav nejakým spôsobom musí súvisieť so záhadným miznutím plodov jeho lopoty. Preklíňal svoju zbabelosť a zastrájal sa, že nasledujúcej noci lapí toho trúfca, čo mu kradne rukopisy a ešte sa pri tom neostýcha šramotiť. Toto predsavzatie Ema potešilo a na určitý čas trochu uspokojilo. Spoza skrine vytiahol obraz a dal sa do práce. To, čo by azda každý nazval záhalkou, bolo v jeho prípade tvorivým procesom: Em deň čo deň poctivo cival na reprodukcii istého obrazu od El Greca. Názov diela bol "Toledo". Hovorí sa, že v Biblii je všetko - nuž, i v tomto obraze bolo všetko! Pre svojho pozorovateľa ten obraz vskutku... vskutku žil... rozprával... Obraz naozaj žil! Obraz krajiny tesne pred búrkou bol životom samým, bol miazgou, ktorá prúdi žilami skutočného sveta, a keby človek, keby Em vyšiel von, kamsi do ulíc, naďabil by tam iba na ble-dučky odvar toho, čo bolo, čo sa dialo, čo vírilo, pulzovalo, vrelo na tom kusisku dômyselne, s neuveriteľným pôvabom a akýmsi temným citom namaľovaného plátna, na tom parenis-ku emócií, na tom ihrisku živlov! A Em to všetko sledoval, načúval tomu a potom to jednoducho kopíroval a ukladal na papier, vetu za vetou, riadok za riadkom, myšlienku za myšlienkou, ten odporný nehanebný malý plagiátorko... Tak postupne vznikalo jeho ktovie kam zapatrošené dielo! Neraz sa mu videlo, že útesy mrakov, visiacych nad Toledom, mohutné a tmavé, zbierajú sa už-už rozhybať a naraz, naraz sa len vskutku pohli, vypáčili sa zo svojej nehybnosti, najsamprv váhavo, akoby zbierajú dych a silu, a potom čoraz svižnejšie, rýchlejšie, až to nakoniec na plátne vyzeralo ako na dostihovej dráhe... V takej chvíli Em vyskočil od obrazu a pobehol k oknu, kde zakaždým dychtivo zabodol zrak do neba nad rodným mestom a... A oblaky ako zdychajúce prasce prevažovali sa tam mŕtvo, bez života! Aj preto sa mu hnusil svet za stenami izby.

Keď toho dňa skončil so sledovaním a vykrádaním obrazu a keď sa pred ním na koberci nakopila poriadna hŕba popísaných stránok, všimol si, že vonku je už tma; jemne sa stlala nad cestou, okolo stiech, a ležala i na hrádzi, oddeľujúcej tíško mumľajúcu a mľaskajúcu riekku od postmoderného sídliska kdesi na obzore. Em sa slastne povystieral, ponáť-a-hoval, príjemne ukonaný písaním, keď ho vtom zachvátil čudný pocit - ostatne, bol to pocit, ktorý ho prenasledoval už niekoľko dní - zazdalo sa mu, že obraz ho pozoruje, áno, akosi na neho hľadá a je v tom čosi viac než iba zvedavosť... Je tam akási silnejšia, oveľa silnejšia emócia, zachvel sa Em, slovom, emócia, ešte ju síce pre seba nevedel pomenovať, definovať, ale, biš' u, bola tam. Prudko zahasil svetlo a obraz šmaril za skriňu, ako každý večer. Začal sa vyzliekať, ale potom si to náhle rozmyslel: túto noc strávi v posteli oblečený a bude stále v strehu! A keď sa opäť ozve ten podozrivý zvuk, neohrozene vyskočí a neznámeho votrelca zdrapí za krčnú tepnu! Rukopisy umiestnil priam doprostred písacieho stola, domnievajú sa, že tým nastražil na votrelca prefikánú pascu. Bol si svojou vecou istý a dokonca si, už pod palónom, mädľil dlane v radostnom očakávaní.

Asi po dvoch hodinách vylihovania mu oči začali klipkať. Iba s námahou sa udržiaval v bdelom stave, pričom si neustále opakoval, aké dôležité je dolapiť zlodca, ktorý sa noc čo noc ulakomuje na jeho spisy. Vonku vládla nepreniknuteľná tma, hoci na nebi žiaril jasný kruh mesiaca, zdalo sa však, že všetok jeho svit je sústredený len do Emovho okna; svetelná dráha vstupovala do izby a tvorila akési niekoľko decimetrov široké a zdanlivo nekonečne dlhé puto medzi miestnosťou a mesiacom: ostatnej krajine sa svitu nedostávalo a tak sa topila v temrave. Zvláštne bolo, že práve intenzívne svetlo, ktoré pridelovalo všetkým predmetom v izbe ich jasný a zreteľný rozmer, Ema uspávalo. Voľky-nevoľky podľahol čudnému nátlaku: nevedno, či driemal minútu, alebo azda hodinu, ale keď otvoril oči, rukopis bol fuč a miestnosťou znel intenzívny škrobot! Em vyskočil tak prudko, že paplón oblúkom odplachtil a ako mátožný vták pristál na stoličke, tam sa ešte chvíľočku hniezdil a klepotal zobákom. Em sa zdesene poobzeral, nevidel však nikoho, len zariadenie izby; zmenilo farbu: teraz bolo tmavomodré s ostrožltými kontúrami - aha, to ten mesiac, uvedomil si Em, to on takto čach-ruje s farbami, s osvetlením. Pozrel si na ruky, vystreté rovno pred seba - tiež

žltomodré! Ako ten nábytok, ako... ako... tie budovy, čo stoja na svahu pod olovenými mrakmi, toledské budovy na toledskom svahu EI Grecovho obrazu. Škrabot intenzívne pokračoval. Znel spoza skrine. Emovi sa ohromne uľavilo, už bez strachu popodíšiel k modrozltej drevenej ozrute, čo stála tesne pri stene, lebo sa domnieval, že sa netreba báť, ten zvuk spôsobuje nanajvýš nejaká myš alebo ktorýsi neopatrný lúčny koník, ktorý pred týždňom náhodou vhuhol oblokom dnu a teraz sa nemôže dostať von, nejde o nič väčšie, do takej úzkej medzierky, aká je medzi skriňou a stenou, by sa totiž nič väčšie nezmestilo, navyše je tam zasunutý obraz, ten tiež zaberá nemálo priestoru. Nazrel za skriňu: po myšiach či koníkoch ani chýru... Od jeho bosých nôh nadol rozbíhal sa svah, klesajúci do údolia, kde sa v jemnom vánku kyvotali trsy tmavozelenej trávy, celkom dolu lenivo tiekla rieka a za ňou, na druhom brehu sa svah začínal dvíhať k modrým budovám a takmer čiernym mračnám, čo sa vzdú-vali ako ohromné plachty vo víchrici, hýbali sa v nemom tichu, ktoré rušil iba ten škrabot, rástli a tisli sa ku stene Emovej izby a z ich gigantického, vláčneho brucha trčal akýsi veľký ostrý predmet - Em ho nemohol rozoznať do detailov - ten predmet sa opieral o stenu izby a vytrvalo čosi ryl, znaky či písmená, hej, boli to písmená, slová a vety, celé vety v hrboľatých nerovných riadkoch, tak vznikol onen záhadný škrabot, omietka sa mrvila, drobila a sypala na parkety, mraky sa vzdúvali a Em čítal nápis na stene a pochopil, že číta poviedku: vzdialene síce pripomínala tú, čo nechal ležať na stole, ale bola zároveň celkom iná, plnšia, šokujúce nádherná (Em už čítal všeličo, vedel to posúdiť), dokonalá ako hudba, obsahovala základ, samu podstatu, prsto všetko, čo sa spisovatelia už po stáročia snažia dostať do svojich diel, pravdaže, márne - ich snaha stroskotáva; tomu, čo sa tu písalo na stenu, tomu, čo teraz čítal Em, sa nemohlo rovnať nič, bola to od vekov hľadaná esencia, esencia tvorby.... Mraky dokázali vtisnúť do svojho textu všetko, čo pozorovateľ obrazu iba v nejasných obrysoch, vzdialene a vlastne iba podvedome tušil... A zrazu Em vidí a cíti, ako sa tie oblaky... ba nie... ako sa celá krajina obracia k nemu a čosi mu nástoľčivo vraví, to si veru nedá za klobúk, búši mu to do mozgu, až mu z toho hlava puká, a vtom pochopí, že z tej krajiny k nemu sála jedovatá nenávisť, akási pýcha a sebeckto a urazená hrdosť zároveň, princíp zlého, a zistí, že nikdy nemal šancu vyrvať tomu obrazu čokoľvek z jeho majestátnych a hrozných tajomstiev, a ešte zbadá, ako sa neznámy, nejasný predmet, ktorý pred chvíľkou škripal po omietke steny, ocitá pred jeho tvárou a rýchlo sa k nej približuje, hrot sa otvára, jeho kraje sa našpuľujú ako pery a vzduchom ako v spomalenom zábere už letí mohutná, mazaľavo sa prevaľujúca slina.

Bolo vcelku pravdepodobné, že Em ešte stačí siahnuť po kľúčke žltomodrých dverí na opačnom konci izby, ale nie je celkom isté, či naozaj stihol ujsť do tmy.

## EMIGRÁCIA

Tomášovi Horváthovi

Videlo sa mu, že stojí na terase a načiera do dlaní sneh, plný suchých trsov trávy; zvedavo sa skláňal nad zopätými rukami: prsty mu skrehli a očerveneli.

Moje myšlienky nevrhajú tieň, pomyslel si. Moje myšlienky sú tieňom myšlienok, ktoré som ukradol veľikánom. Postupne som ich všetky zdeformoval, jednu za druhou, páperie som vymenil za sklenú vatu a tú som nadžgal do textov tak, ako strigy pchávali začarované krvavé perie do vankúšov, pomyslel si a roztrhal niekoľko popísaných hárkov, zhúžval ich a šmaril dolu, gundža sa v letku rozbalila a zdrapy papiera sa od seba oddelili, zvoliac si rozličné smery letu, plachtili každý osve, nie ako samostatne mysliace organizmy, ak je vôbec možné samostatne myslieť, ale plachtili prinajmenšom podobne.

V duchu sa vrátil dnu, do bytu, k písaciemu stroju - zasa uvažuje o písaní! drbne mu z toho? - vrátil sa v tom svojom duchu na koberec s odrobinkami, kúskami nití a úlomkami keramiky. Teraz si sadol, zohrieva si prsty v ústach, dotýka sa pier, a teraz zasa vstal, vzal si dáždík s drevenou rúčkou a rýchlo zbehol dolu na ulicu, schodiskom popri plote z tenkých tyčí, navrchu ukončených hrotmi a uprostred pospájaných tepaným hadom s ostro nabrúsenými šupinami. Z jedného miesta na iné prefrčí peugeot, na chladiči vidno kovového leva. Šofér je mladý, má na sebe ľahkú krémovú košeľu so zlatou sponou v kravate: neskôr urobí závrtnú kariéru ako korpulentný starší pán, žiaľ, na posledné roky života mu ostane iba jedna oblička.

Dáždík zozbytočnel, prestalo pršať. Napokon sa hodil už iba ako opora jeho krokov. Všetko šlo hladko. Pravdu povediac, mohol vzniknúť dojem, že jeho chôdza je nacvičená ako vystúpenie akrobatov v cirkuse - len cvik umožňuje jeho chôdzu, to treba povedať - bez cviku sú veci zložité. Nebol ani chromý, ani sa ešte nemusel plaziť pri múroch, a tak by sa hádam bol bez ťažkostí dostal až na druhú stranu ulice, lež on náhle odbočil. Vstúpil úzkou, vysokou bránou na akýsi dvor. Dieťa sa s ním pustilo do reči a vystieralo ruky za dáždíkom.

Používal som citáty, celé úryvky z diel veľikánov, povedal dieťaťu, lebo k deťom sa nevedel znížiť, nevedel bľabotať v ich hermetickom jazyku, dieťa teda pohladkal po tvári, ale ruka sa mu chvela od potlačovanej zlosti, rozochvievala ho vlastná neúprimnosť, neúprimnosť toho naoko nežného gesta. Nič nebolo moje, hrdil som sa cudzím oným, povedal. Dieťa ho schmatlo za nohavice a voviedlo za sebou do šopy konca dvora: keď vstúpili do chatrnej stavby a jeho oči privykli tme, zistil, že uprostred budy stojí kreslo a na jeho operadle je do dreva vyškríabaný ešte neukončený ženský akt. Použitý nožík leží dnes vo vitríne nad televízorom a muž v dlhom pletenom svetri, ktorý o ženskom akte v šope už nevie nič, vysvetľuje, že ten nožík bol najobľúbenejšou hračkou jeho detstva.

V prítomí budy uzrel na stenách rámy (Čo je toto? Insitná galéria?), ale pretože si nedokázal spomenúť čo len na jediný obraz, musel obdivovať prázdne štvorce. Dieťa sa zahĺbilo do tichej, dôkladnej práce s nožíkom. Aby ho nerušil, vrátil sa na dvor, neustále si vyčítajúc, že nenašiel odvahu roztrhať tie texty, že nebol schopný hodiť zdrapy do vetra.

Slaboch! vykrikol.

Už vedel, kde sa stala chyba: všetko bolo iba klamstvo, neúprimná, nacvičená póza, navyše ešte aj tá póza bola akási nerealizovaná, akoby neuskutočnená, len taký odvar pózy... Ale ako ho tešila! Ako sa jej predsa len oddával! Človek neschopný už ani póz! Nuž, bol to stále len ten istý pokus niekoho alebo niečo napodobovať. Nemohol kopírovať úspešných - bože, na to nemal - tak sa usiloval napodobovať aspoň tých neúspešných, veruže bez nároku na vlastnú, autentickú neúspešnosť... Lenže tí, ktorých neúspešnosť imitoval, boli vďaka jej očarujúcej, nefalšovanej prirodzenosti napokon rovnako úspešní ako tí pôvodne, nesprostredkovane úspešní úspešní, preto on vlastne kopíroval úspešných, nuž a to nemohlo vypáliť inak, iba ako kľč, grimasa. Odtiaľ potom všetok ten vrzgot a škripot. Na ulici, ktorá býva často jediným meradlom hodnôt, lebo čo ulica schváli, to je dobré, mu mladá žena, silne pripomínajúca znak, vložila do dlaní svoje dlane, povedala, toto som ja, zdôraznila, ja som to, bola to ona, veď nepochyboval. Pokračovala:

- Ja som toto teplo, táto úprimnosť a nefalšovanosť. Hneď jej prestal veriť. Ani nevedel, či sa ňou vážnejšie zaoberať. Oprel sa o múr. Nečitateľné reklamné prospekty viseli z omietky v dlhých rozstrapkaných pásach. Tu i tam sa mu podajeden obtrel o líce. Žena sa k nemu pritisla a spustila:

- K. hovorí, že mravné konanie je praktickým uznaním Boha. Konám mravne, a predsa neuznávam Boha, tvrdiac, že konám mravne iba kvôli sebe a podľa seba, zo seba, nevediac ani, prečo používam slovo mravnosť, veď ja som Boh, som ním výlučne pre seba, a teda nie som tým Bohom, ktorého K. spomína. Prečo potom konajú mravne iní ľudia, keď Boh si ty, si ním iba pre seba a iného Boha niet? zasmial by sa K. Po prvé, odvetila by som, nekonajú mravne, lebo neraz konajú činy, priečiace sa mojej mravnosti, ktorá sa mi javí výlučnou. Zdá sa im, že je nad nimi Boh, ktorý im dáva mravný zákon, lenže nič - ani toto - neospravedlňuje ich nemravné konanie vo vzťahu ku mne, ak taký vzťah existuje, čomu ťažko uveriť; po druhé, pokračovala by som, je to tak preto, lebo aj oni sú bohovia. Ibaže oni tvrdia, že bohmi nie sú, naopak, Boh je iba jeden a ten je, ako si už poznamenala, nad nimi, a je spoločný pre všetkých! vyhlásil by K. Odvetila by som, že v takomto prípade popierajú samých seba a nemôžu existovať. Ani neexistujú. Lenže kto ich potom popiera? Nikto. Paradox, hm? V každom prípade: keby som nebola Boh, nebola by som vôbec. Ako to, že so mnou komunikuješ, keď podľa teba ani nejestvujem, súc najskôr fikciou, há? nedal by sa K., keby nepostrehol istú chorobnosť celej dišputy. Odvetila by som, že odvetiť je jednoduché: vôbec s tebou nekomunikujem. Si takto slobodnejšia? opáčil by namrzený K. Odvetila by som, že tam, kde niet obmedzení, niet ani slobody, ktorá si obmedzenia nevyhnutne vyžaduje, nuž a kde pre toto niet slobody, nedá sa sloboda nijako stupňovať. K. vyhlásil, že rozumom nemožno Boha ani dokázať, ani vyvrátiť. Rozumom teda, sumarizujem, možno Boha sformulovať ako problém a potom tvrdiť, že ho - tým istým rozumom - nemožno spochybniť. Rozum stvoril Boha a potom vo vzťahu k nemu vyhasol ako pahreba zaliata kýbľom vody. S tebou sa nedá rozprávať, uzavrel by K...

Poodstúpila a usmiala sa. V tej chvíli ho zvierala ešte mocnejšie. Bol presvedčený, že ním prenikla znútra von, a preto ju teraz už vidí. Ani na terase, kde sa potom ocitli, ani na schodisku, ktoré ta z ulice viedlo, nikoho nebolo. Vtom náhle zaznel jeho tichý, sotva počuteľný hlas:

- Pre mňa boli začiatkom problému hodiny telesnej výchovy u istého súdruha Prkšu, lebo som si nedokázal predstaviť kotrmelec.

- Kotrmelec? - neverila.

- Obyčajný kotúl? - zdupľovala.

- Toto? - predviedla.

- Nie to som si nevedel predstaviť, ako vyzerá pohľad na kotrmelec zvonka, to, že si kamsi sadneš a odtiaľ pozoruješ, ako sa niekto najprv hlboko predkloní, potom sa akosi skrúti a preválí sa vpred a hotovo... Ale to, ako kotrmelec robím ja osobne. Vieš, čo sa s tebou deje pri tom pohybe? Vieš si do detailov - lebo onen pohyb či skôr séria pohybov sa vykonáva do detailov - vieš si takto podrobne a dôsledne predstaviť kotrmelec znútra? Vieš, čo sa pri tom deje? Vieš, akým spôsobom sa jednotlivé orgány obracajú, ako sa úplne všetko točí? Vieš si predstaviť vnútorný kotrbanec zároveň s vonkajším? Slovom... Odrazu som pochopil, že sa to - v mojom prípade - nedá. Vedel som, čo dokážem a čo nedokážem, čo sa mi môže podať kedykoľvek a čo nikdy, spoznal som obmedzenie, vytýčené pevne a zrejme navždy, pokým len bude toto vedomie totožné s mojím... so mnou samým... Je mi jasné, že moje hranice - hranice mojich možností - sa rovnajú hraniciam mojej predstavivosti. To, čo si nedokážem predstaviť, nebude. Postupne sa predom mnou začali odhaľovať zákonitosti tohto zvláštneho kódovania skutočnosti: tam vo vnútri je celá moja minulosť a je tam zároveň aj všetko, čo by mohlo byť budúcnosťou. Medzi tými hranicami. Je zlé... Je pre mňa veľmi nepríjemné, že som stratil pôvodnú slepotu - áno, tento druh slepoty pokladám za pôvodnú - stratil som jedinečnú slepotu - schopnosť nevidieť, že to, čo je prípustné, predstaviteľné, mohlo by byť aj slobodne ovládané a uskutočnené, zatiaľ čo to, čo je neprípustné, nepredstaviteľné, nedosiahnem nikdy a nijako. Akým spôsobom sa ale vrátiť k pôvodnej slepote bez hraníc? Všetko predom mnou i za mnou leží ako na dlani a pretína sa to tam v hlbine, vnútri, a neostalo ani stopy po neistote, po oslobodzujúcej neistote, ktorej iným pomenovaním je nádej... Lebo kde je istota, tam nádej už nemá miesta. A niet možnosti odhaliť vo mne niečo, čo tam nikdy nebolo, a nedá sa zo mňa vyhnáť a kamsi zašantročiť to, čo tam mať nechcem... A nedá sa vpašovať dnu to, čo si neviem ako splnené, realizované predstaviť.

Žena sa mu vysmiala a zovrela ho čo najtuhšie. Kvočala v pravom rohu terasy a šťala za kvetináč. Tu nieto kam cúvnuť. Ospalými pohybmi otupeného dravca hmatkal po fľaši, a napriek tomu sa mu videlo, že robí bleskurýchle pohyby. Stoly sú privysoké a stoličiek nikde. Len vedro hore dnom, sedí teda na ňom, kolenami si podopierajúc zaslinenú bradu. Na stenách schne farba, maliar stojí na rebríku, s odporom pozoruje sediaceho a utiera si slzu maľovky z líca. Na nitrianskom nábreží sneží.

Postavil sa, prešiel na kraj terasy a načieral do dlaní bielu mokrotu, plnú dlhých vlasov. Akoby ta v noci kohosi... pod sneh. Je zima, sotva sa bude dať hnúť skľavenými údmi a nadýchnuť sa pod závejom. Akoby tu on sám ležal už nesmierne dlho zahraný, spomienky mu unikajú do vzdialených kútov pamäti, kde sa ukladajú asi pre niekoho iného,

nového, lebo on už na ne nedosiahne. Darmo sa načahuje do tmy a hmatká ako nepravý slepec, postupne mu vlastné hlbiny pohltia i posledné zvyšky schopnosti šmátrať po vlastných hlbínach.

Žena sa pod snehom zahniezdila. Napokon predsa ona? Nie on? Odstrčil ju od seba, ale ostala pri ňom, v tesnej blízkosti. Priznal sa, že to, čo povedala, vymýšľal trikrát; potom dvakrát; potom raz a potom znovu trikrát. Potom žiara pohasla, potemnela.

- Vyhasnutému ostáva už len obdivovať holé steny a prázdne štvorce namiesto obrazov.

Postavil sa, oprášiac si z vlasov sneh. Prsty mal skrehnuté, červené, hýbal nimi ťažko. Ešte stále nevedel, že hranice predstavivosti musia nevyhnutne ležať na území ohraničenom hranicami inej predstavivosti. A ďalšie hranice za ďalšími hranicami takisto.

Čo nasleduje? Hľadanie? Aké hľadanie? Prudké gesto, zvuk trhajúceho sa papiera. Krotký pohľad. Toto už nikdy neurobí.

BOJ

Videl, ako sa ktosi mátožne pomaly prevažuje v mláke. Ešte stále pršalo. V duchu klial a spod šuštiacej kapucne pozeral na obloky domov, stojacich po oboch stranách ulice, nevidel za nimi nič, kvapky stekali dolu sklom a ten v mláke slabým hlasom, tíško, nástoľivo dychčal o pomoc, pomoc, dychčal, ale celkom tíško, nevládal, sako i pokrčené nohavice, vyhrnuté temer ku kolenám, mal zababrané riedkym blatom a drobné zrnká čohosi ako štrk sa mu prílepili na kožu dlani a na líca. Videl ležiaceho a v duchu stále klial. Pochopil, že teraz nemožno cúvnuť, nemožno sa tváriť, že si človeka nevšimol, lebo toho v tej mláke isto sledujú všetci spoza okien, veď to, že on ich za tými mokkými sklami nevidí, ešte nie je dôkaz bezpečnej nepozorovanosti... Stonajúci napriahol ruku z mláky a neurčito zamával. Zohol sa k nemu:

- Rozumiete mi?

Chcel odísť, odísť.

- Čo?! Rozumiete? Vstaňte!

Hlas sa mu chvel:

- Vstaňte hovorím!

Predklonený pocítil, ako chlap pod ním strašne páchne, smrdí blatom, dažďovou vodou a asi aj starobou. Vtom sa otvorili dvere blízkeho domu a vysunula sa tvár i celá žena v akýchsi tuctových teplákoch. Žena sa preskakujúcim hlasom opýtala:

- Sanitku?

Už si teda mohol byť istý (istý si mohol byť aj predtým): pozorujú ho. A za čo ho majú? Za blázna. Vedel, že tú ženu nesmie pokladať za svojho spojenca, patrila predsa k tamtým, patrila k oblokom, hoci svojím počínom stratila anonymitu. Usmial sa a do dažďa zavolať:

-Opitý je!

Žena zmizla. Bol si istý, že vzkĺza za záclonu, zvedavá. Sklonil sa ešte nižšie ku stonajúcemu, neobratne (večne táto neobratnosť!) ho uchopil pod pazuchami a pokúšal sa postaviť ho, pričom krv čkajúca z opilcovho ucha kvapkala na rukáv bledomodrej vetrovky, nebolo času utierať ju, opilec mu bezvládne visel na rukách a bol ťažký, poriadne ťažký, musel ho pustiť, neznáma sila (gravitácia?) chlapa vliekla krížom cez cestu, padol naznak a narazil hlavou na obrubník - teraz vydýchne, umrie, skonštatoval záchranca s krvavými prstami. Načo sa mocujem, pomyslel si potom, pred ich vyvalenými očami, so sprostým opilcom v nedeľu popoludní, obývačky s televízormi, ale hlavne s divákmi čakajú na divadielko, prosím, bavte sa, tu ma máte, a tento zmrda pri obrubníku v rýchlo tečúcom prúde vlačnej dažďovej vody opäť vystiera paprče, má svetlé oči, teraz zakalené, prosí nimi, ale aj ústami, tými skoro celkom zreteľne hovorí:

- Odnes ma... domov... aha... pozri... nie zadarmo. Prevalí sa na bok, siahne si do zadného vrečka, zababre dvadsaťkorunáčku, žmolí ju, znovu sa prevráti, krv tečie z ucha, vlasy zlepené, ruka zasa vo vzduchu, s bankovkou:

- Mám aj viac... Len keď ma domov.

Zamračený stál bezradne. Cítil pohľady. Prečo, doboha? Vôbec si ho nevšimnúť - to mal urobiť! Vlastne neurobiť nič - nevšimnúť si - to je nič, ktoré mal urobiť! To, to, ale bál sa, vedel predsa, že ho vidia: čo by povedali? Čo by, kurva, povedali? A potom, keby povedali, keby sa rozchýrilo, ako sa správal, ako sa zachoval, nepomohol, odišiel, ľahostajne, bezcitne, lenže nie preto tu teraz váha, že by bol nejaký ľahostajný! Chytil zmrda za rukáv. Sklopil zrak, roztriaslo ho, lebo ten ležiaci už krvácal aj z temena, nie veľmi, ale mláku prefarbil na červeno, preto teraz zaváhal, lebo tušil, aký bude nešikovný, ako babrácky si bude počínať, a keď opilca náhodou predsa len postaví, neudrží ho a tento mu vypadne, zraní sa, veď zrejme už predtým bol vážne zranený, nejako vnútorne, ťažko, pohybom mu možno len ublížiť, a aj toto všetci uvidia, ako neodborným, amatérskym zásahom... Sekundy bežali, stál, premoknutý, v miernom predklone:

- Rozumiete mi?

Nezmyselne skríkol:

- Čo?! Nebudem sa... Nebudem sa s vami!

Pohrozil:

- Vstaň, lebo ťa tu nechám!

Cítil, že sa ho zmocňuje panika, všetko pokazil, vedel, že všetko pokazil.

- Zap... zaplatím... Ešte mám... vo vrecku.

Ležiaci sa prevalil. Uchopil ho pod lakťom, proboval nadvihnúť, ale chlap pravým ramenom objal kmeň stromu, nechcel sa pustiť:

- Aby... Aby som nespadol.

- Nemysli si, že už stojíš, človeče!

Chcel ho násilím oddrapiť od rastliny, ale nepodarilo sa. Chlap zaprosil:

- Domov! Pá... Partizánska štrnásť... Domov.

Partizánska štrnásť? Myksľoval ním. Tak, povedal si potom náhle, kopol do ležiaceho - to sa mu ľahko kopalo - vzpriamril sa a vykročil preč od opilca, už toho bolo dosť, už urobil všetko, čo vedel, to by obloky mali uznať, snažil sa, a dovedna nič nedokázal, musia prísť iní, on to vzdáva (Kafka), teniskami čľupol do mláky, šiel prudko, nedbal, kam stúpa, videli ste teda, obloky, videli ste, ako som zlyhal, chcel som pomôcť, ale zlyhal som, teraz už naozaj treba volať sanitku, najprv bol ten chudák iba opitý, a teraz už má rozbitú hlavu a možno aj vnútorné krvácanie a naveky krutú spomienku, hoci možno dúfať, že v okamihu na všetko zabudne alebo rovno umrie, zostal pri obrubníku v krvi, blate a špine, hoci Partizánska nie je príliš ďaleko, ale kto a ako by ho ta dopravil, nikto, nijako, čiže nijako sme nepomohli človeku v núdzi, ľutujem, nedá sa, neviem, nedokážem, áno, takto pomohol, to je jeho spôsob pomoci.

Náhle nemal kam ísť.

Pôvodne, vtedy, keď vychádzal z bytu, mal v úmysle navštíviť priateľa, lenže po predchádzajúcich udalostiach by nedokázal pokojne chliptať koňak a hovoriť o práci či ženách, stále by pred sebou videl opilcovu tvár a krvavé fľaky na rukáve svojej vetrovky, nedokázal by pred priateľom zatajiť, čo sa prihodilo, a bál sa, že priateľ by ho vysmial a napokon by ho ešte prinútil vrátiť sa a šli by spoločne zodvihnúť starého chlapa, a toto naozaj odmietal, nechcel sa vrátiť, nechcel sa nechať pozorovať a nechcel znovu cítiť opilcovu dlane na svojom stehne a vidieť jeho ospravedlňujúci, skoro hanblivý úsmev, ktorým akoby ležiaci naznačoval, prepáčte, viem, že som na ťarchu, viem, je to všetko slizké, odporné, smradľavé, slovom, ten človek sa hanbil, ale on sám sa hanbí ešte viac, lebo jeden opilec sa vlastne ani nemá za čo hanbiť, pije, pije, opije sa, spadne, nevie vstať, to je normálne, lenže on - on hlúpo zlyhal, zasahoval do deja, pokúšal sa o čosi relatívne jednoduché, a predsa to nevyšlo, nepomohol staršiemu pánovi, nedopravil ho domov. Pre toto nemal kam ísť núž ale dočerta s takou nedeľou, dočerta so všetkým!

Zastavil sa, oprel sa. Bolo tam akési klzké zábradlie, spoza ktorého sa na neho vyceril pes. Odskočil, nohy sa mu zamo-tali len-len že nespadol. Mal by sa vrátiť domov. Domov? Vrátiť sa? Priložil si v úľaku dlaň na ústa - ako sa dostane domov?! Márnosť, veď nedokáže prejsť popri tom onom... Popri tom ležiacom! Musí v tom nečase počkať, kým... kým... kým opilca neodvlečú, lenže kto, kto to urobí? Kto opustí uspávajúce prítmие obývačky a vyteperi sa do dažďa, kto takto netakticky prizná, že po celý čas stál za záclonou a ne-činne sledoval zápas opitého človeka o rovnováhu, o pohyb vpred, o kroky! Nadobudol presvedčenie, že ani tu sanitku nezavolajú. Ak sa chcel dostať domov a pritom nenaďabiť na opitého chlapa, musel čosi urobiť on sám - a tento fakt ho odrazu prestal desiť! V tom okamihu už presne vedel, čo podnikne: Jednoducho pôjde na Partizánsku ulicu, zazvoní pri čísle štrnásť a požiada obyvateľov toho domu, aby vyzdvihli svojho príbuzného, manžela alebo otca alebo hoci aj brata, aby ho prouto odstránili z verejného priestranstva. To, že takéto riešenie vôbec vyhútal, naplnilo ho akousi zvláštnou istotou a sebadôverou, bolo to čosi ako víťazstvo, ako prvý mimovoľný posun z tmy kamsi ku svetlu.

Stiahol si kapucňu hlbšie do očí, kvapky dažďa vzkli za golier, štekli kráčal, kráčal niekoľko minút sledoval názvy ulíc a čísla na malých lesklých tabuliach, aby po štvrtíhodine naostatok dorazil na hľadané miesto a stisol zvonček. Čakal, ale nič sa nedialo. Vyskúšal kľučku, poodchýlil bránku.

Dvor bol vysypaný drobný, štrkom. Uvidel postavy ako veľké nemotorné chrobáky. Prevažovali sa, hmýrili v úzkom obdĺžniku medzi stenami. Plazili sa, chodili po štyroch.

Chrchľali. Uprostred veľkého priestoru, zaplneného bytosťami, nachádzala sa veľká páchnuca hľba tiel, trčali z nej končatiny, niektoré sa hýbali, iné boli meravé, tie celkom naspodku pôsobili tak trochu ako svetlosivé konáre. Mnohé z postáv - možno všetky - sa zrejme pokúšali vstať. Ovzdušie vo dvore bolo doslova zelektrizované, nabité výparmi a ťažkou, akoby pridusenou energiou tohto nekonečného zápasu.

Jeden z tvorov pozrel smerom k bránke.

## OD STEHIEN PO PÄTY

Mal by som s Majou znovu hovoriť, komunikovať ako kedysi, v duchu, lebo ináč sa s ňou nikdy nedalo, nedovolila mi... Ale ani to sa už nedá... Rieka sa mi valí z hrude, hladina je popukaná zrkadlo s pavučinou prasklín, vietor načiera z vín kropaje; nepokojné drobné vtáctvo sa mi ukrylo do riedkych vlasov; obloha, brehy, kríky a hrádza a karosérie na neďalekom vrakovisku sú mi telom, ktoré hrozne ochablo, temer ho nepoznávam... Nepoznávam ho! Cudzie, cudzie... ovisnuté blany a koža... koža samé fialové fľaky... Napätie, výboje v atmosfére sú mojimi myšlienkami a okoloidúci milenci sú zasa utrpením, posmešnými grimasami, ktoré si kruto strúham... Takže ako komunikovať, s kým vstupovať do kontaktu? Veď aj Maja je už dávno vo mne a čas sa stal večnosťou plynúcou odnikiaľ nikam, pripomína plochu plnú škvŕn, plátno impresionistu, kde škvŕny vzbudzujú dojem plastickeosti, chcú byť čímisi, čo je raz v popredí a inokedy kdesi celkom vzadu.

Môj čas je plocha plná škvŕn a spomedzi nich mnohé v šialenom virvare, v blúznení odtieňov znázorňujú týždne a mesiace praktickej výučby a zácviu v reštaurácii, ktoré Maja absolvovala a počas ktorých sa pohybmi, šminkami i vzrušujúcou, zakaždým starostlivo zvolenou vôňou musela pripodobovať tým skvelým dámam s bohatými skúsenosťami, pre ktoré bola práca čašníčky iba prestupnou stanicou rovno do náručia budúcich solventných manželov, aj ona hrala veľkú hru na osudové pohľady a zdanlivo náhodné letmé dotyky prstov, čo podávanú šálku viedenskej kávy pridržia akomak dlhšie než treba, tak, aby sa o ne zaručene obtrela dlaň niektorého z dôstojne prežívajúcich riaditeľov či dôležitých úradníkov. Lenže Maja sa naozaj iba tvárla ako verná kópia svojich kolegýň; v skutočnosti snívala o nejakom zrobenom mladíkovi, ktorý po večeroch - unavený celodennou drinou v stavebnej čate -

študuje spisy dávno mŕtvych anarchistov, potom ju objíma, potom spod postele loví za priehŕstie trhaviny a spoločne vyŕážajú do milionárskej štvrte, rovno na Štrkovú ulicu k majiteľovi reštaurácie, v ktorej sa Maja musí tak veľmi pretvarovať a ponížovať: prídu pod okná honosnej vily a švacnú trhavinu vykorisťovateľovi rovno do obývačky; následne sa vo svetle plameňov medzi zohavenými údmi kapitalistických obetí pomilujú.

Moje miesto v priestranej jedálni reštaurácie bolo v kúte pri veľikánskej rastline, čo sa nakláňala nad taniere a časopisy. Väčšinou som si obed a následnú lektúru tlače spríjemňoval pohárikom koňaku a poškuľovaním po nohách čašníčok; nuž, stehná, obopäté hodvábom, stáli za povšimnutie, hlavne večer, jednak preto, že vtedy ich prípadné nedostatky zmiernilo milosrdné prítmие, a jednak preto, lebo večer bývajú túžby najmocnejšie. To som sa neraz vychytil, pomocou určitej sumy presvedčil tú či onú krásku, aby so mnou strávila noc, a už aj sme v niektorej zo zadných izbičiek fíčali ako sa patrí.

S Majou však pokus o takúto obchodnú transakciu dopadol inak: ponúkol som jej peniaze a ona mi vylepila, oči jej divo vzbikli, pobúrené kričala, prosto, vypukol menší škandál, nuž som sa habkavo ospravedlnil, s vedením podniku všetko urovnal a potom som sa dlho prechádzal osamote pod lampami so žltým svetlom, čo stoja pri rieke na hrádzi. Oprel som sa o nízky betónový múrik a sníval o Majiných nohách, ktoré veru žiadne prítmие nepotrebovali, boli dokonalé a podľa môjho názoru ich bolo škoda používať na chodenie od stola ku stolu.

Tie nohy mali čoskoro spôsobiť moju katastrofu.

Od zmieneného večera, keď Maja odmietla moju štedrú ponuku, chodieval som sa na jej nohy pozerat' čoraz častejšie, neustále premýšľajúc o tom, ako tento zdroj rozkoše získať aj napriek silnému odporu, ktorý Maja pociťovala voči mužom s tučnými peňaženkami, voči mužom, ktorí sa pri stoloch kaviarní a reštaurácií veľkopansky nudia a od samej nudy len chlipne sledujú každúčký pohyb, áno, každúčký zásklb svalov na stehnách mladého dievčaťa. I ja som sa vpijal do tých nádherne opálených stehien pohľadom nadrzaného býka a prsty sa mi neraz rozbehli po obruse a chcel som ich zaboriť do mladého mäsa a ako taký dravec si ho privliecť k ústam bažiacim po pružnej, svetlými chlpkami pokrytej, napätej pokožke, pod ktorou sa na zadnej strane stehien črtali tmavé žilky, takmer som slintal, a niekedy som naozaj slintal, maskujúc tento nepekňý jav bielou vreckovkou, ktorá od slín postupne celkom zožltla a musel som ju chytro vymeniť za servítku spod koreničky.

Majine kolegyne som si nevšimál. Čoskoro na mňa začali ukazovať prstom a čosi si neustále šepkali a chichúňali sa, zrejme sa mi takto chceli pomstiť za to, že som ich ohrdol, no občas niektorá z nich - keď sa kamarátky nepozerali - pribehla a neodbytné sa mi začala podsúvať, a keď som ju vytrvalo odmietal, dokonca znížila obvyklú taxu, nuž som niekedy neodolal a na okamih si s ňou odskočil do zadného traktu alebo do neďaleko zaparkovaného automobilu; šikovne sme si zažonglovali telami v horúcom rytme styku, ale hneď nato som znovu zaujal pozíciu pri veľikánskej rastline a vyvalil okále na Majine nohy.

Maja bola po celý čas ku mne chladná.

Netrvalo dlho a v kuloároch, medzi nami, podnikateľmi, sa rozchýrilo, že to peknučké žieňa je frigidné a navyše sa po nociach často zakráda s partiou vyvrheľov poza humnú milionárov a jedovato sipí čosi o permanentnej revolúcii. Ja som sa medzičasom stal záduchčivým, smutným chlapikom, čudáckym, melancholickým boháčom. Neraz som celé hodiny preležal na lúke pri rieke a pozoroval a počúval, ako blízky les strašidelne hučí a kyvoce konármi i kompletnými stromiskami, ako sa voda v riečnom koryte zdúva a rastie až do oblakov a padá v obrovskom revúcom prívale k činžiakom za hrádzou a strháva so sebou deti z pieskovísk a roztĺka im hlávky o kontajnery.

Ktorejsi polnoci som potom podstúpil zasväcovací rituál istej novozámockej sekty. Veľa sa tam povravelo o záhadnom svetle pravdy, ktoré vraj vyžaruje z jej predáka. Tento predák sa nado mnou zľutoval a, využíjúc základy praktickej mágie, vytetoval mi na hrud' čosi, čo mi malo pomôcť a zabezpečiť mi Majinu úctu, obdiv a lásku.

Zdá sa, že v dôsledku vedľajších účinkov magickej aplikácie som sa neskôr pomiatol.

Do reštaurácie som onoho osudného večera priam letel. Usadil som sa na svoje zvyčajné miesto a čakal, kým sa objaví vzácna dievčina. Keď konečne prišla na pľac, premerala si ma mrazivým pohľadom a pobrala sa k vedľajšiemu stolu obslúžiť akúsi rodinku, darmo som ju posunkom privolával, že si, reku, chcem objednať. Napokon ma už nemohla ignorovať, lebo by sa to ostatným zákazníkom zdalo čudné: podišla ku mne a opovržlivo sa na mňa zahľadela.

Nezaváhal som!

Pateticky som si rozdrapil košeľu na prsiach, odhrnúc pri tom na efekt vyrátaným gestom mätež zlatých retiazok a prívěskov, a prekvapená Maja zočila veľký vytetovaný časový spínač veľkej vytetovanej bomby! Táto prepotrebná rekvizita každého súčasného anarchistu sa mi tam skvela v žiarivých farbách a ručičky na ciferníku spínača sa pohybovali a všetci prítomní žasli, ako je to možné, zakrývali si otvorené ústa dlaniami a ja som sa tváril tajuplne a ohnivý pohľad som upieral do Majiných očí a lovil v nich vytúžené Áno, lenže ona hnevliavo zavrčala Pozér! Obyčajný nadutý pozér! a odkráčala s hlavou hrdó vztýčenou, niesla sa ako páv a už sa ani len neobzrela.

Sedel som tam ponížený, zúfalý, nato sa mi krv voválila do hlavy, strmo som vyskočil a pri tom neopatrným pohybom prevrátil fľašu koňaku; hneďkastá tekutina mi offkala sako i prednú časť nohavíc, taniere sa rozkotúľali a ja som so slzami hanby v očiach vybehol na tmavú nočnú ulicu, odprevádzaný smiechom hostí i personálu reštaurácie. Vonku sa ma zmocnila nevoľnosť... Tvrdým pádom medzi smetné nádoby som si otíkol kolená a lakte; ostal som ležať medzi zvyškami jedál, pokrývanými papiermi a úlomkami skla.

Na mojom nádhernom tetovaní čoskoro dosiahla ručička ciferníka kritický bod: výbuch otriasol ochabnutým telom a tetovanie zmizlo spolu s kusiskom pokožky, zmizlo spolu s normálnym svetom, s poriadkom vecí.

Precítol som v kúpeľni akéhosi bytu. Bola tam aj Maja. Ležal som vo vani, až po okraj naplnenej vlažnou vodou; šaty nasiaknuté mokrotou ma ťahali na dno; Maja ma objímala okolo krku a držala pod pazuchami. Potom ma začala vyzliekať a ja som jej pomáhal, ako sa dalo; vyliezol som z vane a pošmykol sa na klzkej dlážke; dievčina mi milo strapatila vlasy. Dostali sme sa na posteľ. Okamžite som zaspal.

V istej chvíli svitne ráno, všade samé slnečné lúče a horúčava, čo preniká oblokmi do spálne, leto je v plnom prúde, Maja varí kávu a ja sa ešte takmer nevládzem pohnúť, teplo ma zadúša, ramená sú ani z olova; s nevýslovným veľkým úsilím sa mi podarí odhrnúť prikrývku, potom zasa dlho ležím nehybne. Myslím, že to trvá niekoľko hodín, nie je však vylúčené, že celé dni alebo týždne; roky? Nevieť. Je tu Maja, od nej sa však nedozviem nič. Bože, vyzerá ako starena: vychudnutá, vychudnutá stará ženská, hnusná, ohlodaná kostra! Nie, to nie, Maja je pre mňa navždy krásna, je kdesi tu, nablízku, žiaľ, nemožno s ňou hovoriť, navyše, občas zmizne, no keby aj nie, čo už s ňou nahovoríš? Nikdy som sa s ňou nemienil príliš zhovárať: šlo mi o tie krásne stehná, lýtka, členky, nôh som sa chcel dotýkať, všetko ostatné bolo len akosi navyiac, priznávam, to ostatné mi dokonca trochu zavádzalo, hoci Maja mala peknú figúru aj od pásu nahor, a mala revoltujúceho ducha, lež figúr i duchov som sa ja v živote naopačoval dosť, ale také nohy, také nohy, dobre, Maja pohne brvou, prosím, Maja prednesie traktát a usmeje sa, má prsia, má boky, ale to všetko je nič, mne záleží len na jej nohách.

Pocítil som, že kdesi dolu, pod mojím pásom, niečo neštímuje. Som prikrytý, ležím na posteli. Pozerám si na obrysy stehien pod tenkou dekou a zmocňuje sa ma vzrušenie. Maja mizne, rozplýva sa mi pred očami, jednoducho, už nie je taká zreteľná ako napríklad stôl, o ktorý sa opiera, tapety, ktoré sú za ňou na stene, alebo poľudňajším svetom zaliate predmety, čo ju obklopujú. Posadím sa na posteli a šmátram pod dekou: hoci som nikdy predtým nemal možnosť dotknúť sa Majiných nôh, odrazu len viem, že sa ich dotýkam práve v tejto chvíli; ale už to ani nie sú jej nohy: prudko som z nich strhol prikrývku: začínam si hladkať končatiny.

Zatým som vstal a obliekol sa. Vyskytli sa určité problémy s nohavicami, lebo moje nové, zaoblenejšie tvary sa do nich akosi nechceli vtisnúť; bolo to nepríjemné, ale za minulosťou som nebanoval, nepremýšľal som ostatne o ničom, len som sa súkal do tých nohavíc, možno som si čosi na pol úst mmlal a ruky mi tu i tam zľahka sklzli po nových stehnách, vzrušenie vtedy zaiskrilo kdesi v hĺbinách mozgu, tomu som bol celkom rád... Prijemné okamihy! Súdnosť tu nie je dôležitá. Vyšiel som na ulicu.

Nesmiem odchádzať príliš ďaleko. Toto mi opakujú zakaždým. Ale mňa čosi ženie preč. Preč!

Bola strašná horúčava, z takej horúčavy sa mi vždy točí hlava, opäť sa do asfaltu zabárali ako do roztopeného masla a ja som sa znovu učil kráčať na Majiných nohách. Nebolo to jednoduché, veď technika ovládania ženských nôh je dosť odlišná od spôsobu, akým chodia muži.

Chcel som aspoň tento raz zájsť až k reštaurácii, ktorú som kedysi navštevoval prakticky denne, lenže, žiaľ, naozaj nemám síl na rozdávanie, napokon, to nie je nič čudné, človek slabne, vechý, vechý človek. Nuž pokyvkám hlavou, len tak, s tichým súhlasom, odovzdane, a dám sa šuchtať na hrádzu, k rieke, ktorá plyní vo svojom širokom koryte celkom ako za dávnych čias, je naozaj neúnavná, jediná neúnavná, mocná, často pri nej sedávam na múriku a hľadím do vín a mľčky jej vzdávam hold a náhle som na ňu hrdý, náhle cítim, keď tak načúvam jej šepotu, že nie som sám, nie, nie, takto som to nechcel povedať, že nie som sám, lebo zvláštnym spôsobom, tak akosi... možno to bude čudné pre niekoho... ale žijú vo mne všetky tie minulé časy, ľudia, veci, pomaly blednúce sny, záchvevy spomienok, somariny všetky, čo boli, teda takto nie som sám, hoci, vezmime to z opačného konca, som úplne sám, veď všetko je vo mne, rieka, prostredie, všetko, aj neslýchaný stroj vzrušenia, páni moji, stroj na vzrušenie, áno, lebo napriek tomu, že mi nádherné Majine stehná dávno zml'andraeli, koža ovisla a odporne smrdím, znovu a znovu si spomínam.

## SPRÁVNY CHLAP

Nikdy som sa nič neučil, ale teraz sa učím maľovať. V našom mestečku vypukla taká mánia. Všetci maľujú. Mne farba strieka priamo z končekov prstov a na plátno útočím ako býk. ACTION PAINTING! Atakujem zbesilo! Ale to je len jedna strana mince: moja imaginácia je zameraná skôr figuratívne - robím väčšinou mužské akty, ale keď sa vyskytne pičná tučka, uspokojím sa s ňou. Rád sa zaoberám aj prírodou: zobrazujem svetlo fľakmi rozmanitých farieb, inak mi to nedá, vyviera to zo mňa fľakmi, škvrnami, svetlo sa takto - škvrnito a fľakato - mihoce medzi lístím gaštanov na brehu rieky, sledujem svetlo, skláňam sa k plátnu na stojane, mrvím prstami-tubami.

Ako maliar viem, že niektorí ľudia sú krásni, iní vyzerajú príšerne. Nie som príšera, hovorí usmiata čašníčka Jamke, keď k nej odzadu nečakane pristúpi a Jamka sa zľakne, až sa jej malé srdce zatrepoce v neveľkej hrudi. Z Jamky by mohol byť ten najlepší akt: už dlho sa pohrávam s predstavou Jamky ako divoženky, ktorá do "toho" dáva všetko. Sedíme v kaviarni blízko rieky, pri hrádzi, v elegantnom, ale predsa len ešte ľudovom podniku. Po smiechu čašníčky mi prišlo ľúto, že som sa narodil, lebo si myslím, že patrí medzi príšerných. Niektorí sú príšerní a iní zasa krásni. Odkiaľ máme kritériá? A dokedy budú platiť? Odrazu som ohromne krásny. Ak sa postavím, ponesiem sa pyšne ako páv. S tým sa panáčikovia budú musieť vyrovnáť! Pôjdem do prírody, medzi gaštany, jasene, medzi topole, do rozhybaných krovísk, k tykadieľkam prirodzeného hmyzu, maliarske rekvizity so sebou, a ešte tmavé okuliare, a toľko mincí, keby dačo, a tabletky proti alergii, ibuprofen proti bolestiam, a prsteň na prst, aby žiaril v slnečnom jase, aby oslepoval žubrienky: prsteň ich na prst upozorní, na jeho preštíhlu obratnosť, hybkosť, šikovnosť, zasnívajú sa nad prstom, sklonia sa k nemu, vezmú ho nebudaj možnože i do úst, zasa rýchlo odcupitajú, do neďalekej pošvy si tam odcupitané vsunú vlastné prsty a budú takto driemať v lone lúky, bez stopy morálky, prijímanej predtým aj tak iba nasilu.

Trochu extázy! Aspoň trochu. Po dlhom čase. Alebo po prvý raz. Alebo naposledy - hraničná udalosť medzi životom a nudou.

Dvojica mužov chodila po lúke. Zdalo sa, že hľadajú nejaké vhodné a zároveň dostatočne odľahlé miesto. Pozorujeme ich z terasy kaviarne. Jamka si pilníkom spracúva dlhočizné nechty. Inokedy to robieva v kancelárii. Na vonkajšej stene kaviarne visia biele hodiny - gýčová napodobenina taniera. Pavúk sa pomaly vlečie za menšou ručičkou, akoby ju prenasledoval. Chýba tu básnik: poklonil by sa tejto poetickej udalosti. Muži zmizli v lesíku konca lúky.

V našom mestečku vypukla mánia. Každý tu buď maľuje, alebo rozpráva čudné príbehy. Je to choré! Ale je to krásne! Kurva, nikdy som sa tu ešte necítil tak dobre!

Čávo so mnou robil v Nemecku, začal som, pozorujúc Jamku pri jej pilníkovaní. Denne sme zarobili sto makových, bývali sme v stane. Kedy si bol v Nemecku, opýtala sa Jamka, prestala pohybovať drobným nástrojom a čakala na odpoveď. Minulý rok, na jar, prezradil som. Chvilu premýšľala:

- To keď si bol akože chorý? Vypísaný? A ja som v kancelárii drela za dvoch?

- To je detail. Henten čávo v lese teraz určite nič nezbera. V stane sme bývali, a tam bol teda svinsky dotieravý! Poznám ho. Ale nejde o to. Rozprával mi o svojej družke. Mala syna. Ten nič nejedol celé dni. Ráno šla tá ženská nakúpiť, kúpi si karpatské brandy, jednu polievku sáčkovú, dva rožky, to je všetko. Čo majú za život? Raz začala prať, zapla práčku. Poďme do záhrady, hovorí jej čávo, ona hovorí, choď po bicykel. Išiel, boli potom v záhrade, a o hodinu mu hovorí, nevypa som práčku. Hovorí jej, no ty si bohová! Šli na bicykli s malým a vypli práčku. Ona nevypne práčku! On si potom vypral sám. On vie prať. Ona stále lamentuje. Ona v tej záhrade každého pozná, sadne si tam a oni jej zaplatia pivo, a ten čávo ako čurák tam vyzerá. Ona dieťa ťahá po krčmách, do jedenástej večer, ona sere na to, taká piča, veď je to jej malý, nie čávov, lebo to nebol čávov, ten malý, a čávo tam malému ukazoval hry so zápalkami, aby nezaspal malý na stole v záhrade.

- To sú ľudia... To sú z Nových Zámkov?

- Z Komárna. Bývajú hneď pri cintoríne, v tých panelákoch. Čávo poznal spisovateľa Samka Infantáleho, tým sa zvykol v Nemecku vyťahovať. Rozumieš tomu? Vyťahuje sa tým, že pozná spisovateľa! Hanbiť by sa mal! Príbehy nech človek prežije a potom nech rozpráva, a nie že spisovateľ vymýšľať a zapisovať bude a žehliť žehličkou, aby to bolo pekne hladké! Malý hovorieval čávovi ujo Karol. Ujo Karol volal malého Adam. Čávo mal sympatickú tvár. On všetko len pre deti. Slabý čávo? On všetko. Ale to nieje všetko. Malý má aj plejstejšn. Ale inak bordel všade. Ona sa nestará. Čávo jej povedal, ty, nerváčka, jebnutá, ona nič, počuješ, dobre sa hádali, ale malý, rozumieš, je to jej malý.

- Mali by jej ho zobrať.

- Alebo aj nie. Lebo ona predsa len vedela variť, keď chcela. Zobrala zajaca, upiekla. Bavili sa fakt všelijako. Išli aj na prechádzku, mali si čo povedať. Neskôr to ale bola už stratená vec.

- Myslíš?

- Jasné.

Tak, čo človek, to problém. Dobre sa rozpráva o ľuďoch, keď majú problémy. Bezproblémový človek je o ničom, akoby ani nebol. Pre maniaka na príbehy nemá taký človek fakticky nijakú hodnotu. Tu každý buď maľuje, alebo rozpráva príbehy, alebo oboje. Kurva dobre sa tu máme.

- Čávo bol z toho psychicky už úplný chuj. A potom aj tie lodenice začali prepúšťať. Ľudí všade plno, všetci nezamestnaní. Pýtal som sa ho, čo urobí. A on, že ona ho minule poslala do riti. Potom o tom rozprávala v záhrade celý deň. On len čumel. Jeden tam mal potetované nohy a ona si myslela, že je to pekné. Nepovedal, čo vlastne urobí, lebo ani nevedel. Ale teraz už asi vie, teraz už behá po lesoch s nejakým čurákom.

- No ale čo tam robia?

- On je maliar. Maľuje tam podľa modelu. Mužský akt. Minule mi tiež ukazoval mužský akt. Bohovské! Aj ja som maliar.

- To si mi ešte nespomínal! Ty si mi to tajil?

- Nepýtala si sa.

- Aj tak som to vedela. Už mi iní hovorili.

Vybrali sme sa na prechádzku popri rieke. Hore prúdom. Stále som tušil, že aj Jamka sa niečím zaoberá. Ona však nepodľahla mánii, ktorá vypukla v našom mestečku. Všetci tu buď rozprávajú nejaké príbehy, alebo maľujú ako impresionisti, alebo dokonca akčne ako Pollock. Alebo robia všetko súčasne.

-Jamka...

-No?

- Ty si taká divá žena. Chcem ťa namaľovať. Rozumieš? Obrovské plátno! Všetko vo farbe, tak, ako to vidím ja.

- Samé machule?!

To ma potešilo:

- Poznáš moje obrazy?

Prikývla, a napokon súhlasila aj s tým, že mi bude stáť modelom. Nuž, áno, súhlasila síce, ale zdalo sa mi, že dôvodom súhlasu nie je nejaká túžba byť takýmto spôsobom zvečnená, ani chuť vyzliekať sa pred mužom, nie, videlo sa mi, že dôvod väzí kdesi hlbšie, je tajomnejší, menej samozrejmý, menej evidentný... Zamrazilo ma. Cítil som, že čosi hrozí. Ale umelec má byť nadšený, keď čosi hrozí! A navyše - keď je to čosi nedefinované, nejednoznačné! To umelca inšpiruje! Pátral som v sebe po vznikajúcej, rastúcej inšpirácii. Zachvátila ma skepsa. Lenže som jednoduchý človek, nuž skepsa zasa rýchlo zmizla.

O pár dní prichádza Jamka v slamenom klobúčiku. Je horúce leto, leto malinoviek a bezkofeínovej koly, a ona má skutočne ľahké, vzdušné letné šaty, ako také oblaky s bielymi drobnými bodkami a tmavohnedým hladkým telom pod nimi, úplne rozšafné a zároveň oduševnene a napriek ženskému veku skôr dievčensky rozpráva o tom, že si dala pohár džinu s tonikom, nuž sme spolu hneď kúpili fľašu a k nej ešte zopár nových štetcov, s čiernymi štetinkami z konskej srsti, od mladého bradatého bohéma, ktorý na moste do Berku maľoval riek, podistým vyfantazirovanú, lebo tá hnedožltá masa, čo sa polomŕtvo plazila dolu pod mostom, tú riavu na jeho obraze vôbec nepripomínala.

Ocitli sme sa s Jamkou v hoteli, kde som mal dlhodobu prenajatú izbu-ateliér. Usadil som ju pred plátno do prúteného kresla, namixujúc jej poriadnu dávku džinu s tonikom.

Netrvalo dlho a začala sa chichúňať. Neskôr vysvitlo, že sa ako podnapitá iba tvárla. Na mňa to vtedy zrazu znovu

prišlo. Rozprávačská mánia! Darmo som sa chytil za papuľu a schoval sa na záchod. Vzniklo podozrenie, že chcem grcať, nuž som sa vrátil a povedal:

- Raz šiel čávo s malým okolo bašty na bicykli. V tom Komárne ani hot-dog nedostaneš. Ale malý bol zvyknutý. Ona by mu aj tak nedala jesť. Čávo malému ani ten hot-dog nezohnal v Komárne. Ozaj, čávo povedal, že dovliekla raz domov psa. Bernardína! O toho sa treba starať, ale ona sa nestará. Celý život.

- Máš rád psov?

- To je teraz čo za otázku?

- Len tak... Máš, či nie?

- Nie, doriti! Paskudy pokorné! Ako sa môžu tak ponížovať? Nemajú žiadnu hrdosť! Len kyvkajú tým oným... Kde je tu logika? Kde je tu osobnosť? Že inteligentné zviera! Keď sa ti niekto plazí pri nohách, tak to je hneď zlatý a inteligentný, čo? Počúvaj, máš rada psov?

- To je teraz čo za otázku?

- Len tak... Potom jej čávo aj povedal. Na to pozor. On nie je na psov. Ona úplný opak. Tak je čávo radšej úplne ticho niekedy, potom je z toho posratá, Katka. Lebo ona sa volala Katka. Niekedy ju dostal aj do posteľe. Piču rozťahla, kebyže nemá piču, tak sa na ňu vyserie úplne.

- Myslíš?

- Jasné.

Jemne som Jamke podryl pupok jedným z nových štetcov: inak neviem vyjadriť, čo presne som urobil. Podryl som jej pupok štetcom. Vidím to ako vo sne. Rúčkou štetca. Potom som Jamke šibrinkoval konskou srstou po pupočnej jamke, zatiaľ čo prstami druhej ruky rozťahnutými takto a takto - z jedného prsta neustále cícerkom tiekla hustá žltkastá farba - rozťahujem naširoko prsty a ukazujem, kde má byť palec a ako má byť podivuhodne vykrútený - takto som jej masiroval drobučké klitoris, zatiaľ čo ďalšie prsty sa blížili po jej bruchu bližšie a bližšie a nižšie jednoducho, ako rýchlonohý krab, potom sa vyrútili ani zjašené späť k pupku a motali sa po stopách štetca, ktorý bol, mimochodom, namočený vo farbe a zároveň v šťave zo štrbinky a kreoval akoby sám od seba bizarné obrazce. Vonku sme to na druhý deň vzali cez pivárne, reštaurácie, kaviarne a bary. Trajektó-ria: od pohárika k pohárik. A stále som len nevedel zistiť, čím sa Jamka zaoberá, čo má Jamka za lubom. Ale videl som - jastrí. Sleduje ma. Čosi pripravuje. Jej orgazmus bol zaručene predstieraný, tak isto ako opitosť. Aj teraz - myslí si, že neviem, ako symbolicky popíja! Pritom ja už perami sotva žmolím slová. Keby sme sa pomilovali teraz, to je teória, ale keby sme sa pomilovali teraz, bola by to Jamkina smrť, prinajmenšom tak to stojí v druhej knihe Mojžišovej, dvadsiata druhá kapitola, devätnásty verš:

"Ktokoľvek by ležal s hovädom, istotne zomrie."

A dvadsiaty tretí verš:

"Ani nebudeš obcovať v súloží s niktorým hovädom, aby si sa ním zanečistil, ako ani žena sa nepostaví na súlož pred hovädo; to je ohavná premrštenosť."

Pravdaže, z takej premrštenosti v mojom vtedajšom stave už nemohlo byť nič. Už mi stačilo, hovorím Jamke, vyslovujúc každé slovo s nadmernou precíznosťou. Jamka vstala a vybrala sa preč z terasy, nechala nedopité. Rýchlo som do seba chrstol obsah jej pohárika a drobčil za ňou. Terasa sa krútila. Vidím pred sebou Jamku - aká krásna vízia jedného alkoholika! Vidím ju na moste, most je zaliaty slnečným jasom. Idem bližšie, až k zábradliu; na tom bielo-červenom zábradlí sme v detstve často balansovali, ruky rozťahnuté, zábradlie široké tak práve na podrážku tenisky, rieka čaká, kedy drobné telička družnú o jej hladinu. Chcem čosi povedať, už zasa sa zo mňa derú príbehy. Tu každý buď maľuje, alebo rozpráva príbehy! Tu je strašne dobre! Chcem čosi povedať, ale nedá sa. Namiesto slov znejú len akési... akési zvuky. Náhle sa vážne zľaknem: Toto... toto predsa nie je opitosť! Je to vážnejšie! Čo je to? Jamka, volám na divožienku, Jamka, pomôž predsa! Jamka sa zastaví, obzrie sa, a ja vidím, že práve od nej nemôžem očakávať žiadnu pomoc, práve pred ňou by ma mal ktosi zachrániť. Pekelná moc - vyjadrim to takto hyperbolicky - ale práveže najpresnejšie - pekelná moc vyžaruje z jej tváre, moc, istota je vpísaná do jej čft, prísne zovreté pery nevyjadrujú žiaden súcit.

- Jamka, čím sa zaoberáš? - chcem sa pokorne opýtať, ale slová už nie sú akusticky realizovateľné: iba čosi zaskučím.

My sme maľovali, rozprávali príbehy, ale čím sa zaoberáš ty? myslím si a s oddaným pohľadom bernardína pátram v jej očiach po odpovedi, vyzývam ju pokorným kyvkaním huňatého chvosta, aby mi prezradila, o čo ide.

- Vyrábam z núl správnych chlapov, - prezradí mi odrazu celkom miernym hlasom. Správnych chlapov?! chcem zajačať zdesením. Ale v skutočnosti som zabrechal a radostne sa obtreľ kučeravým kožuškom o paničkine nohy.

Osamelý bohém sa vlečie po moste, na pleciach stojan, pod pazuchou zvitky plátna, v ruksaku farby, štetce. Ide maľovať! Výstražné zavrčím. Maliar sa zľakne - sraľo - rozbehne sa proti nemu, už uniká, až mu frajerské fúziky povievajú, vyzerá komicky, áno, vlastne je to chudák, umelec-chudák! Poľahky som ho dobehol - plúca mi nikdy tak dobre neslúžili ako teraz, vôbec som sa nezadychčal - napriek behu mi ostalo ešte plno síl, bez problémov som frajeríkovi rozkmásal nohavice a tesákmi oproboval sladké mäso jeho lýtka. Vliekol sa domov plačky, krívajúc, a ženám, ktoré ho predtým tak obdivovali a odhaľovali pred ním svoje vnady, bol na posmech.

Zrazu sa spoza rohu vynorila skupinka kolegov a kolegýň z práce. Jamka im zakývala, hneď sa teda vybrali k nám. Bože, tá hrôza! Prepadnem sa od hanby! Neviem zadržať tiché sku-čanie, akokoľvek sa snažím mlčať, skučím, a naraz, naraz sa len radostne rozbrešiem, vyskakujem, pobehujem sem a tam, vzrušením ani neviem, čo so sebou, ale čosi vo mne - ja! ja! skutočný ja! - naďalej omdlieva hanbou a zhnusením. Ahojte, ahojte, zdravia sa všetci navzájom. Nik na mňa nepozera prekvapene. Náhle si všimnem, že sa so mnou zhovávajú. Okamžite im začnem všetko vysvetľovať, veci treba uviesť na pravú mieru, nie som predsa žiaden... žiaden... No, žiaľ, iba vrčím a brešiem. Vlastne mi už ani nič iné neschádza na um. Som vygumovaný! Som vymazaný! Som otrok. Poslušný pes. Jamka mi práve zakladá obojok, a popritom si zároveň pýta od Silvie recept na tie zákusky, čo nám minule na oslave narodenín tak chutili. Potom sa celá

skupinka chvíľu zhovára o najnovších prostriedkoch na umývanie okien.

O polhodinu sme už sedeli pri kávičke, cigaretách. Kaviareň šumela vravou. Maliari sa vyťahovali svojimi novými platňami, nejakí tárari donekonečna diskutovali o hexa-metroch a o antickej prozódii, a všetko sa to vždy znovu a znovu končilo pri rozprávaní príbehov. Lebo tu každý buď maľuje, alebo rozpráva príbehy. Skoro každý. Ale aké to už len môžu byť príbehy? Príbehy bez skutočného životného obsahu. Čo títo vedia o rodine, o deťoch, o patáliách s vybavovaním pozemku na stavbu vily? No ale nech. V kaviarni sa, koniec-koncov, ľudia môžu trochu uvoľniť, odreagovať. Aj my sme sa bavili len tak, o všeličom. Ani ja som nemlčal. Môj spokojný štekot sa ozýval hlavne vtedy, keď ma Jamka poškrabala za ušami. Iné suky ma nezaujímajú. To je motivované aj pragmaticky: vôdzka je prikrátka.

## STVORIŤ

Tma ho nútila byť ustavične v strehu, lebo potme je všetko neviditeľné, neznáme, a preto nebezpečné. Ležal a márne uvažoval, čo sa stalo. Spočiatku mu táto otázka nezišla na um; nezišlo mu na um nič; ovládlo ho nesmierne zdesenie, a to otázkam ani odpoveďami príliš nežičí. Lenže keď sa situácia dlho nemenila, zdesenie ustúpilo, zmiernené časom, a naostatok ho vystriedal obyčajný strach či skôr nepokoj, neistota, ale aj tieto pocity postupne vyprchali a na ich miesto vklzla rezignácia.

Nehybný, ležiaci na vlhkej slame, daromné hľadiaci do temnoty, pocítil chlad. Roztriasol sa, zacvakal zubami. Keď si počúchal dlaň o dlaň, bolo mu lepšie; posadil sa; hmatom zistil, že je nahý. Daromné upierajúc pohľad pred seba, dvíhal ruky - chcel zistiť, čo je nad ním: strop, povala, strecha, alebo azda nebo? Na dosah však nebolo nič. Pokúsil sa vstať, ale nohy akoby sa mu boli oddelili od tela, ležali celkom nepoužiteľne, a aj to, že tam ležia, musel si overiť dotykmi: prstami a dlaňou si prešiel po stehnách, po kolenách, lýtkach; ďalej nedočiahol, a tak začal zdanlivo idiotský pochybovať: má vôbec päty? Človek nikdy nevie. Rozboleli ho obličky - prechladol som, pomyslel si. Noc sa nie a nie skončiť, prešli ďalšie dlhé hodiny čakania na svetlo a on si položil otázku, či vôbec niekedy jestvoval úsvit, či nešlo zakaždým iba o akúsi predstavu, ktorá sa teraz jednoducho neobjavila.

Začal sa plaziť. Zliezol zo slamy a pod telom zacítil mokrá hlinu. Kde-tu zavádil o kamienok. Bezcieľne sa krútil na mieste. Rozplakal sa. Nabral do dlani za hrst hliny a ponoril do nej tvár, dúfajúc, že sa v nej načisto stratí, že sa pochová a konečne tak ukončí tento zlý sen. Sny bývali kedysi farebné a vzrušujúce, nebezpečenstvo v nich hrozilo vždy len odtiaľ--potiaľ, bolo presne vymedzené určitými reáliami, jasnými a známymi okolnosťami, teraz však podvedome cítil prítomnosť mohutných záhadných vecí, ktoré prichádzali s tichým dychčaním, bolo to iné, bolo to veľmi, veľmi nepríjemné - zo všetkých strán očakával strašný úder, čo sa už-už zbieral rozmliaždiť ho, a on nevedel a nevidel, kto alebo čo mu to hrozí... Plazil sa ďalej. Ale načo? Jedine, aby nebol tam, kde práve bol, a hádam ešte preto, aby sa pohybom trochu zohrial.

Zafučal, napol svaly, vnoril holé brucho a pohlavie do mastnej hliny, tápal v nepreniknuteľnej tme a nesmierne sa vyľakal, keď siahol na čosi hladké a príjemne teplé, to čosi sa pohlo a zaznel ženský hlas:

- Nechytaj ma. Hlas pokračoval:

- Čo je? Kto si?

Nastalo ticho. Prerušovane dýchal, hrud' sa mu vzdúvala a klesala, sipot jeho pľúc sa žene asi zazdal smiešny, lebo sa rozchichotala. Po minútovom váhaní povedal:

- Volám sa Combál'. A kto si ty?

- Ja... neviem. Je mi zima.

- Vlastne, - priznával Combál', - vlastne ani ja neviem, kto som. Len som sa hanbil priznať. Meno Combál' je vymyslené.

- To som tušila. Také meno! A nevieš... nevieš zrejme ani, ako si sa sem dostal.

- Nie. A ani to, odkiaľ som prišiel. Minulosť ostala kdesi mimo mňa.

Mlčala. Combál' si uvedomil, že jeho dlaň až dosiaľ spočíva na jej stehne. Prudko sa pomilovali. Bolo im teplejšie. Ležali v tme tesne vedľa seba, vzájomne sa zohrievali. Žena zammlala:

- Ako večnosť. V takejto tme neurčíš, odkedy voľačo je a dokedy to trvá... či to vôbec trvá... či to niekedy bolo.

Ďalší sex ich trochu vzpružil. Začali sa plaziť, pričom žena držala Combál'a za nohu, aby sa jej niekde v blate nestratil.

Po chvíli boli celkom vyčerpaní, mokrí a hrozne špinaví. Zrazu Combál' siahol do prázdna:

- Pozor, - zvrieskol, - sme na okraji!

- Na okraji čoho?!

- Ja neviem čoho. Ale ďalej už nie je nič.

Obrátili sa a pokračovali opačným smerom. Combál', namáhavo a vlastne už len zotrvačne pohybujúci končatinami, hľbal nad tým, čo sa stalo; pokúšal sa tiež spomenúť si na voľačo zo svojho života, na hocičo, čo zažil, prv než precitol do tejto temnoty, ale nič mu nenapadlo a nevedel ani, či v jeho živote niekedy jestvovalo čosi, na čo by sa vyplatilo spomínať, za čím by sa oddalo nariekať, a či náhodou nie je lepšie, že na všetko zabudol. Zveril sa so svojimi pochybnosťami žene, ktorú si vliekol zavesenú na členku:

- Možnože si to, čo bývalo, ani nezaslúži miesto v pamäti. Možnože to, čo sme robili pred vstupom do tmy, nebolo našim skutočným poslaním, a ani nás to k ničomu takému nemohlo priviesť. Možno toto, - mávol rukou okolo seba, hoci to gesto žena nemala šancu zaregistrovať, - možno toto je našim poslaním!

- Plaz... plazíť sa v bahne? - zadychčala žena, - a... a navyše potme?!

- Ale si si taká istá, že sme niekedy robili niečo iné?

- Ak sme nič iné nikdy nerobili, bolo zrejme našim poslaním robiť toto, čo robíme, práve tam, kde sme boli, a nemali by sme sa plaziť tu - ani nevieme kde - mali by sme si plniť povinnosti tam, kam sme patrili, čiže tam, kde sme boli! Lenže

kde sme boli? Čo sme robili? Boli sme tam spolu? Naozaj sme sa iba plazili? Potme?!

- Vylúčiť to nemôžeme, - uvážlivo upozornil Combál' a plesol sa po zablatenom čele: - Áno! Mám pocit, že toto je zmysel bytia! Zmysel nášho života! A bolo to takto odjakživa. Prozreteľnosť Božia! Nemali by sme čosi napochytre uťapkať z hliny? Tá hlina sa priam ponúka... Akoby ju sem ktosi práve na to... Rozumieš? Treba nám čosi... hádam nejaký symbol, pamätník... Uctíme si túto chvíľku rozpoznanie skutočného zmyslu!

- Načo pamätník?

- Aby pripomínal!

Combál' prešiel do náruživo znejúceho šepotu:

- V ňom si budeme môcť uctiť naše poslanie, nášho... Boha! Boh je nahrčením elementárnych zmyslov a podstát! Boh je gundžou všetkých poslani! Stojí nad všetkým, je nadovšetko, je cieľom i prostriedkom na dosiahnutie cieľa... Jeho si chceme uctiť pamätníkom.

- Chceš sa paprať s hlinou?

- Pochop: toto nevyšlo zo mňa. To nie je len tak, že som si čosi vymyslel, je to odkiaľsi... odinakiaľ... - zatváril sa tajuplne, čo ona, samozrejme, v tej tme neuzrela.

- Odinakiaľ, rozumieš?

Začal rozprávať o tom, ako poslanie, na ktorého počesť bude pamätník postavený, ozmyslupní tú neživú zeminu.

Hneď sa aj pustil do roboty: netrvalo dlho a pri nohách mu ležala nešikovne pozliepaná, hrboľatá figúrka. Žena ju vzala do rúk a začala ju ohmatávať, aby aspoň prstami vycítila, ako postavička vyzerá. Neuniklo jej, že drží v rukách malého Combála.

- A to má byť čo? - zatiehla výsmešné a pohŕdavo: - Tvoja podobizeň?! Nie pamätník? Pôvodne sa hovorilo o pamätníku! Ja som počúvala pozorne, o pamätníku sa hovorilo! Alebo chceš uctievať Boha cez svoju podobizeň?!

- Ehm... Cez seba si ctím Boha, hlupaňa, bez veľkých slov, ale statočne. Napokon, tá figúrka, to je, opakujem, symbol, na jeho tvare natolko nezáleží... Naše plazenie sa, to je poslanie. Jedno z nekonečného počtu bohumilých poslani, práve v Bohu zjednotených. A tento pamätník... to je symbol plazenia sa a symbol našej lásky k Bohu!

- Aha, teda plazenie sa a láska k Bohu sú zjednotené v hlinenej figúrke, ktorá sa na teba tak ponáša... Láska a plazenie sa a ty... zjednotené...

- Správne.

Medzitým sa postavička, ležiaca v blate, pohla. Najprv akoby váhavo, nerozhodne ohla končatiny v hlinených kolenách - kúsok údu odpadol a splynul s okolitou hlinou - a potom sa stvorenie s vervou pustilo do plazenia.

- Aha! Hýbe sa to! - zhĺkla žena a vyčítavo sa obrátila na prekvapeného Combála. Pochopiteľne, potom z toho všetkého veľa vidno nebolo. Šlo tu skôr o zvuky, ktoré niekedy prezradia mnoho.

- Teraz čo si porobil?! Hýbe sa to! Chytro to rozdup, nech sa to netrápi!

- Čože? Rozdupať? Pamätník?! Prečo? Ved' nech sa len hýbe, nezaškodí mu...

- To nechápeš, čo si vykonal?! Urobil si bytosť! A uvrhol si ju do tmy... Netvor!

- No, počkaj, počkaj, mierni sa. Odkiaľ berieš, že hento vie, čo je tma? Nech sa to len plazí! A či my robíme čosi iné? Okrem toho...

Zmlkol, sklonil sa k postavičke a nešetrne ju poiskal za tvár. Zdeformoval jej ju tak, že oči, už i tak biedne vymodelované, teraz už načisto zmizli.

- Okrem toho... Práve som tej vecičke vnukol dojem, že je všetko v poriadku. Hlinený panáčik skutočné svetlo nikdy nepoznal. Teraz si myslí, že všetko je pekné, že ten jeho slepý čierny svet je najlepším svetom zo všetkých svetov.

Bude spokojný a dúfam, že nebude pochybovať. Nie. Nebude. Prečo by pochyboval? Až natolko mu to hádam v hlave nefunguje.

Combál' sa zamyslene zahľadel do tmy:

- Necháme ho. Nech si behá. Nech si robí, čo chce.

- Nech si behá? Ved' sa môže iba plaziť!

- Nepodpichuj. Ja som tým vyjadril svoju úctu k Bohu, zvyšok je vedľajšia vec.

- Ale to je nízke!

- Je to praktické. A nič vyššie nepoznám. Iba reči. Žena po chvíli mlčania vážnym tónom povedala:

- Sám si sa usvedčil.

- Daj mi pokoj.

Položila Combál'ovi dlaň na rameno a primalá ho zohnúť sa dolu, celkom k panáčikovi: tvor nelenil. Miesil hlinu. Čosi modeloval, zliepal akúsi postavu. Panáčikovo dielo sa po niekoľkých minútach začalo hýbať.

Naša dvojica sa potichu odplazila. Všetky figúrky pohltila tma.

## TRPEZLIVOSŤ

Ja počkám. Aj tak po celý život iba čakám, dosiaľ som sa ničoho nedočkal, ale budem čakať ďalej, bez veľkej vyhliadky na úspech, v akomkoľvek zmysle toho slova, nečinne, s rukami napríklad zopätými v lone, mlčky. Chrobáky tu predsa nemôžu byť naveky. Raz ich omrzí pobehúvanie po záchodovej mise i po stenách, odídu, ako prišli, isto vedia, ako prišli, dúfam, že nezabudli na cestičku, ktorú si hádam vyvítali medzi parketami, aby sa mohli nerušené presúvať z pivnice do bytu a odtiaľ na pôjd a potom zasa naopak, zhora nadol po potrubí alebo komínom, dúfam, že si pamätajú túto vymoženosť a raz sa po jednom či v skupinách vytratia ako hostia, čo omámení nápojmi a vyčerpaní chvastúnskymi rečami opúšťajú na svitaní banket. Počkám usadený v kresle. Vidím biely radiátor s popukanou farbou

a občas pozriem oblokom do záhrady a na nebo bez mrakov, slnko ma oslepí a ja opäť zaborím tvár do dlaní a pomedzi chudé prsty sledujem oválneho tučného chrobáka, ako sa pomaly, s tichým škrabotom posúva dolu po rebre radiátora, cup, teraz dopadol na koberec, je naozaj neznesiteľne pomalý, je sám, je pomalý, blíži sa ku mne. Chodidlá mi meravejú v členkoch. Dlane sa už oddelili od tváre. Prsty zvierajú operadlo fotela, nakláňam sa dopredu, približujem oči k živočíchovi na dlážke, bolí ma chrbát, som unavený, bože, už som ozaj unavený, sledujem, ako ide ku dverám, ako prelieza prah, ako mizne pod posteľou. Mal som po ňom hodiť papuču, aby ho rozpučilo, ale to sa nedá, lebo nechcem príliš ohroziť zariadenie bytu. Byt je malý a plný neobyčajne krehkých predmetov, všetko tu tak ľahko podlieha skaze, stačí neopatrný prudší pohyb, a ocitnem sa uprostred rumoviska. Pohybovať sa po takomto byte je holá nemožnosť, chodbičky medzi nábytkom sú také úzke, že by som nevyhnutne zavadil to o skriňu, to o stôl či aspoň o nejakú malú debnu, akých je v byte bezpočet a ktorých obsah ani význam nepoznám, ale ktoré odjakživa stoja na svojich miestach a posunúť ich, postaviť inam bolo by asi nesmierne namáhavé a okrem toho, bolo by to vari aj nemožné, veď iných voľných miest nieto. Všetko je zapratané. Vykyňožiť v takom byte chrobáky, to je prosto ilúzia. Jediné, čo môžem urobiť, je čakať a nerozčuľovať sa, toto dokážem, čakať, nerozčuľovať sa, veľmi sa nehýbať, a keď, tak len opatrne a jemne - ostatne, nikdy som sa nepohyboval inak - môže to vyzeráť čudne - musí to byť čudné - aké čudné to len musí byť pre tých, čo ma pozorujú! Neviem síce, prečo ich baví pozorovať ma pri mojom čakaní, ale robia to, viem o nich, zvykli si pozorovať ma pri čakaní na ulici, v obchode, na stanici, v práci, pozorovanie im nejakým spôsobom učarilo. Zrejme sa o mne niekedy zhovárajú. Porovnávajú si dojmy. Skladajú z čriepkov mozaiku. Keď je výsledok príliš lichotivý, celú mozaiku rozbijú a začínajú odznova s vedomím, že im to raz vyjde, že obraz napokon zodpovie ich pôvodnej, vopred prijatej predstave, čo to vravím - ich túžbe po predstave.

Pred niekoľkými dňami som zašiel do pivnice preskúmať situáciu. Objavil som tam kopy harabúrd, ktoré sa hmýrili a narastali každým okamihom. Bol som prekvapený, ale nedal som to na sebe znáť, to pre prípad, že by ma v tom prítmí niekto sledoval. Na druhý deň som opäť zišiel dolu, sadol si na rastúce kopy a načúval šuchotu telíčok. Neskôr som sa začal častejšie zdržiavať mimo domova. Pokúsil som sa nadviazať partnerský vzťah, aby som mal dôvod pohybovať sa dlhé hodiny mimo bytu, aby som sa z práce nemusel vracáť medzi tie nepríjemné drobné tvory, aby som, jednoducho, prišiel na iné myšlienky. Všetko prebiehalo hladko. Raz som si však zmyslel dievča obdarovať, prekutil som celý byt a napokon som našiel škatulku so striebornou guľou vo vnútri. Bola to zázračná vecička: keď som sa dotkol jej stien, guľa sa odlepila odo dna a začala sa vznášať vo výške asi desiatich centimetrov. Keď som prsty odtiahol, guľa mätko klesla na pôvodné miesto. Jednoduchá a milá záležitosť. Z rozprávania kohosi rozumného som vedel, že ak sa guľa stratí zo škatulky, umriem. Vzal som teda tento darček a odovzdal ho dievčaťu. Otvorilo škatulku, dotklo sa prstami jej stien a guľa vzlietla do povetria. Nádherné, šeplo. Čo to tam máte? začal prezvedať jeden z pozorovateľov stojacich okolo nás. Podišiel bližšie. Dievča pustilo škatulku, guľa klesla na dno. Pozorovateľ priložil prsty ku stenám a guľa sa ani nepohla. Dievča na mňa spýtavo pozrelo. Dal som to tebe, poslúcha to len teba, vysvetlil som. Nejaká mágia? zdesilo sa. Bol som rád, že nepadlo slovo trik. Asi, odvetil som. Asi? neverilo. Asi mágia, zopakoval som, mágia, zopakoval som. Osameli sme. To je môj život, tá guľa, povedal som jej a ona darček odmietla, prízvukujúc, že nechce niešť zodpovednosť za môj život.

Teraz leží škatulka predou mnou na stole a serú na ňu muchy. Okolo sa špacirujú chrobáky. Je ich už tolko, že byt vyzerá ani živý, hýbe sa, je lesklý krovkami, trochu zapácha, a dá sa z neho načierať priehrštiami. Ja naopak veľmi nežijem, umáram sa čakaním. Čosi by sa malo prihodiť, niečo by malo prinútiť chrobáky odísť. Po príhode so škatulkou sa už nesnažím ostávať po práci vonku v meste, som unudený a neviem, kam by som išiel, v podzemných vinárňach je priveľa ľudí, tak len čakám, čakám na zázrak. Vyženie tvory z môjho príbytku zázrak? Niekedy schádzam dolu schodmi a stojím s uchom opretým o železné dvere pivnice, načúvam, ako sa hýbu. Tuším vyvierajú spod zeme. Niekedy zasa ležím v posteli prikrytý živou perinou a sledujem, ako sa nábytok prepadáva pod váhou miliónov tiel, celé noci, celé dlhé noci bez zažmurénia oka, bez snov o kráse, o mladosti, ktorá zmizla nevedno kam, o starobe, ktorá prichádza nevedno odkiaľ, ale prichádza, dverami, oknami, stenami, prichádza so živočíchmi, možno ich prostredníctvom. Som rád, že majú drobné, nevýrazné očká, azda ich ani nemajú, azda sú slepé, nie, nie, neutešujme sa, vidia, ale ich pohľad v ostatnom čase nie je natolko bolestivý. Zraňujú ma čoraz menej.

Naposledy som prerušil čakanie a pokúsil sa čosi proti nim urobiť vtedy, keď som si kúpil spray na ničenie hmyzu. Predavačka, ktorú som požiadal, aby mi poradila niečo mimoriadne účinné, zmizla za závesom oddeľujúcim obchod od skladu, niekoľko sekúnd (večnosť, celú večnosť) ma stadiaľ skúmavo pozorovala a potom sa vrátila s mohutnou nádobou.

Mimoriadne účinné, ako ste chceli, povedala. Odvliekol som nádobu domov a skusmo postriekal skupinu chrobákov vyhrievajúcich sa na terase. Najprv sa pomechrili, potom kústik podrástli a napokon pôžitkársky zamávali tykadlami, akoby sa mi chceli posmievať. Odkrútil som vrchnák nádoby: v hustej páchnucej tekutine vo vnútri plechového obalu plávali živočichy podobné mojim chrobákom, ibaže ešte mohutnejšie, lepšie živé. Zväčšovali sa každým okamihom. Všetko som to zaniel do ďaleka do záhrady.

Teraz čakám.

Nádoba sa medzičasom začala pohybovať. Jej pohyb je prekvapujúco pravidelný, rýchlosť konštantná, smer jasný. Každou hodinou je bližšie. Sedím vo foteli pred oblokom do záhrady a pozorujem ju. Sedím pod lesklými tvrdými teličkami. Sedím a ruky mám zopäté v lone. Nie som netrzeplivý.

V nevelkej internátnej izbe sedel na rozheganej stoličke a prizeral sa dvojici dievčat, ktoré šantili na pohovke. Obe boli približne v jeho veku, obe odeté do voľných, mierne po-krkvaných oranžových košiel s niekoľkými rozopnutými gombíkmi, obe mali na sebe biele ponožky s drobným motívom akýchsi sedmokrások či iných kvetov s lupienkami. On sám mal oblečené pyžamové nohavice a hore nič, iba privesok s manieristickým motívom. Smial sa a roztržite zhŕňal na kopu omrvinky, roztrúsené po hladkom povrchu stola, kopu potom oblizol jazykom, aby sa úlomky chleba a starých rozmrvených rožkov nalepili na vlhkú červenú plochu, čo vzápätí zmizla za plnými perami. Zapíjal to teplou limonádou. Bol zaľúbený do prvej z dvojice na pohovke, do tej s hnedými vlasmi, pristríhnutými, ani čo by to bol veniec, ktorý obkolesuje jej lica a ušné laloky. Hľadel na ňu a znovu si pomyslel, že sa ta dostala nejakým nedopatrením, zázračnou náhodou alebo akousi nadrealistickou odbočkou z prúdu času, akousi skratkou rovno zo začiatku storočia, z parku francúzskeho mestečka niekde pri mori, z letného sparna kaviarne so slnečníkmi. Ležala vôbec čo len na pár sekúnd pokojne? Priateľka ju štuchala do bokov a pchala jej členky rovno pod nos a šermovala jej ramenami pred očami a ona jej so smiechom uhýbala a obracala sa z brucha na chrbát a zasa naopak, podľa momentálnych podmienok ležoviska. Na posteli stojacej vedľa pohovky spal jeho spolubývajúci, nehybný ako kus dreva, spal už hodnú chvíľu a pravdepodobne by ho nebol zobudil ani výbuch smiechu, aký by mohol zaznieť z troch hrdiel súčasne, spal pod hrubým žltým paplónom, pretiahnutým cez hlavu. Druhé dievča sa odrazu zatvárilu ustarostene, prestalo sa zmätene pohybovať a stíchlo v neprirodzene napätej póze a potom mu z očí vyškli slzy a heslo: ľudia, musím vám niečo povedať, neviem si s tým už sama rady, tlačí ma to tuto vnútri, schovalo si tvár do dlaní a slzy sa mu rinuli pomedzi prsty. Spozornel, nechal omrvinky omrvinkami, otvoril oblok, aby do izby vniklo trochu čerstvého studeného vzduchu a kvapiek husto sa valiaceho dažďa, a spýtavo pozrel na pohovku. Prvá položila druhej dľaň na plece. No tak, riekla, čo je? Čakala s pohľadom upretým na priateľku. Som tehotná, povedala táto, už viac ako mesiac, neviem, ako sa to mohlo stať, ale som, to je isté. Do ticha vrzla jeho stolička, vstal a dal sa prechádzať malým priestorom hore-dolu, premýšľajúc, čo povedať, ale nič užitočné či múdre mu neschádzalo na um, nenachádzal vysvetlenie, hoci nejaké muselo jestvovať, ale pre neho samého bola vec načisto absurdná a neuveriteľná; oni traja boli stále spolu, často sa vedno váľali v mäkkých objatiach a sladko sa dotýkali a všelijako hladkali v hromadách vankúšov či na príkrom zráze lúky za internátom, ale nikdy k ničomu nedošlo, a tak sa teraz obrátil k druhej dievčine s nechápavým pohľadom upretým na prvú a povedal neverím, neverím, potom si sadol a nastavil tvár i hrud' dažďu, vnikajúcemu do miestnosti a chladiacemu jazvu, čo sa mu ťahala po obvode pása, tenučkú červenú jazvu, o ktorej pôvode nevedel alebo nechcel vedieť nič určité, a ktorá ho často svrbievala a páľila. Napokon v duchu pripustil to, čo už dávnejšie predpokladal, že totiž druhá dievčina je do neho možno zamilovaná a tento intenzívny cit ju doviedol až tak ďaleko, že si, aby zahнала myšlienky na nenaplnenú lásku, alebo naopak, aby ich ešte väčšmi zintenzívnila - kto sa v tom vyzná - vymyslela tehotenstvo, to nepoškvrnené počatie, vo chvíli nápadu taká podobná matke Božej, ba ešte viac, ak existuje viac, blízka týmto samooplodnením aktu prvotného stvorenia niečoho hmotného z ničoho. Prvá pomaly vstala z pohovky, podišla k nemu a odzadu ho chytila za prevísajúci chvost vlasov, čo mu padal až na plecica, sklonila sa k nemu a šepla, i ja som tehotná, myslím, a keď sa prudko strhol a prsty kŕčovito rozprestrel na doske stola, až si ich takmer oddrapil od dlaní, chlácholivo ho objala okolo pliec a vykrikla prisahám, že som nikdy s nikým nič nemala! Ale to nemusíš, zareagoval potichu, nemusíš, nie sme si povinní prisahávať, nie sme si nijako zaviazaní, asi by sme nedokázali uniesť ťažobu zaviazanosti, tak mlč, na kiego boha prisaháš. Vtedy začala dažďová voda cediť i zo stropu a zalievala izbu. Vybehol na chodbu presvedčiť sa, ako je to s ostatnými izbami na poschodí. Nazrel do susednej, kde sedel vo foteli jeho spolužiak a meravo cível von oblokom do záhrady na akýsi záhadný predmet, čo sa pomaly približoval k budove; na spolužiakových kolenách ležala učebnica, v ktorej nenáhlivo listoval vietor; zo stropu crčala voda. Čo robíš? opýtal sa. Nevidíš? spolužiak lakonicky poklepal hánkou po knihe, zajtra skúška na krku, a teraz ešte aj toto, mávol smerom k predmetu v záhrade a ďalej si už návštevu nevšimal. Potom, čo nahliadol do niekoľkých ďalších miestností a presvedčil sa, že situácia s dažďom je všade viac-menej rovnaká, vrátil sa do svojej izby a tam zistil, že dievčatám sa opäť zlepšila nálada, čupeli v mláke uprostred izby a intímne túliac hlavy k sebe, spod mokrých vlasov na neho vrhali šibalské pohľady a volali ho k sebe púšťať si lodičky, čo vyrobili z novinového papiera aj do zásoby a skladovali ich na spiacom tele jeho spolubývajúceho, ktorý sa hojdavo vznášal v prúde vody. Nikdy ste nechceli mať deti, a teraz sa zrazu tešíte, čo, postrapatil im štipce, a ony mu vtisli tučné sladké bozky na dlhú tajomnú jazvu okolo pása, vyzliekli sa donaha a dali sa plávať v jazierku, ktorého hladina síce klesla, keď otvoril dvere, aby sa voda vyvalila na chodbu, ale ktorá pomaly opäť stúpala, bohato živená záľahou tekutiny padajúcej zo stropu. Okolo polnoci prestalo pršať, povodeň z izby sa presunula dolu schodiskom na nižšie poschodia, nábytok klesol na podlahu a posledná vlna spenenej riavy prevrátila spiaceho spolubývajúceho pod paplónom na druhý bok. Už bolo veľmi neskoro, a tak si naši miesto na odpočinok, ľahli si a oddychovali, fučali a dychčali. Aj tak nieto ničoho krajšieho ako vaše telá, povedal, milujem vás obe, dodal ešte, a potom zaspali s jediným veľkým spoločným úsmevom na perách. Dievčatá zobudilo slnko. Oblok bol otvorený. Ležali nahé na bielom prestieradle uprostred izby. S hlasmi rozochvenými od vzrušenia začali výskať a prekrikovať sa, aby si spoločne lepšie pripomenuli neuveriteľné detaily sna, navzájom si ozrejmovali každú drobnosť a tešili sa na chvíľu, keď si vo vreckovom snári vyhľadajú, čo mali tie vidiny znamenať. Napokon iba krútili hlavami a rozhodli sa zobudiť spiaceho spolubývajúceho, aby sa jej opýtali, či sa aj jej prisnilo to čo im, a ak áno, čo konkrétne si z toho všetkého pamätá, no ovládli sa, lebo ju nechceli vyrušiť možno práve v tom najlepšom. Okrem toho vedeli, že keby ju prudko zobudili, okamžite by zabudla, čo sa jej snívalo. Kto mohol byť ten neznámy mladík? Čo alebo koho predstavoval? Azda nejakú, nie celkom tajomnú, zatiaľ ešte potlačovanú túžbu? A čo to bude znamenať pre ich budúcnosť? Vzrušene si kládli tieto otázky a zároveň sa snažili nanovo si vykonštruovať pred vnútornými zrakmi podobu neznámeho mladého muža, o ktorom sa im snívalo a v ktorého izbe strávili v tom sne noc, ale ktorého izbu teraz, ráno, rozpoznávajú vo svojej vlastnej dievčenskej spálni, bola to po celý čas len táto spálňa s pohovkou a stolikom a posteľou, na ktorej ešte stále spí ich spolubývajúca, spálňa, v ktorej vietor pohybuje záclonami

a vnáša dnu vôňu dažďa.

Potom obe pocítili bolesti, ale boli to akési zvláštne bolesti: dievčatá sa museli až zasmiať prekvapením, netrápilo ich totiž bodanie tŕňov, rozkrok im nedriapali jelenie parohy, ani sa im stadiaľ netisla von hranatá obstarožná skriňa, do akej si po šichte odkladajú lopaty unavení robotníci, bolo to skôr, akoby sa im stadiaľ sypali priehrstia voňavých kvetov alebo akoby im spomedzi stehien vyletúvali pestrofarebné motýle, naozaj, motýle po chvíli nehučne zaplnili celú izbu a do ich mäkučkých krídel, ktorými vystlali dlážku, ticho vložilo čosi nevelké, živé a vlhké. Každá z nich sa pozerala na to, čo porodila: prvá hlávku a trup batolaťa, druhá bedrá s nožičkami. V neustávajúcom šume motýľích krídel sa obe polovice spojili do jediného útleho tela a izbou sa rozľahol hlasitý plač. Postavička s čerstvou jazvou po obvode pása sa mala čulo k svetlu.